

HYRYNSALMI

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

11.6.2024
29.8.2024

SISÄLLYSLUETTELO

1 TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	3
1.1.2 Hyrynsalmen kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3 Taloudellinen kehitys tilinpäätösvuonna	7
1.1.4 Hyrynsalmen kunnan toiminnan ja talouden kehitys.....	9
1.1.5 Hyrynsalmen kunnan henkilöstö	10
1.1.6 Ympäristöasiat.....	15
1.1.7 Hallinnon ja asioiden hallinnan riskit	16
1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä.....	16
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	17
1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	18
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	19
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	19
1.3.2 Toiminnan rahoitus	20
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	22
1.5 Kokonaistulot ja -menot	23
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	23
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	24
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	28
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	29
1.6.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	29
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	29
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	30
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	33
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	34
2.1 Seuranta koskeva sääntely ja tavoitteet	34
2.2 Tavoitteiden toteutuminen.....	34
2.2.1 Yleiset strategiset tavoitteet	34
2.2.2 Talousarvion mukaiset talouden tasapainottamistavoitteet ja tasapainottamistoimenpiteet.....	36
2.3 Määrärahojen ja talousarvioiden toteutuminen	37
2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	37
2.3.2 Hallinto- ja elinvoimapalvelut	38
2.3.3 Sivistyslautakunta/Sivistyspalvelut.....	59
2.3.4 Ympäristölautakunta/Tekniset palvelut.....	81
2.3.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	94
2.3.6 Verotulojen ja valtionosuuksien erittely	95
2.3.7 Investointien toteutuminen	96
2.3.8 Rahoitusosan toteutuminen	99
2.3.9 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	100

3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	102
3.1	Tuloslaskelma	102
3.2	Rahoituslaskelma.....	103
3.3	Tase.....	104
3.4	Konsernilaskelmat	105
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	108
4.1	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	108
4.1.1	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät	108
4.1.2	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	108
4.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	109
4.3	Tasetta koskevat liitetiedot.....	113
4.3.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	113
4.3.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	115
4.4	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	117
4.5	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot.....	119
4.6	Organisaatorakenne / Tilikartta.....	121
4.7	Tositelajit	130
4.8	Tilinpäätösasiakirjat.....	130

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hyrnsalmen kunnan asukasluku vuoden 2023 lopussa oli 2064. Väestön väheneminen (- 29) jatkui noin 1,5 %:n vuosivauhdilla. Tämä johtuu ennen muuta suhteellisen korkeasta kuolleisuudesta, joka puolestaan johtuu vanhusvaltaisesta väestöstä. Nuorten ikäluokkien poismuutto työn ja opiskelupaikkojen perässä on jatkunut jo pitkään ja aiheuttanut sen, että eläkeläisten osuus väestöstä on noussut jo yli 50 %:iin. Positiivista on, että kokonaisuuttoliike oli kuitenkin toimintakertomusvuonna tasapainossa (+5). Pieni nuorten tulomuutto, alhainen syntyvyys ja pienet nuorten ikäluokat eivät siis kykene enää riittävästi uudistamaan kunnan väestöpohjaa. Tämä rakenteellinen vinouma on pitkän aluerakenteellisen keskittymiskehityksen seurausta – Hyrnsalmen onneksi matkailijat ja mökkiläiset tuplaavat kunnan väkiluvun matkailusesonkiaikoina, mikä virkistää erilaisten palvelujen kysyntää alueella.

Kunnan työpaikoista (534) 80 % on palveluissa (palveluista noin puolet julkisissa palveluissa), 11 % jalostuksessa ja 9 % alkutuotannossa. Vanhusvaltaisen kunnan elinkeinorakenne oli siis toimintakertomusvuoden palvelumallilla ja palvelurakenteella erittäin vahvasti hyvinvointialue- ja kuntapalvelupainotteinen. Julkiset palvelut tukevat myös yksityisiä palvelun tuottajia, sillä kunta ja kuntakonserni ostivat, ja ostavat jatkossakin, sopimusten ja kilpailutusten kautta suhteellisen paljon myös erilaisia yritysten tuottamia palveluja, esim. logistiikkaan, investointeihin, hankkeisiin, suunnitteluun ja tekniseen huoltoon liittyen. Myös kunnan nettoinvestoinnit (olivat vuonna 2023 noin 0,85 M euroa) ja suuret alueelliset yksityiset investoinnit, erityisesti tuulivoimaan, tukevat kunnan elinvoiman säilymistä.

Hyrnsalmella on toimivat ja monipuoliset palvelut kuntakokoon nähden, ja kuntatalous on tasapainossa. Erityisesti matkailun ja tuulivoiman kehittämiseen vahvasti satsanneen alueen suhdannekehitys ja verokertymä on ollut toimintakertomusvuonna hyvä, vaikka valtakunnallinen yleinen taloustilanne on heikentynyt selvästi vuodesta 2022. Valtakunnallisesti BKT:n kehitys kääntyi jopa negatiiviseksi (- 0,3 %) ja työttömyys kasvoi. Tässäkin tilanteessa Hyrnsalmella alennettiin kunnallisveron ja vakituisen asumisen kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2024. Jatkossa yleiset kuntatalouden kehitysnäkymät ovat toimintakertomusvuotta selvästi heikommät, lähinnä tulevien valtionosuusleikkausten ja toimintakulujen yleisen kasvun takia.

Koko kuntakonserni on taloudellisesti tasapainossa. Myös kunnan lainakanta on pienentynyt talouden tervehdyttämisohjelman toteutuksen ansiosta Kainuun kuntien pienimmäksi, peruskunta oli käytännössä lähes velaton vuoden 2023 lopussa. Kunnan tulos on n. 0,85 M euroa plussalla ja konsernin osalta myös lähes samaa tasoa (n. 0,67 M €). Tämä tarjoaa hyvät edellytykset kuntastrategian mukaisille investoinneille ja palvelujen kehittämiselle myös jatkossa.

Hyrnsalmen kunnan vahvuus on suhteellisen hyvä työpaikkaomavaraisuus ja iskunkestävä, resilientti mikroyrityskanta, joka kestää hyvin suhdannevaihteluita. Selvästi suurin yritystoimiala, sekä työpaikkojen että liikevaihdon suhteen, on kuljetus ja varastointi, joka hyötyy tuulivoimarakentamisesta sekä aktiivisesta metsätaloudesta. Julkisten palveluiden suhteellisen suuri osuus työpaikoista (yli kolmannes) sekä suuri eläkeläisten osuus väestöstä tuovat toisaalta osaltaan vakautta suhdannevaihteluihin, mutta ovat toisaalta myös haaste innovatiiviselle kehittämis- ja uudistamisdynamiikalle. Kehittämisen painopiste onkin siirtymässä yhä enemmän hyvinvointipalvelujen monipuolistamiseen, mahdollistavan infrastruktuurin ja erilaisten verkostojen sekä digiosaamisen kehittämiseen. Kehittämistyötä on tehostettu erilaisella relevantilla hanketoiminnalla: omilla hankkeilla

ja osallistumalla erilaisiin yhteishankkeisiin. Vahvoja painopisteitä omassa kehittämiss-hanketoiminnassa ovat vuoden 2023 aikana alkaneet matkailun ja vihreän siirtymän hankkeet.

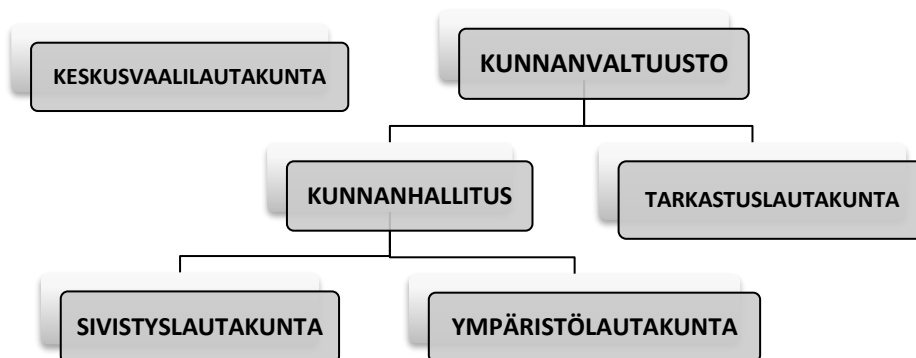
Kunnalta ja koko kuntakonsernilta vaaditaan jatkossa nykyistäkin enemmän strategista ketteryyttä, sillä joka tapauksessa talouden niukkuus, palvelujen digitalisointi ja uuden-laiset yhteistyö- ja tuotanto- sekä kehittämismallit kunnallisissa palveluissa lisääntyvät. Aloittanut hyvinvointialue ja tuleva TE-palvelujen uudistus pakottavat kunnan ja kunta-konsernin uudistamaan toimintatapojaan, työnjakoa ja palvelujaan jatkuvasti; myös edunvalvonta korostuu jatkossa nykyistä enemmän.

On huomattava, että tilinpäätös 2023 ei ole kaikilta osin vertailukelpoinen edelliseen vuo-teen (2022), koska sote- ja pelastustoimen menot (noin 13 M €) siirtyivät valtion rahoit-tettavaksi; ja samassa suhteessa - samaan aikaan - leikattiin myös kunnan valtionosuuk-sia ja kunnallisverotuloja. Tämä aiheutti luonnollisesti suuria muutoksia erityisesti kon-sernitilinpäätöksen tunnuslukuihin, esim. taseen ylijäämä parani reilusti.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinta viivästyi lakisääteisestä määräajasta yli kolmella kuukaudella palveluntuottajasta, Kuntalaskenta Oy:stä, johtu-vista syistä. Tämä aiheutti kunnalle huomattavasti lisätyötä ja -vaivaa; erityisesti toimin-takertomuksen laatimiseen, kokousjärjestelyihin ja tilintarkastuksen aikataulutuksen liittyen.

1.1.2 Hyrynsalmen kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan organisaatio ja toiminnot jakautuvat luottamushenkilöorganisaatioon ja palve-luorganisaatioon (ks. kuva alla). Kunnallinen päätösvalta perustuu kuntien edustukselli-seen demokratiaan. Asukkaat valitsevat vaaleissa ylimmän päättävän toimielimen, val-tuuston. Muut kunnalliset luottamushenkilöistä koostuvat elimet ovat kunnanhallitus, lau-takunnat sekä erilaiset johtokunnat ja toimikunnat. Hyrynsalmen luottamushenkilöorgani-saatio on suhteellisen kevyt. Valtuustokauden vaihtuessa 1.8.2021 alkaen kunnanhalli-tuksen, sivistyslautakunnan ja ympäristölautakunnan jäsenmääriä pienennettiin aiem-masta.

Kunnanvaltuusto

Toimintavuoden aikana kunnanvaltuusto (21 valtuutettua) kokoontui 5 kertaa.

Valtuutetut 1.1.–31.12.2023

Bäckman Markku	SDP
Hankkila Juha	SDP
Heikkinen Aira	KESK

Heikkinen Helena	KESK
Heikkinen Pertti	KESK
Heikkinen Tarmo	KESK
Helenius Anssi	VAS
Juntunen Ari	PS
Kaartinen Kati	KESK
Kemppainen Esa	KESK
Kemppainen Tapani	KESK
Keränen Pauli	KESK
Keränen Taisto	KESK
Kivijärvi Tuula	KESK
Kortelainen Juha	VAS
Kurkinen Herkko	KESK
Kuvaja Outi	SDP
Moilanen Heimo	PS
Nykänen Kati	KESK
Sorri Johanna	KESK
Tolonen Jussi	SDP

Valtuutettuja yht. 21

Valtuuston puheenjohtaja
Valtuuston I varapuheenjohtaja
Valtuuston II varapuheenjohtaja

Sorri Johanna
Heikkinen Pertti
Bäckman Markku

Kunnanhallitus

Hyrnsalmen kunnanhallitukseen kuului 7 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanhallitus kokoontui vuoden 2023 aikana 13 kertaa.

Kunnanhallituksen jäsenet 1.1.–31.12.2023:

Jäsenet		Varajäsenet	
Heikkinen Aira	KESK	Puhakka Iris	KESK
Kaartinen Kati	KESK	Kurkinen Herkko	KESK
Kemppainen Esa	KESK	Keränen Taisto	KESK
Kemppainen Tapani	KESK	Keränen Pauli	KESK
Kivijärvi Tuula	KESK	Heikkinen Helena	KESK
Kortelainen Juha	VAS	Helenius Anssi	VAS
Tolonen Jussi	SDP	Kuvaja Outi	SDP

Jäseniä yht. 7

Kunnanhallituksen puheenjohtaja
Kunnanhallituksen varapuheenjohtaja

Kemppainen Tapani
Kortelainen Juha

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnassa on viisi jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 7 kertaa.

Tarkastuslautakunnan jäsenet 1.1.–31.12.2023:

Jäsenet		Varajäsenet	
Heikkinen Tarmo	KESK	Kemppainen Esa	KESK
Heikkinen Ulla	KESK	Tolonen Helka	KESK
Kemppainen Tarja	VAS	Mäkeläinen Sirpa	VAS

Kuusela Raimo	SDP	Leinonen Pekka	SDP
Nykänen Kati	KESK	Heikkinen Pertti	KESK
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja		Nykänen Kati	
Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja		Heikkinen Tarmo	

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnassa oli 5 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Sivistyslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 9 kertaa.

Sivistyslautakunnan jäsenet 1.1.–31.12.2023

Jäsenet		Varajäsenet	
Heikkinen Aira	KESK	Puhakka Iris	KESK
Juntunen Ari	PS	Moilanen Heimo	PS
Kaartinen Kati	KESK	Kivijärvi Tuula	KESK
Kurkinen Herkko	KESK	Leinonen Antti-Lassi	KESK
Kuvaja Outi	SDP	Heikkinen Asta	SDP
Sivistyslautakunnan puheenjohtaja		Kurkinen Herkko	
Sivistyslautakunnan varapuheenjohtaja		Kuvaja Outi	

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnassa on 5 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Ympäristölautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 6 kertaa.

Ympäristölautakunnan jäsenet 1.1.–31.12.2023:

Jäsenet		Varajäsenet	
Hankkila Juha	SDP	Leinonen Pekka	SDP
Heikkinen Helena	KESK	Tolonen Helka	KESK
Keränen Taisto	KESK	Keränen Pauli	KESK
Kivijärvi Tuula	KESK	Kaartinen Kati	KESK
Moilanen Heimo	PS	Juntunen Ari	PS
Ympäristölautakunnan puheenjohtaja		Keränen Taisto	
Ympäristölautakunnan varapj.		Moilanen Heimo	

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnassa on viisi jäsentä ja varajäsentä.

Keskusvaalilautakunnan jäsenet 1.1.–31.12.2023:

Jäsenet
Heikkinen Kari
Heikkinen Ulla
Keränen Olli
Saukko Tuulikki
Sutari Eija
Varajäsenet
Pehkonen Tiina
Keränen Pauli
Kivijärvi Matti
Moilanen Alpo

Pekkala Risto

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja
Keskusvaalilautakunnan varapj.

Heikkinen Ulla
Suutari Eija

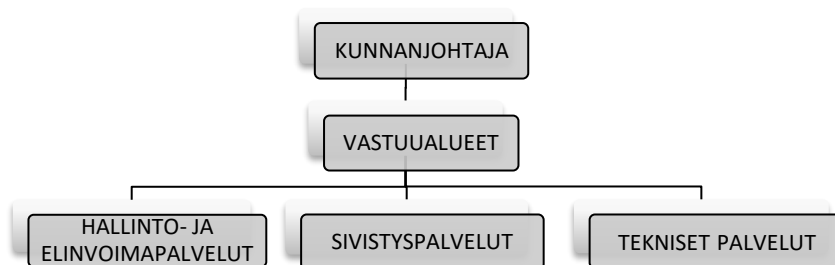
Hyrynsalmen kunnan palveluorganisaatio

Hyrynsalmen kunnan **palveluorganisaation** muodostavat seuraavat osastot: hallinto- ja elinvoimapalvelut, sivistyspalvelut ja tekniset palvelut (ks. seuraava kuva). Osastojen välistä tehtävienjakoa sääntelee hallintosääntö. Osastojen välistä käytännön yhteistyötä on koordinoitu lähinnä johtoryhmätyöskentelyn kautta.

Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat, joille on hallintosäännöissä määritelty päätösvaltaa (ks. kuva alla). Näitä ovat

- hallinto- ja elinvoimapalvelujen osalta: kunnanjohtaja, kehityspäällikkö, hallintopäällikkö (huom. aluearkkitehdin virka täyttämättä)
- sivistyspalvelujen osalta: sivistyspalvelujen osastopäällikkö, rehtorit ja varhaiskasvatuspäällikkö sekä kirjastopalvelupäällikkö
- teknisten palvelujen osalta: teknisten palvelujen osastopäällikkö, käyttöpäällikkö, rakennustarkastaja, palveluesimies ja asuntosihteri.

Kaikkiaan kunnan palveluorganisaatiossa työskenteli vuoden 2023 lopussa 88 henkilöä. Kunta on siis edelleen paikallisesti erittäin merkittävä työllistäjä. Vaikka osastoilla on paljon yhteistä palvelutuotantoa ja tiimejä, on niillä myös selkeät omat roolit. Sivistys- ja tekniset palvelut ovat toiminnallisten asiakaspalvelujen tuottajia. Hallinto puolestaan johtaa yleistä elinvoima- ja elinkeinojen kehittämistyötä sekä organisoii operatiivisella tasolla kuntademokratiaa ja koko organisaation, myös koko kuntakonsernin, hallintoa ja seuranta sekä tuottaa niihin liittyviä palveluja.

1.1.3 Taloudellinen kehitys tilinpäätösvuonna

Maailman ja Suomen talouskehityksen yleispiirteitä

Vuonna 2022 alkanut taloustilanteen heikkeneminen jatkui vuonna 2023. Inflaatio oli kovimmillaan vuoden 2022 lopussa ja kääntyi sitten laskuun Suomessa ja muissa kehittyneissä maissa. Kuluttajahintaindeksin muutokseksi vuonna 2023 ennakoitiin vuoden loppulla noin + 6 prosenttia, mikä oli kuitenkin vuoden huippukohtia merkittävästi pienempi. Hintojen ja korkojen nousu vähensi kotitalouksien kulutusta ja heikensi erityisesti asuntomarkkinoita ja rakennusala. Viennin volyyymi supistui ja investoinnit vähenivät. Suomen talous kääntyi loppuvuodesta taantumaan, mikä näkyi myös työllisyysasteen heikkenemisessä. Alkuvuonna 2023 työllisyys kasvoi, mutta kasvu taittui kesällä ja vuosi päättyi aiempaa vuotta korkeampaan työttömyyslukemaan; joulukuun lopussa työttömyysaste koko maassa oli 11,2 %. Maailmantalouden kasvunäkymät vuodelle 2024 ovat

edelleen heikot, mikä välittyy Suomen vientikysyntään. Suomen BKT:n kasvuennuste vuodelle 2024 on lähellä nollaa.

Suomen julkisen talouden tilanne kokonaisuudessaan on heikko. Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta sen on ennustettu kasvavan yli kolmen prosentin vuosina 2024–2026. Alijäämä supistuu hieman ennustekauden lopulla, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra. Julkisen talouden velkasuhde kasvaa lähes 82 prosenttiin vuonna 2027. Velkasuhteen kasvun pysäyttäminen edellyttää erityisesti valtionhallinnon ja hyvinvointialueiden alijäämien supistamista.

Kainuun talousalueen kehitys

Kainuun liiton mukaan Kainuun aluetaloudessa, yritysdynamiikassa ja työpaikka- ja työllisyyskehityksessä on ollut erittäin vahva positiivinen kehitys viime vuosina. Hyvä kehitys on kuitenkin taittunut tai ainakin tasaantunut monilla toimialoilla vuoden 2023 aikana. Samaan aikaan myös työttömyys, myös pitkäaikaistyöttömyys, on lisääntynyt ja trendinomainen väestön väheneminen jatkunut viimeaikaisista lievästä muuttovoitoista (johtuu siirtolaisuudesta) huolimatta. Kainuun työttömyysaste on edelleen suhteellisen matala (10,5 %), ja uusia avoimia työpaikkoja on edelleen tarjolla runsaasti. Joillakin toimialoilla on suuria rekrytointiongelmia.

Kainuun tilannekuvasta nousevat keskeisimmät aluekehityksen pullonkaulat ovat osaan työvoiman saatavuus, saavutettavuuden kehittäminen sekä uusien investointien saaminen alueelle. Kehittämistyössä onnistumisella on suora kytkentä myös alueen kuntatalouteen, kuten onnistuneet yritys- ja tuulivoimahankkeet ovat osoittaneet. Myös erilaisilla kehittämishankkeilla ja yritysrahoituksella on merkittävä rooli alueen haasteiden ratkaisussa, mutta käytännössä aluetalouden kannalta vaikuttavimpia ovat suuret investoinnit. Yritysten varovaisuus investointeihin ja kehittämiseen on suhdanteiden heikkenemisen myötä lisääntynyt, tämä on myös johtanut siihen, että kehittämisrahoituksen kysyntä on alueella vähentynyt.

Koronakriisistä on toivuttu, mutta Venäjän ja Ukrainan välisen sodan aiheuttama kriisi ja siihen erityisesti liittyvät pakotteet ja vastapakotteet vaikuttavat suoraan ja välillisesti Kainuuseen ja kainuulaisten yritysten toimintaan erityisesti energian, raaka-aineiden ja materiaalien hintojen nousuna sekä erilaisina saatavuusongelmina. Talouden epävarmat näkymät, markkinahäiriöt, pakolaisaalto, humanitaarinen kriisi ja inflaatio ovat ajaneet Suomen talouden taantumaan, jonka jatkokehitystä, syvyyttä, kestoa ja vaikutuksia Kainuuseen on vaikea ennakoida. On kuitenkin ennusmerkkejä, joiden mukaan talous lähtisi jälleen vuonna 2024 hienoiseen kasvuun.

Yleisellä taloustilanteella on suoria ja epäsuoria vaikutuksia kuntatalouteen. Valtion kunnille osoittaman rahoituksen kiristäminen vaikuttaa suoraan valtionosuuksiin, ja korkotason sekä yleinen hintojen nousu ovat jo vaikuttaneet käyttötalouskustannuksiin.

Kunnallistalous

Kuntien tulot ja menot muuttuivat merkittävästi vuonna 2023 sote -uudistuksen myötä. Sote- ja pelastuskustannukset jäivät pois kuntien menoista. Vastaavasti valtionosuudet sekä kunnallisvero- ja yhteisöverotulot pienenevät. Suomen kunnat tekivät vuonna 2023 vahvan tuloksen, 1,8 miljardia euroa. Tulos jäi kuitenkin vuoden aikaisista ennusteista ja painottui ennen kaikkea suuriin kaupunkeihin. Kuntaliiton mukaan poikkeuksellisen vahvat tulosluvut selittyvät poikkeuksellisilla kertaerillä. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruiseksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä. Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi.

Kuntien talousnäköymien on arvioitu heikkenevän tulevina vuosina valtionosuusrahoituksen leikkausten myötä. Muita kuntien taloutta painavia tekijöitä ovat sote -uudistukseen

liittyvien verohäntien poistuminen kuntataloudesta, talouskasvun vaimeus sekä hallituskauden sopeutustoimet. Kuntahallinnossa paineita aiheuttivat ja aiheuttavat jatkossa kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluerän ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän.

Kuntien eriytymiskehitys talouden, investointien ja velkaantumisen suhteen jatkuu. Kuntakonsernin velkataakka lisääntyy käytännössä kaikissa isoissa kaupungeissa. Pienimmissä lainakanta voi kasvaa, pysyä ennallaan tai jopa supistua. Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muutoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja nousut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Toisaalta väestön keskittyessä isommille paikkakunnille ja talouden tiukentuessa osa kunnista pystyy myös karsimaan investointejaan ja vähentämään velkaantumista. Investointimenojen karsiminen ei välttämättä merkitse sitä, että palvelut heikkenisivät. Palvelut sen sijaan muuttavat muotoaan mm. digitalisaation ja kuntien välisen yhteistyön kautta. Oman haasteensa kunnille asettavat myös hyvinvointialueiden säästöohjelmat, jotka voivat keskittää palveluja ja karsia kuntien vuokratuloja.

1.1.4 Hyrynsalmen kunnan toiminnan ja talouden kehitys

Hyrynsalmi edustaa Pohjois-Suomessa ja Kainuun maakunnassa tyypillistä harvaan asutun (n. 1,6 as/km²) maaseudun pientä kuntaa, jossa korkeasta kuolleisuudesta ja poismuutosta johtuva väestön väheneminen on jatkunut 1960-luvulta lähtien. Vuoden 2023 lopussa hyrynsalmelaisia oli 2064, joista 45 % on yli 65-vuotiaita ja noin 50 % eläkeläisiä. Miesten enemmisyys on selvä työikäisissä, mikä johtuu naisten herkemmästä muuttoaktiivisuudesta, ja naisten osuus yli 65-vuotiaissa, mikä johtuu naisten korkeammasta keski- ja eliniästä. Alle 15-vuotiaiden osuus oli vain noin 10 %. Tämä muodostaa haastavan elinkeinon kehittämissympäristön ja vaativan kunnallisten palvelujen järjestämissympäristön. Haasteeseen vastaamiseksi lakisääteisten varhaiskasvatus- ja sivistyspalvelujen sekä teknisten palvelujen ja kaavoituksen rakenteita on virtaviivaistettu ja toimintoja tehostettu. Elin- ja vetovoiman kehittämisessä on hyödynnetty tehokkaasti myös ulkopuolista hankerahoitusta.

Hyrynsalmen kunta (ja koko kuntakonserni) pääsi toimintakertomusvuonna olosuhteisiin nähden hyvään tulokseen, mutta kuntatalouden näkymät muuttuvat haastavammiksi. Suunnittelua haastavat muun muassa sote- uudistuksen vaikutukset kuntien valtionosuuksiin sekä työllisyyspalveluiden siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuvat kustannukset. Myös levoton kansainvälinen tilanne vaikuttaa niin julkisen sektorin menoihin ja tuloihin kuin myös kuntatalouteen.

Tällä hetkellä Hyrynsalmen kuntatalous on tasapainossa. Hyrynsalmen kunta ja kuntakonserni saivat vuonna 2022 pitkällisen tervehdyttämisen tuloksena taseeseen kertyneet alijäämät katetuksi, ja positiivinen tuloskehitys jatkui myös vuonna 2023.

Olellaiset muutokset Hyrynsalmen kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vanhusvaltaisen kunnan elinkeinorakenne on luonnollisesti nykyisellä palvelumallilla julkis palvelupainotteinen, joka näkyy kunnan suurena roolina paikallisyhteisössä – sekä palvelujen tuottajana että työllistäjänä. Pääosin julkisilla varoilla operoivat kunta ja hyvinvointialue ovat selvästi kunnan suurimmat työllistäjät (yli 30 % työpaikoista).

Kunnan organisaatio on toteuttanut säästöohjelmaa koko edellisen valtuustokauden ja kuluvankin kauden ensimmäisen puoliskon. Määrätietoisen työn tulos on konkretisoitunut. Talous on saatu hyvin hallintaan, erityisen hyvin onnistuttiin vuonna 2022, mutta myös vuoden 2023 tulosta voidaan pitää hyvänä (+ 0,85 M €).

Toimintaympäristöstä nouseviin haasteisiin on vastattu Hyrynsalmella edelleen yhtenäistämällä organisaatiota, parantamalla palvelurakennetta ja puuttamalla ei lakisääteisten palvelujen priorisointiin ja tasoon. Myös velkaantuminen on pidetty kurissa – investointeja on toteutettu harkitusti kassavaroilla, pääpaino on ollut rakenteellisissa investoinneissa, joilla on parannettu palvelujen laatua ja tehostettu käyttötaloutta pitkällä tähtäyksellä. Kunta on tällä hetkellä lähes velaton, mikä antaa mahdollisuuksia uusille investoinneille ja helpottaa uusien kehittämishaasteiden kohtaamista. Kuntaan on rakennettu vuoden 2023 aikana lisää tuulivoimaa (2 puistoa valmiiksi ja yksi perustuksiin saakka, valmistuu kesällä 2024), mikä parantaa ratkaisevasti kunnan taloudellista vakautta kohovien kiinteistöverotulojen ansiosta.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut on kilpailutuksen kautta tuottanut vuoden 2023 alusta alkaen uusi palveluntuottaja. Uudet järjestelmät on alkuvaikeuksien jälkeen saatu toimimaan kohtuullisen hyvin. Lisäksi kilpailutettiin yhdessä hyvinvointialueen ja Kuhmon kaupungin sekä Ristijärven kunnan kanssa ateria- ja puhtaanapitopalvelut, jotka siirtyivät yksityiselle toimijalle 1.2.2024 alkaen. Muutos oli merkittävä palvelu-ulkoistus; se koski 11 henkilöä ja oli taloudellisesti merkittävä.

1.1.5 Hyrynsalmen kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne

Hyrynsalmen kunnan palveluksessa oli 31.12.2023 talousarviota vastaavasti yhteensä 88 henkilöä, joista vakinaisessa työsuhteessa oli 60 (4 osa-aikaista) ja määräaikaista 28 (sijaisuuksia 9, projektiluonteisia 4 ja palkkatuella 5). Henkilötyövuosina (HTV 2) henkilöstön määrä on 81,2 htv.

Seuraavat taulukot ja kuvat osoittavat henkilöstön työsuhteiden luonteen, ikääntymisen sekä eläkkeelle siirtymisen.

Palvelussuhteen luonne

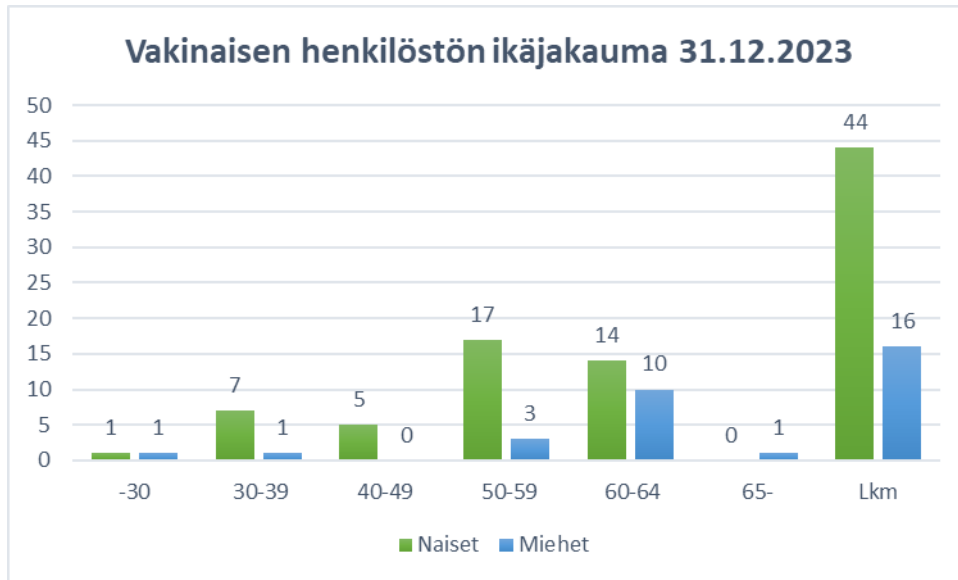
Henkilöstö	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Toistaiseksi voimassa oleva	60	59	1
Määräaikainen	22	21	1
Oppisopimus	1		1
Palkkatuki	5	3	2
Yhteensä	88	83	5

Päätoimisuus

Henkilöstö 31.12.2023	Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	Sivistyspalvelut	Tekniset palvelut	Yht.
Kokoaikatyö (vak.)	5	29	21	55
Osa-aikatyö (vak.)		3	2	5
Kokoaikatyö (määräaikainen)	1	14	3	18
Osa-aikatyö (määräaikainen)	1	1	2	4
Oppisopimus (määräaikainen)		1		1
Kokoaikatyö (palkkatuki)	3		1	4
Osa-aikatyö (palkkatuki)			1	1
Yht.	10	48	30	88

Ikärakenne

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 53,7 (miehet 57,6 ja naiset 52,3).

Eläkkeelle siirtyminen

Vuoden 2023 aikana vanhuuseläkkeelle on siirtynyt 2 henkilöä.

Eläkemuo	2020	2021	2022	2023
Kuntoutustuki				
Vanhuuseläke		3	3	2
Työkyvyttömyyseläke	1			
Yhteensä:	1	3	3	2

Kuntien eläkevakuutus (Keva) on julkaissut marraskuussa 2023 eläköitymisennusteensa vuosille 2024–2043. Ennusteen mukaan joka kolmas kuntatyöntekijä eli yli 107 000 työntekijää jää eläkkeelle seuraavien kymmenen vuoden aikana. Eläköityminen on suurta mm. perhepäivähoitajien, opetusalan johtajien, kirjastotyöntekijöiden, yleissihteerien ja siivoojien ammattiryhmissä. Kainuussa kunta-alan eläköityminen on vielä koko maan keskiarvoa suurempaa, 36,5 % seuraavan kymmenen vuoden aikana. Erityisesti pienissä kunnissa eläköitymisen osuus työntekijöistä on suuri. Hyrynsalmella kuntatyöntekijöiden eläköityminen on ennusteen mukaan suhteellisesti Suomen kuntien suurinta: seuraavan kymmenen vuoden päästä eläkkeelle on jäämässä 59,3 prosenttia työntekijöistä, joista 7,9 % täydelle- tai osatyökyvyttömyyseläkkeelle. Luvuissa ovat mukana vielä ateria- ja puhtaanapitopalveluiden henkilöstö, jossa on tilastojen mukaan odotettavissa erityisen suuri eläköityminen, jopa 76 %, seuraavan 10 vuoden aikana. Kun ateria- ja puhtaanapitopalveluiden henkilöstö on 1.2.2024 siirtynyt ulkoisten yhtiöiden palvelukseen, eniten eläköitymisiä kunnan henkilöstössä on seuraavan kymmenen vuoden aikana odotettavissa yleissihteerien, opettajien ja kiinteistönhoitajien ammattiryhmissä.

Kuntien lisäksi eläköitymisennuste on samoissa lukemissa valtion ja hyvinvointialueiden osalta. Kirkon työntekijöistä on seuraavan kymmenen vuoden aikana eläköitymässä noin 43 % työntekijöistä. Eläköitymiset haastavat kuntien palvelutuotantokykyä erityisesti väestöään menettävillä alueilla, joissa väestö yleensäkin vanhenee. Palveluntuotannon

vaikeutumisen voi johtaa palveluiden keskittämiseen entistä enemmän suurempiin keskuksiin. Toisaalta erilaiset tavat tuottaa palveluita – kuten digitaaliset palvelut sekä yhteistyöllä tuotetut palvelut - voivat tukea niiden säilymistä lähellä kuntalaisia. Valtion tasolla keinoja varautua tilanteeseen ovat mm. eläkkeelle siirtyneiden työntekijöiden kannustaminen osallistumaan työelämään esim. verohelpotuksin, koulutusmäärien lisääminen kriittisillä aloilla sekä työperäisen maahanmuuton tukeminen. Kunnassa voidaan pyrkiä suunnitelmallisesti edistämään työntekijöiden työkykyä siten, etteivät he eläköityisi ainakaan ennenaikaisesti, parantamaan työntekijöiden mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan työn ohella sekä kehittämään työn tekemisen tapoja ja edellytyksiä (mm. etätyö). Tulevaisuudessa on varauduttava myös joustaviin, houkutteleviin työnkuviiin, jotta rekrytointimarkkinaa saadaan laajemmaksi.

Palvelussuhteet, työaika ja työpanos

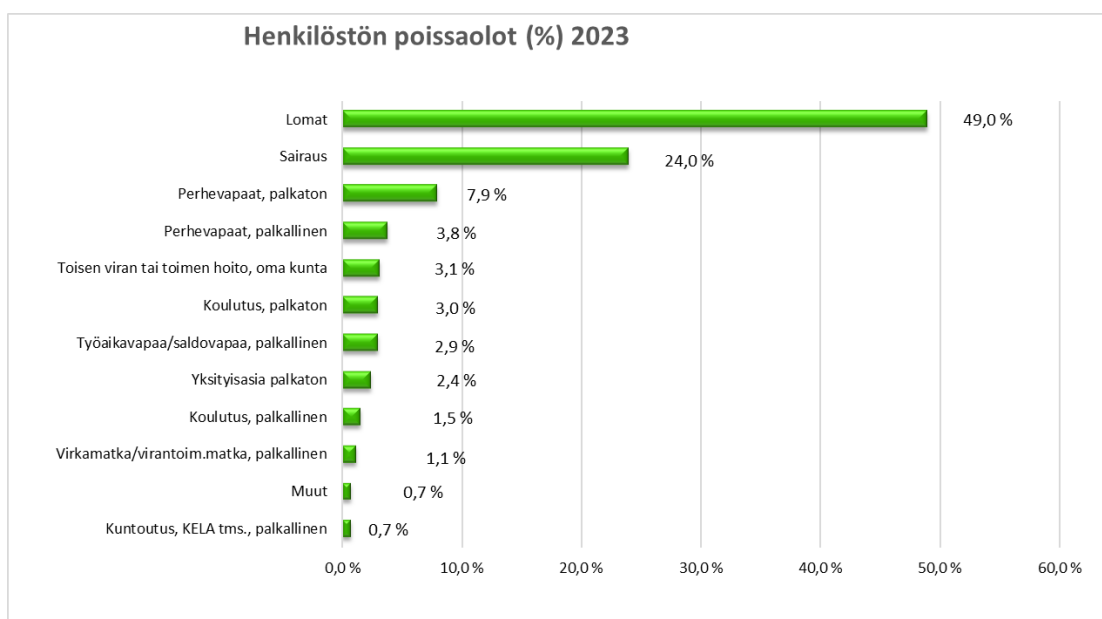
Kunnan vakinainen henkilöstö on erittäin kokenutta ja iso joukko henkilöstöstä on työskennellyt kunnan palveluksessa jo kymmeniä vuosia. Ikärakenne sekä keskimäärin pitkään jatkuneet työsuhteet näkyvät toimintakertomusvuonna erityisesti runsaissa vuosilomien määrissä.

Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 10 päivää/henkilö/vuosi (10,8 pv/htp), mikä on kunta-alan keskimääräistä sairauspoissaolomäärää merkittävästi alempi; vuonna 2022 sairauspoissaolopäiviä oli kunta-alan työntekijöillä keskimäärin 16,5 vuodessa ja vuonna 2021 14,7 päivää vuodessa. Sairauspoissaolot olivat pienemmät myös kunnan omiin aiempien vuosien lukuihin nähden: sairauspoissaolojen keskimääräinen määrä vuodessa oli vuonna 2022 13,2 päivää per henkilö, vuonna 2021 12,5 päivää per henkilö ja vuonna 2020 14,9 päivää per henkilö. Sairauspoissaolojen heilahteluun vaikuttavat merkittävästi yksittäiset pidemmät sairauslomat sekä aiempina vuosina koronan vaikutus. Vuonna 2022 sairauspoissaoloissa oli erotettu erikseen oma ryhmänsä 'Tartuntatautilain mukainen poissaolo', jotka olivat sairaudesta johtuvia tai taudin leviämisen ehkäisemiseksi toteutuneita poissaoloja. Nämä tartuntatautilain mukaiset poissaolot mukaan lukien keskimääräinen sairauspoissaolo vuonna 2022 oli 16,7 päivään vuodessa henkilöä kohden. Vuonna 2023 tämä poissaololuokka ei ollut enää erillisenä käytössä.

Seuraavassa taulukossa on koottuna henkilöstön poissaolopäivät jaoteltuna poissaololuokittain sekä osastoittain. Henkilöstön poissaolojen prosentuaalinen jakautuminen eri poissaololuokkiin esitetään kuvassa Henkilöstön poissaolot (%) 2023. Koska hallinto- ja elinvoimapalveluiden henkilöstömäärä on pieni, sen poissaololuvut esitetään tietosuojasyyistä yhdessä sivistyspalveluiden lukujen kanssa. Mukana luvuissa on koko henkilöstö, eivät pelkästään vakituiset työntekijät. Hallinto- ja elinvoimapalveluiden lukemiin on kirjautunut myös muutaman muille osastoille työllistämistuella palkatun henkilön poissaolot, koska henkilöiden palkkakustannuksia on kirjattu hallintopalveluiden alaisuudessa olevalle tukityöllistämisen kustannuspaikalle. Poissaololuokka 'Muut' sisältää mm. palkalliset merkkipäivä- ja muut virka-/työvapaat. Poissaololuokka 'Koulutus palkaton' sisältää mm. opintovapaat ja oppisopimuskoulutuksen teoriajaksot.

Poissaolot

Poissaolot 2023	Hallinto-, elinvoima- ja sivistyspalvelut	Tekniset palvelut	Työpäivät yhteensä
Kuntoutus, KELA tms., palkallinen	15	10	25
Muut	21	4	25
Virkamatka/virantoim.matka, palkallinen	41	0	41
Koulutus, palkallinen	49	7	56
Yksityisasia palkaton	72	16	88
Työaikavapaa/saldovapaa, palkallinen	93	15	108
Koulutus, palkaton	106	4	110
Toisen viran tai toimen hoito, oma kunta	114	0	114
Perhevapaat, palkallinen	139	0	139
Perhevapaat, palkaton	290	0	290
Sairaus	669	212	881
Lomat	868	932	1800
Yhteensä	2477	1200	3677

Osaamisen kehittäminen ja johtaminen

Johtoryhmätyöskentelyn, laajennetun johtoryhmän sekä puheenjohtajiston ja johtoryhmän yhteistyön kautta on hallittu taloutta, edistetty yhteistä strategista näkemystä kuntaorganisaatiossa ja koko kuntakonsernissa. Opiskeluun on kannustettu - erityisesti tarjonnaltaan lisääntyneen ja kustannustehokkaan etäopiskelun kautta. Ideana on, että oppimista tukeva organisaatio ja digitalisaation edistäminen mahdollistavat selviytymisen ja palvelujen jatkuvan paranemisen yhä nopeammin muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kunnan tehokas ja tuloksellinen toiminta edellyttää seuraavia toimintamalleja, joita on pyritty ottamaan käyttöön ja edistämään vuoden 2023 aikana:

- Yhteinen näkemys tulevaisuudesta tarvitaan. Vuosittaiseen talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan kirjattua yhteistä visiota ja perustehtävää sekä tavoitteita on

yhdessä konkretisoitu arvojen mukaiseksi käytännön toimenpiteiksi kaikessa palvelutuotannossa.

- Tehokas tiimitoiminta, viestintä ja joustava oppimisympäristö ovat nykyisen organisaation toiminnan perusta, jota parannettu uusituilla viestintävälineillä ja uudelle etäkoulutusalueella (ICT-uudistus, koulutukset ja ryhmätyöskentelyalustojen hyödyntäminen sekä etäkokousten ja etätöiden hyödyntäminen niissä tehtävissä, joihin se luontevasti soveltuu); myös uusi haasteellinen talous- ja henkilöstöhallinnon tuotantoympäristö on otettu haltuun.
- Henkilökohtaista pätevyyttä ja työmotivaatiota sekä ymmärrystä kunnan palveluprosesseista ja perustehtävästä on - koronan jälkeen - pohdittu uudesta näkökulmasta, koska etätö ja etäkokoukset sekä hajautetut tiimit ovat tulleet jäädäkseen, niin kunnan sisällä kuin yhteistyöverkostoissakin.
- Keskustelevaa johtamista on edistetty kiinnittämällä huomiota esihenkilötyöhön kaikilla tasoilla. Kunta on osallistunut kuntien yhteiseen esihenkilötyön kehittämishankkeeseen, joka vedettiin läpi vuoden 2023 aikana; hankkeen resursseilla tuettiin hyvin konkreettisesti johtamisen ja työyhteisön "kipupisteiden" tunnistamista sekä työhyvinvoinnin kehittämistä. Työtä jatketaan kuluvana vuonna ryhmätönohjauksilla hallinto- ja elinvoimapalveluissa sekä teknisissä palveluissa. Erityisen haasteen esihenkilötyölle asettaa HR-palveluiden niukka resurssointi; kunnassa ei ole päätoimista henkilöstöpäällikköä.

Työn vaatavuuden arviointi on otettu käyttöön koko organisaatiossa vuoden 2020 alusta; ja on edelleen kehittämistyön kohteena, samoin kuin henkilökohtaisen palkanosan käyttöönotto. Tämä helpottaa toimenkuvien, työnjaon ja tiimien rakentamista sekä entistä oikeudenmukisemman palkkausjärjestelmän kehittämistä.

Terveydellinen toimintakyky ja hyvinvointi

Henkilöstön sairaudesta ja tapaturmista johtuvien poissaolojen määrä on ollut jo useita vuosia peräkkäin selkeästi laskeva, joskin vuoden 2022 lukujen vertailtavuutta heikentää erillinen "Tartuntatautilain mukaiset poissaolot" -poissaololuokka. Vuoden 2023 aikana sairauspoissaolopäiviä oli yhteensä 881, joka on peräti yli 200 päivää edellisvuotta vähemmän. Samoin edellisten vuosien välillä oli noin 200 sairauspäivän vähentyminen vuositasolla. Terveydellistä toimintakykyä on pyritty tukemaan ennen kaikkea työterveyspalveluiden kautta. Tärkeää on myös esimiehen tuki ja ennakoivat toimet esimerkiksi käytössä olevan aktiivisen tuen mallin mukaisin toimin. Esimiesten työhyvinvoinnin tukemisen osaamista pyritään edelleen vahvistamaan.

Henkilöstön jaksamista tuettiin esimiestyöllä, kehityskeskusteluilla ja osalla henkilöstöä henkilökohtaisilla työnohjauksilla. Työhyvinvointikyselyiden perusteella henkilöstö saa voimavaroja myös työyhteisöstään ja kollegoistaan, jotka tukevat ja auttavat toisiaan työssä.

Hyrnsalmen kunta oli mukana useiden Kainuun kuntien yhteisessä työhyvinvointihankkeessa, jota hallinnoi Kajaanin ammattikorkeakoulu. Vuonna 2022 alkavaksi tarkoitetun hankkeen aloitus kuitenkin viivästyi mm. henkilöstöhaasteiden takia ja hanketoimet jouduttiin toteuttamaan nopeutetulla aikataululla pääosin kevään 2023 aikana. Hankkeessa toteutettiin kaksi työhyvinvointimittausta sekä koulutuksia. Kireän aikataulun vuoksi koulutuksiin osallistuminen oli haasteellista eikä hyvinvointikyselyjen tietoja ehditty käyttää koulutusten suunnittelun pohjana. Näistä syistä hankkeen käytännön anti työhyvinvointiin ja sen johtamiseen jäi odotettua laihemmaksi.

Palkkaus ja henkilöstökustannukset

Tehtävän vaatavuuden arviointiin (TVA) perustuva palkkaus otettiin käyttöön vuoden 2020 alusta. TVA –prosessin tuloksena laadittiin palkkaohjelma vuosille 2020–2021, jota on korjattu vuosien 2021–2023 aikana järjestelyvaraerien kohdennuksien kautta sekä

yksittäisillä, toimenkuvien muutosten kautta tehdyillä palkantarkistuksilla. Keväällä 2023 hyväksyttiin malli henkilökohtaisen lisän käyttöön ottamiseksi kaikilla sopimusaloilla, pois lukien OVTES. Henkilökohtaisten lisien järjestelmään myös varattiin osa vuoden 2023 järjestelyeristä. Henkilökohtaista lisää ei kuitenkaan onnistuttu ottamaan käyttöön vielä 2023 vuoden aikana. Käyttöön ottaminen edellyttää vielä esimiesten koulutuksen arvioinnin tekemiseen ja järjestelmän käyttöön, kunkin työntekijän henkilökohtaisen arvioinnin sekä työehtosopimusten edellyttämän käytettävissä olevan rahamäärän jakamisen henkilöille, joille henkilökohtaista lisää on määritetty.

Vuonna 2023 palkat nousivat kunta-alan sopimuskorotusten myötä 1.6.2023 + 2,2 %:n yleiskorotuksella (OVTES + 2,02 %) sekä paikallisesti jaetuilla + 0,70 %:n (0,4 % + 0,3 %) järjestelyerällä ja kehittämisohjelmaerällä + 1,2 %. Lisäksi 30.6.2023 maksettiin palkkaohjelmassa sovittu kertaerä 467 € kaikille toukokuussa työsuhteessa olleille työntekijöille sekä erikseen vielä varhaiskasvatuksen työntekijöille kertapalkkiona lisäpalkkio 120 € tai 150 €, riippuen kuuluivatko he KVTES liite 5 vai OVTES osio G piiriin.

Vuonna 2024 on tulossa vastaavan tyyppinen monesta eri erästä koostuva palkankorotuskokonaisuus, jossa osa korotuksesta tulee yleiskorotuksena kaikille ja osa jaetaan paikallisesti neuvoteltavina järjestely- ja kehittämisohjelmaerinä. Korotukset tulevat voimaan touko-kesäkuussa.

Koko henkilöstökulut laskivat tilinpäätösvuonna edellisestä vuodesta reilut 5 % palkkakulujen säilyessä lähes samana edellisvuoteen nähden. Kulut olivat lähes talousarvion mukaiset; ylitystä tuli noin 3 %. Liitteenä on henkilöstökuluja osoittava taulukko (liitetieto luvussa 4.5).

1.1.6 Ympäristöasiat

Ympäristö on Hyrynsalmen strategisessa kehittämisessä vahvuus ja ehdoton matkailun, loma-asumisen ja asumisen sekä yrittämisen vetovoimatekijä – siitä pidetään hyvää huolta ja sitä kehitetään hyvin monenlaisin keinoin. Seuraavat ympäristöasiat olivat kunnan toiminnassa toimintakertomusvuonna huomionarvoisia:

- Ahvenlamminkankaan suljettu kaatopaikka on jatkuvassa kunnan velvoitetarkkailussa.
- Kainuun pilaantuneista maa-alueista ja niiden kunnostustarpeesta tehtyä selvitystä toimeenpannaan vuosittain erillisen suunnitelman ja resurssien mukaan.
- Jätehuolto, jätteiden lajittelu ja kierrätys ovat jatkuvan kehittämistyön kohteena; erityisesti matkailukeskuksessa, jossa kierrätys ja kestävyys ovat mainetekijöitä.
- Jätevedenpuhdistamo toimii moitteettomasti ja vastaanottaa myös kasvavan Ukkohallan matkailukeskuksen jätevedet. Kunnassa ja kuntakonsernissa on varauduttu systemaattisesti myös pitkien sähkökatkosten aiheuttamiin ongelmiin veden jakelussa ja jätevesihuollossa.
- Ilmanlaatu Hyrynsalmella on hyvä, eikä välittömiä uhkatekijöitä tällä sektorilla ole näköpiirissä.
- Energiaa säästetään esimerkiksi siirtymällä Led-valaistukseen uusissa ja korjauskohteissa, askel askeleelta.
- Uusiutuvaan energiaan alueella ja kuntakonsernissa satsataan: tuulivoima (haittojen minimointi), bioenergia ja vesivoima (lähinnä haittojen ehkäisy ja kompensointi) ovat osa kuntakonsernin strategiaa; jatkossa satsataan myös aurinkoenergian edistämiseen. Öljyn käyttöä kunnan omistamissa kiinteistöissä tarkastellaan kriittisesti ja sitä pyritään systemaattisesti vähentämään.
- Kestävää kehitystä ja vihreää siirtymää tuetaan erillisellä Ylä- ja Itä-Kainuun kuntien yhteisellä osaamiskeskushankkeella, jolla on monia tartuntapintoja myös kunnan ja kuntakonsernin energiatehokkuuden kehittämiseen seuraavien kahden vuoden aikana.

1.1.7 Hallinnon ja asioiden hallinnan riskit

Suomalainen hallintokulttuuri on oikeudenmukainen, tasapuolinen, avoin ja tehokas. Kunta on erittäin vahva paikallinen taloudellinen toimija, joten vaikutusvallan ja taloudellisen vallan väärinkäytösten (erityisesti tahattomien) riskit ovat myös kunnassa olemassa. Potentiaaliset riskit, joita seurataan ja arvioidaan, voivat olla seuraavan tyyppisiä:

- virka-aseman väärinkäyttö ja virkavelvollisuusrikkeet
- yhteisten varojen tuhlaileva käyttö
- luottamusaseman tai luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö
- erilainen uhkailu, painostus tai suosinta
- lakien ja määräysten kiertäminen
- velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivyttely
- johtamisen ongelmat.

Keskeisimpänä riskialueena voidaan Hyrynsalmen kunnassa pitää julkisia hankintoja ja niihin liittyen tarjouskilpailuja sekä erilaisia sopimuksia. Tietosuojan ja tietoturvan hallinta on noussut toiseksi keskeiseksi huomioitavaksi riskiksi tietoturvahukien, kuten tietojenkalastelu-ryityksien ja tietomurtojen, kehittyessä ja lisääntyessä.

Myös ohut organisaatio on riski, koska hyvän hallinnon mukainen asioiden ripeä valmistelu voi vaarantua esim. sairaus- tai vuosilomien takia. Laajat tehtävänkuvat ja monipuolinen osaaminen voivat olla myös riskien torjuntaa, mutta muodostavat omalta osaltaan potentiaalisen riskin, jos työntekijä on jostakin syystä pitkään poissa työstä tai vaihtaa työpaikkaa.

Uusien tietojärjestelmien käyttöönotto voi myös johtaa haastaviin tilanteisiin, koska kunnassa ei ole omasta takaa teemaan liittyvää kriittistä osaamista.

1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä

Kainuun aluetaloudella menee tällä hetkellä taantuman vaivaamiin olosuhteisiin nähden hyvin. Suhteellisen hyvä työllisyysaste, alhainen työttömyys ja pula osaavasta työvoimasta ovat Kainuussa joillakin toimialoilla jo kasvua uhkaava tekijä, ainakin vahvimilla kasvualoilla ja sote-palveluissa. Rekrytointiongelmat ovat haaste myös Hyrynsalmen kunnassa; eikä tilanne tule helpottamaan, kun eläkkeelle jää seuraavan viiden vuoden sisällä noin neljännes työntekijöistä. Toisaalta uudet rekrytoinnit mahdollistavat myös osaamisprofiilin nopean muuttamisen uudenlaisia tarpeita vastaavaksi.

Hyrynsalmen osalta kehityskulut ovat seuraavat:

1. Väestö on jo nyt suhteellisen ikääntynyt ja ikääntyy edelleen, mikä vaikuttaa kunnan palvelutarpeeseen, taloudelliseen perustaan (veronmaksukyky ja työvoiman tarjonta) ja elinvoimaan (uudistuva yritys-kanta). Työikäisten määrä laskee edelleen ja eläkeläisten osuus kasvaa, on kasvanut jo yli puoleen kunnan väkiluvusta; jatkossa myös koululaisten määrä tulee pienentymään huomattavasti.
2. Hyrynsalmen talousalueen työpaikkaomavaraisuus on suhteellisen hyvä (n. 70 %). Elinkeinorakenne on kuitenkin mikroyritys- ja julkis-palvelupainotteinen, mikä toisaalta lisää stabiiliutta ja resilienssiä, mutta toisaalta siihen kohdistuu myös suuria muospaineita. Erityisesti uuden kilpailukyvyyn (mm. Vihreä siirtymä ja tuulivoima) ja paikallisen vetovoiman roolit tulevat vahvistumaan. Kunnan vahvasti tukevan matkailun kehittyminen ja monipaikkaisuuden lisääntyminen turvaavat alueelle hyvät virkistys- ja kaupalliset palvelut.
3. Hyrynsalmen kunta ja kuntakonserni kykenivät kattamaan taseen kertyneen alijäämän vuoden 2022 aikana; ylijäämää on nyt noin 0,9 M euroa. Myös vuoden 2023 aikana hyvä talouskehitys jatkui (+ 0,85 M €) ja kuluvankin vuoden talousarvio on

reilusti ylijäämäinen (+ 0,7 M €). Erityisesti kunnan pieni velkamäärä helpottaa talouden hallintaa mahdollistaa investoinnit myös jatkossa. Tämä antaa siis suhteellisen hyvät lähtökohdat kuntatalouden hallinnalle jatkossa.

4. Jatkossa on tärkeää, että palvelujen kustannusten kattaminen tapahtuu pääosin vakaan ja tasapainoisen, ennustettavan tulo- ja rahoituksen kautta. Tuulivoiman ansiosta verotulojen kasvu on ollut hyvä viime vuosina ja - työn alla olevien sekä valmistus- ja palvelusalojen hankkeiden perusteella - kasvu tulee jatkumaan. Myös edunvalvonta tulee korostumaan tulevaisuudessa, erityisesti hyvinvointialueen paikallisten palvelujen turvaamisessa ja suurten vihreän siirtymän investointien mahdollistamisessa alueella.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Valtuusto hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen kokouksessaan marraskuussa 2019. Sen täydennykseksi kunnanhallitus hyväksyi toimintavuoden kesäkuussa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman 2021–2022.

Hyrnsalmen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista, toiminnan ohjausta ja palvelujen laadun varmistamista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta koskevat kaikkia kuntakonsernin toimielimiä ja johtoa sekä kaikkea kuntakonsernin toimintaa, josta kunta vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudella varmistetaan, että tavoitteet saavutetaan, toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaista, voimavarat ovat tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu sekä johdon saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista.

Yleisesti voidaan todeta, että sisäinen valvonnan ja riskienhallinta on tyydyttävässä kunnossa.

Kunnan ja kuntakonsernin riskit jaetaan *strategisiin riskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin*.

Strategisina riskeinä Hyrnsalmen kunnassa voidaan pitää valtuuston hyväksymien strategisten tavoitteiden toteuttamista uhkaavia riskejä, kuten väestörakenteesta ja toimintaympäristön muutoksista aiheutuvia riskejä. Lakisäätöiset palvelut pystymme tuottamaan nykyisillä talous- ja henkilöstöresursseilla, mutta kunnan elinvoimaan ja pitovoimaan tähtääviä toimintoja tehdään valikoidusti – resurssien puitteissa, hyödyntäen kehittämishankerahoitusta.

Toiminnallisia riskejä on tunnistettavissa päivittäisessä toiminnassa ja prosesseissa. Henkilöstöresurssit ovat talouden sopeuttamistoimien takia vajaat, eikä eläköityneiden henkilöiden tilalle ole palkattu uusia. Yksittäisille henkilöille on keskittynyt monipuolisia tehtäviä, jonka takia riskinä on erityisesti pitkien loma-aikojen ja poissaolojen sijaistaminen. Myös lainsäädäntömuutokset ja digitaalisten palvelujen käyttöönotto sekä palveluntuottajien kilpailutukset (esim. ATPU-palvelut ja TAHE-palvelut) kuormittavat henkilöstöä lisäämällä muutospainetta työmäärää. Kuntayhteistyö ja kuntien yhteiset resurssit näkyvät päivittäisessä toiminnassa kaikilla hallinnon aloilla.

Tietoturvan ylläpito on aiempaa keskeisempi toiminnallinen riski ja sen hallinta vaatii sekä taloudellisia panostuksia että henkilöstön osaamisen vahvistamista ja varmistamista. Hyrnsalmen kunnassa on käytössä kesällä 2022 hyväksytty, yhdessä Kainuun kuntien kanssa laadittu Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka. Kunnat tekevät tietoturva-asioiden yhteistyötä Kainuun liiton tietohallintopäällikön johdolla järjestelmistä ja käyttäjähallinnasta vastaavan Atean ja verkoista vastaavan Kaisanetin / Data Enterin kanssa.

Henkilöstöä tiedotetaan tietoturva-asioista ja heillä on mahdollisuus kouluttautua itsenäisesti koulutuslisenssin kautta. Henkilöstö on myös velvoitettu suorittamaan kuntien tietosuojaan ja -tietoturvaan keskittyvän verkkokoulutuksen.

Kunnan toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset. Rahoitusmarkkinoilla korkoriski on kasvanut, mutta kunnan pieni velkataakka rajaa riskiä ja mahdollistaa jatkossakin kunnan kannattavat rakenteelliset investoinnit.

Vahinkojen varalta vakuutukset ovat ajan tasalla.

Kunnan asioiden valmistelua, toimintaa ja päätösten toimeenpanoa viivästyttävät valitukset eri oikeusasteisiin.

Erityisiä riskejä, jotka voivat johtaa oikeudenkäynteihin, ei ole viime vuodelta eikä tällä hetkellä tiedossa.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kunnan ja kuntakonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla varmistetaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lakia, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja erilaiset resurssit turvataan.

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat omalla vastuualueellaan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja raportoinnista. Riskienhallinta on osa kunnanhallituksen työskentelyä ja kokouksissa käsitellään esimerkiksi saatavatilanteet ja sopimusrikkomukset.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen:

1. Hallinto ja johtaminen

Kunnalla on ajantasainen ohjeistus henkilöstöä ja henkilöstön toimintaa ohjaavien periaatteiden osalta. Työyhteisön työkyvyn ylläpitäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen on otettu yhdeksi painopistealueeksi, joka on mm. kirjattu työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan kehitysalueena. Henkilöstön on pääsääntöisesti itse huolehdittava oman osaamisensa ylläpitämisestä; tätä varten hankittiin kunnalle verkkokoulutuskokonaisuus, jota sekä luottamushenkilöt että työntekijät voivat hyödyntää. Henkilöstöä voidaan myös velvoittaa tarvittaviin koulutuksiin esimerkiksi tietoturvaa koskien.

Hallituksen asettamia talousarvion täytäntöönpano-ohjeita on noudatettu ja talouden sopeuttamistoimia on jatkettu suunnitelmallisesti, mikä näkyy vuoden 2022 tuloksessa. Edelleen työn alla olevan kuntastrategian tavoitteet on päivitetty talousarvioprosessin yhteydessä, viimeksi osaksi vuoden 2024 talousarviota.

2. Riskienhallinta

Toiminnalliset riskit ja rahoitusriskit on tunnistettu ja ne otetaan päivittäisessä työssä huomioon. Riskienhallinnan päivittäisestä toiminnasta vastaavat kunnanjohtaja, osastopäälliköt ja esimiehet. Hallintosäännön päivityksen yhteydessä syyskuussa 2023 hallintosääntöön lisättiin ohjeet toimivallasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

3. Valvontatoimenpiteet

Kaikkien päätösten toimeenpanossa kiinnitetään erityistä huomiota ripeyteen, tehokkuuteen ja tietoturvaan. Poikkeamiin puututaan ja ohjeistusta tarkennetaan tarvittaessa. Ohjeistus on tällä hetkellä kunnossa, mutta sen tulkintaan tullaan esimiestyössä kiinnittämään enemmän huomiota.

4. Tieto ja tiedonvälitys

Henkilöstön osaamista tulee kehittää erityisesti sähköisten työkalujen osalta. Kunnanjohtaja vastaa hallintosäännön mukaan viestinnästä. Käytännön viestintää hoitaa tällä hetkellä 1 pv/viikko työajalla viestintä- ja projektisuunnittelija sekä eri osastojen henkilöitä osana omia työtehtäviään. Kunnalla on käytössä hyväksytty viestintäsuunnitelma. Lisäksi vuoden 2023 aikana kunnalle hankittiin käyttöön uusi visuaalinen ilme sekä graafinen ohjeistus sen käyttöön.

5. Seuranta

Todettujen valvontatoimien ja toimintatapojen osalta dokumentoinnissa on vielä kehittämistä, vaikka käytännön toiminta onkin vastuullista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje hyväksyttiin valtuustossa vuoden 2019 lopussa, ja sitä on sovellettu tämän jälkeen.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään siten, että hyväksytyt ohjeet ja periaatteet otetaan käytäntöön niiden saatua lainvoiman. Myös hallintosääntö on päivitetty ja kuntastrategiaa tarkennettu talousarvioprosessin yhteydessä. Erityistä huomiota kiinnitetään jatkossa myös talousarvion ja toiminta- sekä taloussuunnitelman laadintaprosessiin ja rakenteeseen siten, että toiminnan ja tulosten arviointi sekä seuranta ja mittaaminen helpottuvat. Toimintaa on kehitetty ja kehitetään siten, että jokainen voi omassa työssään ottaa entistä paremmin huomioon kuntakonsernin strategiset tavoitteet ja toimia niiden suuntaisesti.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden kunnan tulos oli 0,855 M € **ylijäämäinen**, mitä voidaan pitää tässä tilanteessa hyvänä tuloksena (ks. seuraava taulukko). Myös koko kuntakonsernin tulos oli lähes saman verran (n. 0,667 M €) **ylijäämäinen**. Tuloslaskelmavuosien (2022 ja 2023) vertailussa on otettava huomioon, että vuonna 2022 sotien ja pelastuslaitoksen kulut sisältyivät kunnan budjettiin; toimintakulut eivät siis ole tältä osin vertailukelpoisia. (Vuonna 2022 kunta sai myös harkinnan varaista valtionosuutta ja suurehkon myyntivoiton työterveysyhtiön myynnistä.)

Tuloslaskelma ja tunnusluvut

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	2 312	2 312
Toimintakulut	-8 366	-21 392
Toimintakate	-6 054	-19 080
Verotulot	5 032	8 802
Valtionosuudet	2 476	12 599
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	7	8
Muut rahoitustuotot	3	20
Korkokulut	-104	-26
Muut rahoituskulut	-1	-1
Vuosikate	1 359	2 322
Poistot ja arvonalentumiset	-575	-517
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	153
Tilikauden tulos	784	1 958
Tilinpäätössirrot	71	52
Tilikauden yli/alijäämä €	855	2 010

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	27,6	10,8
Vuosikate/Poistot, %	236,2	449,2
Vuosikate, € / asukas	658	1109
Asukasmäärä	2064	2094

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo- ja rahoitus heikko.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma osoittaa hyvän vuosikatteen ja tuloksen positiivisen vaikutuksen kunnan rahoitukseen ja kassanhallintaan. Toiminnan rahoitus ja sen tunnusluvut ovat hyvät, kun vuosikate on reilusti positiivinen; myös taseen tunnusluvut ovat kehittyneet suotuisasti (ks. seuraavat taulukot).

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut		
	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 359	2 322
Satunnaiset erät, netto		153
Tulorahoituksen korjauserät	3	-165
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-847	-1 587
Rahoitusosuudet investointeihin	9	101
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	47	220
Toiminnan ja investointien rahavirta	571	1 044
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		-8
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-321
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-92	500
Muut maksuvalmiuden muutokset	321	-1 167
Rahoituksen rahavirta	229	-996
Rahavarojen muutos	800	48
<i>Rahavarojen muutos</i>		
Rahavarat 31.12., 1.000 €	2 244	1 444
Rahavarat 1.1., 1.000 €	1 444	1 396
	800	48
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta, 1000 €	2 265	1 863
Investointien tulorahoitus, %	157,3	156,2
Lainanhoitokate	3,1	6,8
Kassan riittävyys, pv	88	23
Asukasmäärä	2064	2094

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kassan riittävyys, pv, ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Rahoitusasema ja taseen tunnusluvut ovat säilyneet hyvinä, vaikka suhteellinen velkaantuneisuus onkin kasvanut, mikä johtuu sote-uudistuksesta seuranneesta suuresta valtionosuusleikkauksesta (ks. seuraava taulukko). Huomionarvoista on, että peruskunnan lainamäärä on edelleen erittäin pieni, suurehkoista investoinneista huolimatta; lisäksi peruskunnalla (ja koko konsernillakin) on taseessa jo huomattavasti kertynyttä ylijäämää.

Tase ja sen tunnusluvut					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	15 175	15 476	OMA PÄÄOMA	13 681	13 340
Aineettomat hyödykkeet	148	148	Peruspääoma	9 615	10 129
Muut pitkävaikutteiset menot	148	148	Ed. tilik.ylijäämä	3 211	1 201
Aineelliset hyödykkeet	10 128	9 916	Tilikauden alijäämä	855	2 010
Maa- ja vesialueet	2 128	2 128	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET- VARAUKSET	493	564
Rakennukset	6 689	6 925	Poistoero	493	564
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 034	637	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	11	11
Koneet ja kalusto	206	110	Lahjoitusrahastojen pääomat	11	11
Muut aineelliset hyödykkeet	9	9	VIERAS PÄÄOMA	4 191	4 126
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	62	107	Pitkäaikainen	0	0
Sijoitukset	4 899	5 412	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0
Osakkeet ja osuudet	4 899	5 412	Lyhytaikainen	4 191	4 126
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11	11	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 900	2 992
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11	11	Saadut ennakot		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 190	2 554	Ostovelat	689	297
Saamiset	945	1 110	Muut velat	97	126
Pitkäaikaiset saamiset	534	334	Siirtovelat	505	711
Lainasaamiset	534	334	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>18 376</u>	<u>18 041</u>
Lyhytaikaiset saamiset	411	776	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Myyntisaamiset	230	191	Omavaraisuusaste, %	77,1	77,8
Lainasaamiset	16	16	Suhteellinen velkaantuneisuus-%	42,7	16,7
Muut saamiset	108	146	Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	4 066	3 212
Siirtosaamiset	57	423	Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	1 970	1 534
Rahat ja pankkisaamiset	2 245	1 444	Lainakanta 31.12., 1000 €	2 900	2 992
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>18 376</u>	<u>18 041</u>	Lainakanta 31.12., €/asukas	1 405	1 429
			Lainat ja vastuut, 31.12.	2 979	3 106
			Lainat ja vastuut, €/asukas	1 444	1 483
			Asukasmäärä	2064	2094

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. 50 %:n ja sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus -luku kertoo, kuinka monta prosenttia kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Hyrnsälmen kunnan kokonaistulot ja -menot on esitetty seuraavassa taulukossa, joka osoittaa mistä rahat ovat tulleet ja mihin ne on käytetty (ks. seuraava taulukko). Kunnan talous on hyvin tasapainossa.

Kunnan kokonaistulot ja -menot		2023	
TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	2 312	Toimintakulut	8 366
Verotulot	5 032		
Valtionosuudet	2 476	Korkokulut	104
Korkotuotot	7	Muut rahoituskulut	1
Muut rahoitustuotot	3	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot		Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	
Tulorahoituksen korjauserät			
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	3		
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9	Investointimenot	847
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	47		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		Antolainasaamisten lisäykset	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	92
Kokonaistulot yhteensä	9 889	Kokonaismenot yhteensä	9 410
Kokonaistulot	9 889	Muut maksuvalmiuden muutokset	321
Kokonaismenot	9 410	Kassavarojen muutos	800
Nettomenot	479		479

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntalain 68 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällystä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Konsernitilinpäätöksen sisältöä on aiemmasta laajennettu käsittämään konsernitaseen lisäksi konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot. Tavoitteena on, että konsernitilinpäätös antaa pelkkää konsernitasetta laajemmän kuvan kuntakokonaisuuden taloudellisesta asemasta ja tilikauden tuloksesta (ks. myös luku 3.4). Kunnan ja kuntayhtymän, joka kuntalain tarkoittamalla tavalla muodostaa tytäryhteisöineen kuntakonsernin, tulee laatia konsernitilinpäätös.

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus ratkaistaan sen perusteella, vallitseeko kunnan ja jonkun toisen yhteisön välillä konsernisuhde. Konsernisuhde perustuu kirjanpitolain tarkoittamaan määräysvaltaan toisessa yhteisössä. Konsernisuhde voi syntyä ääni-

vallan enemmistön tai muun tosiasiallisen määräysvallan perusteella. Konsernitilinpäätöksen laadintavelvollisuus koskee mainitulla perusteella jokaista kuntaa ja kuntayhtymää, jolla on yksi tai useampia tytäryhteisöjä. Kunnan on laadittava täydellinen konsernitilinpäätös, jos sen tytäryhteisöjen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto yhteensä ylittää 200 000 euroa tai jos sen tytäryhteisöjen osuus konsernitaseesta on yli kolmasosan. Hyrynsalmen kunnan siis tulee lain mukaan laatia konsernitilinpäätös.

Täydellinen konsernitilinpäätös kuvaa kuntakonsernin toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Konserniyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain mukaisesti kuntaa emoyhteisönä ja sen tytäryhteisöjä. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään myös kuntayhtymät, joissa kunta tai kuntayhtymä on jäsenenä.

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Seuraava taulukko sisältää 31.12.2023 tilanteessa Hyrynsalmen kuntakonserniin sisältyvät yhteisöt. Kunnan kannalta keskeisimmät ja suurimmat tytäryhteisöt ovat vesi- ja lämpöyhtiö Vesi-Mega Oy ja Kiinteistö Oy Ahmahaka. Pienet muut yhtiöt ja suhteellisen pienet osuudet muissa kuntayhtymissä ovat konsernin kannalta vähemmän merkityksellisiä. Kainuun sote -kuntayhtymän (Hyrynsalmen kunnan maksuosuus v. 2022 oli n. 12,9 M €) siirtyminen valtion rahoittamaksi Kainuun hyvinvointialueeksi vuoden 2023 alusta oli valtavan suuri taloudellinen muutos aiempaan vuoteen.

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä 31.12.2023		
	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
Tytäryhteisöt	Yhdistelty (kpl)	Omistusosuus
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3	
As Oy Kiviöntaito		100 %
Kt Oy Ahmahaka		100 %
Kt Oy Hyrynsalmen Virastotalo		100 %
Muut yhtiöt	1	
Vesi-Mega Oy		100 %
Kuntayhtymät	2	
Kainuun Jätehuollon Ky		3,98 %
Kainuun Liitto		3,72 %
Yhteensä	<u>6 kpl</u>	

Yleisesti voidaan todeta, että konserni on suhteellisen hyvässä toiminnallisessa ja taloudellisessa kunnossa. Yhtiöillä ei ole suurempia ongelmia toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen suhteen, kuten jatkossa esitetyt tiiviit kuvaukset osoittavat. Yhtiöiden toimintaa on kehitetty yhteistyössä ja osittain peruskunnan tuella.

Kiinteistö Oy Ahmahaka

Tavoitteet 2023 ja tavoitteiden toteutuminen:

Yhtiön tehtävänä on ollut vuokrata omistamiaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja kehittää asumispalveluja Hyrynsalmen kunnan alueella nykyisille ja uusille vuokralaisille

Tavoitteena on ollut myös panostaa asumisen ohjaukseen yhteistyössä sosiaaliviranomaisten kanssa. Kotikäyntejä on tehty tarvittaessa yhdessä sosiaaliohjaajan ja asunonohjaajan kanssa.

Asuntoja oli vuoden 2023 lopussa 205 kappaletta + 1 liikehuoneisto. Talousarvio toteutui lähes odotetusti mutta tilikauden tulosta rasittaa poistosuunnitelman muutokset. Hallituksen hyväksymän tervehdyttämishojelman mukaisia toimenpiteitä on tehty.

Tavoitteena oli vuokrata / myydä 24 huoneistoa (Ahma 3) muuhun käyttötarkoitukseen, kuin pysyvään vuokra-asumiseen. Tavoitteessa ei onnistuttu. Asunto Oy Linnalan huoneistojen myyntiprosessi odottaa risteysalueen kaavoituksen valmistumista.

Toimenpiteet vuonna 2023:

Asuntojen vuokrausaste säilyi ennallaan tilikauden aikana. Yhtiön maksuvalmius heikkeni voimakkaasti ja maksuvalmiuden turvaamiseksi nostettiin lainaa Hyrynsalmen kunnalta 200 000 euroa. Tilikauden aikana laitettiin "koipussiin" Kiviöntarkan 19 huoneistoa.

Resurssit:

Hallituksen jäseniä tilikauden aikana olivat Esa Kemppainen (puheenjohtaja), Asta Heikkinen (jäsen), Jouni Romppainen (jäsen), Olli Saikkonen (jäsen), Outi Kuvaja (jäsen) 15.6.2023 alkaen ja Pekka Oikarinen (jäsen) 14.6.2023 saakka.

Yhtiön henkilöstöresurssina oli toimitusjohtaja (oman toimensa ohella), isännöitsijä, kiinteistöhoitaja, osa-aikainen siivooja ja oman toimensa ohella asumisen ohjaaja ja tekninen isännöitsijä.

Tulostavoite oli lievästi positiivinen. Muutokset poistoissa, korkojen nousu ja energian hinnan nousu aiheuttivat kuitenkin tappiollisen tuloksen.

Tunnusluvut tilinpäätös 2023:

- Liikevaihto 813 862,56 €
- Tappio 118 881,24 €
- Rahat ja pankkisaamiset 204 981,72 €
- Pitkäaikainen vieraspääoma rahoituslaitoksilta 1 694 582,46 €

Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalo

Tavoitteet 2023 ja tavoitteiden toteutuminen:

Yhtiön tehtävänä on vastata kiinteistön (3 722 m²) kunnossapidosta ja tarjota kohtuuhintaisella vastikkeella tiloja omistajansa käyttöön. Yhtiön omistajana Hyrynsalmen kunta on pyrkinyt keskittämään Hyrynsalmen kunnan sekä Kainuun hyvinvointialueen tarvitsemat toimisto- ja kokoustilat Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotaloon. Lisäksi kunta on vuokrannut tiloja myös paikallisille ja alueellisille yrityksille.

Hyrynsalmen kunta omistaa Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalon koko osakekannan. Yhtiön strategisena tavoitteena on ollut pitää arvokas kiinteistö hyvässä teknisessä kunnossa ja talous hyvässä kunnossa, jotta se säilyttää vetovoimansa, arvonsa ja arvokkuutensa osana Hyrynsalmen kunnan keskustaajamaa.

Toiminnallisena tavoitteena on ollut tarjota kohtuuhintaisella vastikkeella tiloja omistajansa omaan käyttöön ja vuokratyöskäyttöön. Tavoitteena on ollut pitää talous hyvässä kunnossa.

Tavoitteissa on onnistuttu tilikauden 2023 aikana.

Toimenpiteet vuonna 2023:

Yhtiön liiketoiminnassa ei ollut muutoksia tilikauden aikana. Talousarviossa vuodelle 2023 varauduttiin mahdollisiin korjauksiin. Piharakenteiden korjaustoimenpiteet toteutettiin tilikauden aikana.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi tilikauden aikana kehityspäällikkö oman toimensa ohella. Yhtiön palveluksessa tilikauden aikana oli kiinteistöhoitaja. Siivous- ja toimistopalvelut tuotettiin ostopalveluina.

Yhtiön tulosodote vuodelle 2023 oli lievästi positiivinen mutta toteuma oli lievästi tappiolinen.

Resurssit:

Hallituksen jäseninä tilikauden aikana olivat Raimo Heikkinen (puheenjohtaja), Anja Heikkinen (jäsen) ja Pekka Oikarinen (jäsen).

Yhtiön henkilöstöresurssina oli toimitusjohtaja (oman toimensa ohella), kiinteistöhoitaja ja määräaikainen kesätyöntekijä.

Tunnusluvut tilinpäätös 2023:

• Liikevaihto	326 137,56 €
• Tappio	16 195,44 €
• Rahat ja pankkisaamiset	522 474,61 €
• Pitkäaikainen vieraspääoma	0,00 €

As Oy Kiviöntaito

Tavoitteet 2023 ja tavoitteiden toteutuminen:

Yhtiön tehtävänä on ollut vastata kiinteistön kunnossapidosta ja tarjota kohtuuhintaisella vastikkeella tiloja omistajiansa käyttöön.

Strategisena tavoitteena on ollut pitää yhtiön talous hyvässä kunnossa ja siinä onnistuttiin tilikauden aikana.

Toiminnallisena tavoitteena on ollut tehokas kiinteistön hallinta. Tavoitteena on ollut, että vuokralaiset pysyvät omistajan hallitsemisissa tiloissa.

Strategiset ja toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet tilikauden 2023 aikana. Tilikauden tappio oli hieman ennustetta pienempi.

Resurssit:

Hallituksen jäseninä tilikauden aikana olivat Raimo Heikkinen (puheenjohtaja), Anja Heikkinen (jäsen) ja Pekka Oikarinen (jäsen).

Henkilöstöresurssina sivutoiminen isännöitsijänä oli Pekka Oikarinen.

Tunnusluvut tilinpäätös 2023:

• Liikevaihto	18 791,23 €
• Voitto	3 500,17 €
• Rahat ja pankkisaamiset	18 561,52 €
• Pitkäaikainen vieraspääoma	0,00 €

Vesi-Mega Oy

Perustehtävät

Yhtiön perustehtävät ovat seuraavat:

- vesi- ja lämpöhuoltopalveluiden tuottaminen Hyrynsalmen kunnan taajamassa ja Ukkohallan kaava-alueella
- kaukolämmön tuotanto ja jakelu mahdollisimman vähin häiriöin; lämmöntuotantoon pyritään käyttämään pääasiassa edullisia biopolttoaineita ja
- toimittaa puhdasta laadukasta talousvettä ja puhdistaa taajamien jätevedet myönnettujen lupaehtojen mukaisesti mahdollisimman vähin häiriöin.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2023

Kaukolämpöverkon runkolinjat on rakennettu. Jatkossa keskitytään verkoston kunnossapitoon, runkolinjan varrella olevien uusien asiakkaiden hankintaan ja toiminnan tehostamiseen. Lämpölaitostoiminnan suurimmaksi haasteeksi on muodostumassa suurten kiinteistöjen tyhjilleen jäänti ja sitä kautta myyntitulojen pieneneminen. Tähän on varauduttu kartoittamalla öljylämmityskohteita ja tarjoamalla kiinteistön omistajille kaukolämpöliittymiä.

Vuoden 2023 liikevaihtotavoite oli 1 715 975 € ja tulostavoite 134 890 €.

Toiminta 2023

Yhtiö on perustettu 1989. Tilikausi oli kahdeskymmenes toimintavuosi vesi- ja lämpölaitoksena yhtiöittämissuhteiden jälkeen.

Lämpölaitokselle ja jätevedenpuhdistamolle tehtiin normaalit vuosihuollot. Jäteveden puhdistamolle tehtiin ruuvikuivain investointi. Etäluettavien kaukolämpömittarien ja vesimittareiden asennuksia asiakkaille jatkettiin.

Kaukolämmön myynti oli kirkonkylän taajamassa 12 618 MWh ja Ukkohallassa 791 MWh. Kirkonkylän kaava-alueella kaukolämpöasiakkaita oli vuoden lopussa 190 ja Ukkohallassa kuusi. Vuoden aikana kaukolämpöön liitettiin 3 uutta kaukolämpöasiakasta. Pirkanmaan ELY:n avustus pientalon öljylämmityksestä luopumiseksi lisäsi kaukolämmön kysyntää, ja uusia asiakkaita onnistuttiin hankkimaan kaukolämmön runkolinjan läheltä. Yhtiön oma henkilöstö vastasi kaukolämpöliittymien asennuksesta. Ainoastaan kaivu- ja hitsausurakointi ostettiin urakoitsijoilta.

Kirkonkylän taajamassa ja Ukkohallan alueella on 882 vesilaitosasiakasta. Talousveden laatu ja toimitusvarmuus pystyttiin turvaamaan niin määrän kuin laadun suhteen. Puhdistamolle tullut virtaama 130 632 m³ oli edellistä vuotta pienempi. Viemäriinjaa saneerattiin 291 m Simpukkarannan tien varressa ja näiden lisäksi uusittiin 4 kpl betonikaivoja. Jäteveden puhdistamo toimi sille annettujen lupaehtojen mukaisesti.

Vesilaitos ja lämmön myynti:

		2020	2021	2022	2023	
Lämpölaitos	lämpöenergian myynti, josta Ukkohallan osuus	12 653 677	14 262 781	12 215 740	12 618 791	MWh
Vesilaitos kk.	veden myynti jäteveden käsittely	77 655 88 733	70 702 68 566	68 231 65 787	65 202 63 006	m ³ m ³
Vesilaitos Ukkohallalla	veden myynti jäteveden käsittely	16267 14 966	16508 16 409	15 904 15 818	14 120 14 067	m ³ m ³

Vedenottamoiden yhteinen vedenpumpaus verkostoihin	135 000 m ³
Puhdistamalla käsitelty jätevesimäärä	233 812 m ³
Sako- ja umpilietteiden käsittely	1 564tn (2022: 1411 tn).

Taksat:

Kaukolämmön kulutusmaksuun kirkonkylän alueella ei tehty muutoksia vuonna 2023. Kulutusmaksu oli vuoden 2023 79,33 €/MWh (ALV 24 %).

Voimassa olevat taksat vuoden 2023 alussa olivat:

- Vesimaksu 1,18 € / m³ sis. alv 24 %
- Jätevesimaksu 2,85 € / m³ sis. alv 24 %
- Pientalojen perusmaksu vesi- ja viemäri 140,00 €/vuosi
- Kaukolämmön kulutusmaksu 79,33 € / MWh, sis. alv 24 %

Resurssit:

Yhtiön palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 3 työntekijää (vesilaitoksen hoitaja, kaksi laitosiestä). Toimitusjohtajan ja laskutuspalvelut ostettiin Hyrynsalmen kunnalta.

Tunnusluvut tilinpäätös 2023:

- Liikevaihto 1 534 998 € (+ 79 376 €)
- Voitto 533,18 €
- Pitkäaikainen vieraspääoma 818 076 €
- Lainat rahoituslaitoksilta 0 €

Liikevaihtotavoitteesta jäätin 180 977 euroa, tulostavoitteesta n. 135 000 euroa. Tilikauden tuloslaskelma jakautui tulosalueittain seuraavasti: Kirkonkylän vesihuolto 38 178 € tappiollinen, Ukkohallan vesihuolto 9 163 € tappiollinen, muu myynti 2 386 € voitollinen, lämpölaitostoiminnat kirkonkylä 20 386 € voitollinen ja Lämpölaitos Ukkohalla 25 103 € voitollinen. Kirkonkylän vesihuollon tulosalueen tappiolliseen tulokseen ovat vaikuttaneet merkittävästi väestön ikärakenne sekä vajaakäytöllä olevat kiinteistöt.

Yhtiön hallitus:

Hallitus kokoontui vuoden aikana 3 kertaa.

Tapani Kemppainen	puheenjohtaja
Tuula Kivijärvi	hallituksen jäsen
Heimo Moilanen	hallituksen jäsen
Markku Bäckman	hallituksen jäsen
Eeva-Liisa Kemppainen	hallituksen jäsen

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernialijäämät saatiin hyvällä tulokselle katettua vuoden 2022 lopussa. Myös 2023 osalta konsernin tulos on kunnan hyvän tuloksen myötä ylijäämäinen (n. + 0,67 M €).

Konserniohjaus on kunnassa järjestetty siten, että kunnanhallitus yhdessä kunnanjohtajan kanssa ohjaa päätöksillään ja ohjeillaan konsernia, konserniohjeen mukaisesti.

Kunta on omistajana asettanut tavoitteita suoraan myös konsernille vuoden 2023 talousarviossa ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Konsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on arvioitu konserniyhtiöiden yhtiökokouksissa vuosittain. Lisäksi konserniohjauksella (kunnanhallitus ja kunnanjohtaja) on vaikutettu suoraan hallitusten jäsenten ja erityisesti toimitusjohtajien kautta konserniyhtiöihin lähes viikoittain.

Kuntayhtymien ohjaus tapahtuu yhtymäkokouksien (Kainuun Jätehuollon Ky), hallitustyöskentelyn sekä valtuustojen kautta. Lisäksi Kainuun liiton ohjauksessa on käytetty ja käytetään jatkossakin säännöllisiä kuntakerroksia ja kuntien yhteiskokouksia sekä erilaisia työpajoja ja muita erityisteemoihin pureutuvia kokouksia.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kuntakonsernissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden 2023 aikana. Hyrynsalmen kunnanhallitus käytti konserniohjausvaltaansa siten, että kiinteistöyhtiöiden toimitusjohtajan tehtävät hoidettiin myös vuonna 2023 kuntakonsernin sisältä, elinkeinopalveluista ja Vesi-Mega Oy:n osalta siirryttiin myös vahvemmin samantyyppiseen järjestykseen; palvelut ostettiin teknisiltä palveluilta (käyttöpäällikkö). Lähtökohtana on, että kunta tukee kaikkia tytäryhteisöjä mahdollisimman tehokkaasti ja monipuolisesti. Tyhjiillään tai vajaakäytössä olevien tilojen määrää on pyritty edelleen määrätietoisesti pienentämään ja yhteistoimintaa tehostamaan sekä kaluston ja henkilöstön yhteiskäyttöä koordinoimaan.

1.6.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistuksen myötä ateria- ja puhtaanapitopalvelut tuli järjestää uudella tapaa. Yhteiskilpailutuksen myötä nämä palvelut tuottavat, 1.2.2024 alkaen, ulkopuoliset palveluntarjoajat Vireko Oy ja SOL Palvelut Oy. Työläs muutos edellytti monenlaista valmistelua vuoden 2023 aikana ja vaikutti kunnan lisäksi myös konserniyhtiöihin.

Hyrynsalmen kuntakonsernilla on tällä hetkellä hyvällä tasolla olevat palvelut, hallinnassa oleva talous sekä pieni velkataakka. Konsernitase on ylijäämäinen, joskin ylijäämän kasvuvauhti pienui edellisvuodesta. Tavoitteena on kerryttää konsernin ylijäämää tulevinakin vuosina. Konserniyhtiöillä on kuitenkin omat haasteensa mm. kohonneiden energiakustannusten ja vanhenevan rakennus- ja laitekannan kautta. Kuntakonsernin tavoitteena suunnitelmakaudella (vuoteen 2026) on selkeyttää konsernin toimintarakennetta ja poistaa päällekkäistä päätöksentekoa sekä toimintoja. Ajantasaista yhtiöiden tilanteen seuranta voidaan myös kehittää esimerkiksi toimitusjohtajien säännöllisillä ajankohtaaiskatsauksilla konsernijohtolle.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tässä selonteossa käydään läpi konsernivalvonnan kohdealueet, jotka ovat strategisesti tärkeitä:

1. Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa on selkeä ja toimiva. Tytäryhteisöjen ohjaus annetaan pääasiassa hallituksen ja toimitusjohtajien kautta.
2. Ohjeet kunnan edustajille tytäryhteisöissä annetaan suoraan kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan kautta. Tytäryhteisöihin on jo aiemmin rakennettu kunnanhallituksesta suora yhteys siten, että toimitusjohtajat keskustelevat lähes päivittäin kunnanjohtajan kanssa ja kunnanhallituksen jäseniä on nimitetty tytäryhteisöjen hallituksiin. Tämä järjestely on tiivistänyt tiedonkulkua ja konsernin ohjausta.
3. Tytäryhteisöille asetetaan tavoitteet vuosittain myös kunnan talousarviossa. Näin tuloksellisuutta on ollut mahdollista seurata joustavasti. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurannan, analysoinnin ja raportointijärjestelmän toimivuus on vuosi vuodelta parantunut, mutta edelleen on kehittämistarvetta erityisesti ajantasaisen ja sujuvan talousseurannan osalta.

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla useimmat tukipalvelut, joita on kehitetty myös hallintosäännön uudistamisen avulla.

Tilikaudelle 2023 asetettuja tavoitteita ja tuloksia voidaan arvioida seuraavasti: Konsernin toimintarakenteen selkeyttämisessä ja päällekkäisyyden poistossa ei ole tilinpäätösvuonna tehty olennaisia muutoksia, rakentavia keskusteluja konsernijohtoon kanssa on käyty, ja jatkettu erityisesti keväällä 2024. Konserniyliäämän kerryttämisessä onnistuttiin lähinnä emokunnan hyvän tuloksen ansiosta.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase. Tuloslaskelma tunnuslukuineen osoittaa 667 000 euron ylijäämää, jota voidaan pitää näissä talousolosuhteissa hyvänä. On huomattava, että voimaanpanolain mukaan hyvinvointialueelle siirtyi konserniin kuuluvista yhteisöistä Kainuun sote -kuntayhtymä, jonka vaikutus konsernin avaavan taseen loppusummaan on -10,4 milj. euroa, pysyviin vastaaviin - 6,8 milj. euroa ja omaan pääomaan - 0,5 milj. euroa ja rahoituslaskelman rahavaroihin - 2,8 milj. euroa. Vaikutus pitkäaikaisiin velkoihin on -6,3 milj. euroa. Myös edellisten kausien ylijämä parani 1,63 M eurolla.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	4 838	19 173
Toimintakulut	<u>-10 367</u>	<u>-37 418</u>
Toimintakate	-5 529	-18 245
Verotulot	4 969	8 744
Valtionosuudet	2 476	12 599
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	11	6
Muut rahoitustuotot	2	36
Korkokulut	-168	-90
Muut rahoituskulut	<u>-4</u>	<u>-82</u>
Vuosikate	1 757	2 968
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 092	-1 491
Muut lisäpoistot		
Arvonalentumiset		-16
Satunnaiset erät	<u></u>	<u>333</u>
Tilikauden tulos	665	1 794
Tilinpäätössiirrot	2	2
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet		
Tilikauden ylijäämä	667	1 796
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	46,7	51,2
Vuosikate/Poistot, %	160,9	197,0
Vuosikate, euroa/asukas	851	1 417
Asukasmäärä 31.12.	2064	2094

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelma ja tase sekä keskeiset talouden tunnusluvut osoittavat myös konsernin tilanteen selvästi parantuneen edellisestä vuodesta. Tasekin on jo reilusti ylijäämäinen (ks. seuraavat 2 taulukkoa.) On huomattava, että konsernista on poistunut Kainuun sote -kuntayhtymän osuus vuodesta 2023 alkaen (tarkemmat tiedot vaikutuksista liitetietoina). Muutoksella oli erityisen positiivinen vaikutus myös konsernin lainakantaan sekä taseeseen.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 757	2 968
Satunnaiset erät		333
Tilikauden verot	-1	-3
Tulorahoituksen korjaukset	2	-451
	<u>1 758</u>	<u>2 847</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 053	-2 091
Rahoitusosuudet investoinimenoihin		102
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	78	418
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>783</u>	<u>1 276</u>
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Antolainauksen muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-243	-773
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-133	507
Oman pääoman muutokset		-38
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-7	45
Vaihto-omaisuuden muutos	-53	17
Saamisten muutos	392	467
Korottomien velkojen muutos	142	-297
Rahoituksen rahavirta	<u>98</u>	<u>-63</u>
Rahavarojen muutos	881	1 213
Rahavarat 31.12.	3 889	5 821
Rahavarat 1.1.	<u>3 008</u>	<u>4 608</u>
	881	1 213
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta, 1000 €	1 412	-291
Investointien tulorahoitus, %	166,9	149,2
Lainanhoitokate	4,7	3,5
Kassan riittävyys, pv	120	53

Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	15 568	22 484	OMA PÄÄOMA	12 784	12 667
Aineettomat hyödykkeet	14	155	Peruspääoma	9 615	10 129
Aineettomat oikeudet	3	40			
Muut pitkävaikutteiset menot	11	111	Muut omat rahastot	4	6
Ennakkomaksut		4			
Aineelliset hyödykkeet	15 342	22 100	Ed. tilik. yli/ alijäämä	2 498	783
Maa- ja vesialueet	2 361	2 266	Tilikauden yli- /alijäämä	667	1 749
Rakennukset	9 952	16 620			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 257	989			
Koneet ja kalusto	490	796			
Muut aineelliset hyödykkeet	1 215	1 291			
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	67	138			
Sijoitukset	212	229	PAKOLLISET VARAUKSET	36	157
Muut osakkeet ja osuudet	204	214	Muut pakolliset varaukset	36	157
Muut saamiset	8	15			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	281	206	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	289	322
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 755	7 650	VIERAS PÄÄOMA	7 495	17 194
Vaihto-omaisuus	150	183	Pitkäaikainen	2 647	9 181
			Korollinen vieras pääoma	1 829	8 379
Saamiset	716	1 646	Koroton vieras pääoma	818	802
Pitkäaikaiset saamiset	23	25			
Lyhytaikaiset saamiset	693	1 621	Lyhytaikainen	4 848	8 013
			Korollinen vieras pääoma	3 180	3 635
			Koroton vieras pääoma	1 668	4 378
Rahat ja pankkisaamiset	3 889	5 821			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>20 604</u>	<u>30 340</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>20 604</u>	<u>30 340</u>
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT					
			Omavaraisuusaste, %	62,2	41,8
			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	60,7	42,4
			Kertynyt yli-/alijäämäjäämä, 1000 €	3 165	905
			Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1 534	432
			Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	5 009	12 014
			Konsernin lainat, €/asukas	2 427	5 737
			Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	5 095	12 498
			Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/as	2 468	5 969
			Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	23	25
			Kunnan asukasmäärä	2064	2094

Vertailuvuoden 2022 oman pääoman tiedot on korjattu teknisenä korjauksena 28.6.2024.

Konsernin henkilöstömäärä

Konsernin henkilöstömäärä on seuraava:

- Kiinteistö Oy Ahmahaka (2 kokoaik., 1 osa-aik.): 3
- Kiinteistö Oy Hyrnsalmen virastotalo: 1
- Vesi-Mega Oy: 3
- Kainuun jätehuollon kuntayhtymä: 18
- Kainuun liitto: vakinaisia 21
ja määräaikaisia 5

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilinpäätöksen mukaan vuoden 2023 tuloslaskelma osoittaa 854 785,59 €:n ylijäämää (konsernin tuloksen ylijäämäkin on 666 980,16 €). Tilikauden ylijäämä kirjataan taseeseen ylijäämäksi (Hyrnsalmen kunnalla on nyt ylijäämää reilu 4 M euroa; ja koko konsernilla lähes 1,6 M euroa).

Hyrnsalmen kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 71 215,82 €
- Kirjataan tilikauden ylijäämä 854 785,59 € taseen ylijäämäksi.

Hyrnsalmen kunnan talouden tasapainottaminen

Hyrnsalmen kunnan taloutta on tasapainotettu koko valtuustokauden (ja edellisenkin) ajan, ja tasapaino viimein saavutettiin vuoden 2022 lopussa; tuloksellinen taloudenpito jatkui myös vuonna 2023 ja ylijäämä kasvoi. Aikoinaan talouden tasapainottamisessa asetettiin tavoitteiksi sellaiset rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset, jotka alentavat menoja pysyvästi. Samalla pyrittiin vahvistamaan myös tulopohjaa, erityisesti tukemalla tuulivoiman kehittymistä alueella. Näillä toimenpiteillä on ollut positiiviset vaikutuksensa hyvään nykytilanteeseen.

Talouden tasapainottamistoimenpiteillä pyritään terveeseen, kestävään kuntatalouteen. Terve ja kestävä kuntatalous edellyttää talouden tasapainoa, velkamäärän hallintaa ja riittäviä uusia investointeja.

Vuonna 2023 edettiin seuraavilla painopisteillä:

1. Palveluprosesseja on virtaviivaistettu ja uudistettu; erityisesti hukkaa on pyritty vähentämään (hallinnossa on kehitetty asioiden valmistelua, minimoitu virheet ja turha ylimääräinen työ sekä asioiden käsittely moneen kertaan).
2. Kunnalle tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä on jatkettu onnistuneesti.
3. Organisaatorakenteen muutoksella on valmisteltu fyysisiä rakenteellisia uudistuksia, henkilöstövoimavarojen järkevää käyttöä ja palvelujen sähköistämistä. Vuosi 2023 oli monella tavalla uudistusten täyttämä. Kunnan kannalta merkittävimmät olivat henkilöstö- ja taloushallinnon siirto sotelta Kuntalaskennalle ja ateria- ja puhtaanapito-palvelujen ulkoistamisen valmistelu (toteutui 1.2.2024) sekä TE-palvelu-uudistuksen valmistelu. Kaikilla näillä toimilla on vastattu uudenlaiseen markkinatilanteeseen ja lainsäädäntöön sekä samalla tavoiteltu toiminnallista tehokkuutta.
4. Investoinneilla on tuettu kuntastrategiaa; investoinnit on suunnattu tukemaan kestäviä ja taloudellisesti tehokkaita rakenteita (näyttävimpänä esimerkkinä ulkoliikunta-paikkojen kehittäminen Yhtenäiskoulun yhteyteen).

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Seurantaa koskeva sääntely ja tavoitteet

Kuntalain 65 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Se on valtuuston tahto siitä, miten kunnan käytössä olevat resurssit jaetaan ja mitä palveluita niillä lakisääteisten palveluiden lisäksi tuotetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudessa on siis noudatettava kuntalain mukaan talousarviota.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen

2.2.1 Yleiset strategiset tavoitteet

Arvioinnin lähtökohtana on vuoden talousarvion 2023 **visio** vuonna 2030:

***Hyrynsalmi välittää aidosti kuntalaisten hyvinvoinnista, palveluista ja asuin-
ympäristöstä. Vetovoima kumpuaa luotettavuudesta, ketteryudesta ja ennak-
koluulottomasta uudistusasetteesta sekä monipuolisesta yhteistyöstä.***

Visio edellyttää, että Hyrynsalmen kunta on vaikuttava palvelu- ja kehittämissyhteisö, jossa luottamushenkilö- ja palveluorganisaatio toimivat yhdensuuntaisesti ja tehokkaasti – edeten kohti visiota. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että oma toiminta on suunnattu talousarvion ja taloussuunnitelman mukaan ja yhteistyötä on tehty sujuvasti strategisesti valittujen kumppaneiden, naapurikuntien ja maakunnallisten kuntayhtymien, kanssa. Kuntalaisille on tuotettu lain edellyttämät perus- ja hyvinvointipalvelut tehokkaasti ja korkealaatuisesti; myös elinvoiman kehittämiseen on panostettu suunnitellusti.

Tavoitteena on ollut saada kuntakonsernin talous tasapainoon. Tässä on onnistuttu, talous on nyt tasapainossa ja taseessa on (myös kuntakonsernin osalta) jo ylijäämää (noin + 1,6 M €).

Tavoitteen saavuttamiseksi keskityttiin seuraaviin painopisteisiin:

- Kunnan perustoiminnot, kaikki lakisääteiset palvelut ja erityisesti muutamien ei lakisääteisten, on sopeutettu (Talousarvion 2023 tasapainottamisohjelman mukaan) niihin taloudellisiin voimavaroihin, joita kunnalla on käytettävissä. Tämä on edellyttänyt erilaisen yhteistyön tehostamista lähes kaikissa palvelujen tuottamisessa, mitoittamisessa ja kehittämisessä. Sähköisiä palveluja on lisätty, vajaakäytössä olevista tiloista on luovuttu, verkostojen kunnossapitoa järjeistetty ja investointeja tehty erittäin harkiten. Tässä on onnistuttu hyvin, mikä näkyy positiivisena tuloskehityksenä sekä erittäin vähäisenä velan määränä, erityisesti peruskunnassa.
- Kaikki kunnan virat ja toimet (myös kuntien yhteiset) on suunnattu palvelemaan kuntalaisten ja kunnan yhteistä palvelutavoitetta. Lisäksi virkoja on jätetty täyttämättä tai täytetty määräaikaikaisina säästö- tai organisaatioon kohdistuvista rakenteellisista muutossyistä. Tämä on edellyttänyt moninaista joustavuutta niin esihenkilöiden kuin henkilöstönkin taholta.
- Kuntalaisten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseen on pyritty kaikessa toiminnassa. Veto- ja elinvoimastrategiaa on toteutettu työllisyys-, elinkeino- ja palvelustrategian lisäksi huolehtimalla siitä, että kunta on kiinnostava asuinpaikka ja matkailupitäjä. Matkailu tukee myös kunnan alueella tarjottavia yksityisiä palveluja, jotka ovat kuntakokoon suhteutettuna erinomaisella tasolla. Strategiaa on tuettu myös järjestämällä koululaisille ja opiskelijoille kesätöitä sekä tukemalla monipuolisesti erilaista

harrastustoimintaa. Kunta on pyrkinyt kannustamaan ja rohkaisemaan myös muuttoa Hyrynsalmelle ja varautumaan siihen monipuolisella asumisvaihtoehto- ja tonttitarjonnalla (kaavoitushankkeilla tuetaan tuulivoimaa ja asumista sekä loma-asumista; kehittämishankkeilla tuetaan matkailua, erilaisten reittien ja verkostojen rakentamista sekä vihreää siirtymää; ja yritysryhmähankkeilla yritysten kehittymistä). Myös näissä tehtävissä on onnistuttu hyvin.

- Kunnan tavoitteena on ollut vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että kaikki lakisääteiset palvelut turvataan mahdollisimman tasapuolisesti ja tasa-arvoisesti, myös kunnan harvaanasutulla maaseudulla. Tässä on onnistuttu kohtuullisen hyvin, vaikka ikääntyvä väestö ja nuorten vähäisyys (kouluverkko, ryhmäharrastukset, vapaa sivistystyö) asettaakin haasteita palveluiden tehokkaalle tuottamiselle.
- Varautumiseen on kiinnitetty myös erityistä huomiota; erityisesti yllättävät normaaliolojen häiriötilanteet on pyritty ennakoimaan ja niihin on varauduttu entistä paremmin esim. päivittämällä valmiussuunnitelmaa, hankkimalla varavoimalähteitä ja -valmiuksia sekä kouluttautumalla.

Tavoitteet:	Arviointi:
<p>Lisätä kuntalaisten hyvinvointia ja palveluja – tehokkaasti ja kestävästi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntatalous on pysynyt ylijäämäisenä, eli määrällinen, mittattava muutos tehokkuudessa on suuri: palvelutuotannon suhteellinen tehokkuus on siis parantunut. • Laadullinen muutos parempaan on edennyt myös selvästi: erityisesti sivistyspuolen palvelurakenne on parantanut tehokkuutta ja palvelujen laatua (ilmainen varhaiskasvatus). • Etä- ja digitaaliset palvelut ovat lisääntyneet, mikä on helpottanut kuntalaisten osallistumista: esim. kuulemiset, erilaiset esittelyt ja infotilaisuudet on toteutettu hybridinä. • Hyvinvointikertomuksen indikaattorit on otettu tehokkaan käyttöön vuoden 2023 aikana: HYTE-ryhmä on toiminut säännöllisesti ja tehokkaasti. • Kuntalaisten yleinen aktiivisuus ja osallistuminen ovat koronan jälkeen kohonneet: osa järjestöistä toimii taas aktiivisesti; ja erilaisia tapahtumia on järjestetty pitkin vuotta.
<p>Lisätä kunnan elin- ja vetovoimaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Muuttotase oli tasapainossa, mutta kuolevuus syntyvyyttä suurempi, joten väestö väheni. Jatkossa on kuitenkin mahdollista, että tilanne jopa hieman paranee, ilmainen varhaiskasvatus voi houkuttaa myös lapsiperheitä kuntaan. Myös satsaukset houkuttelevaan asuin ympäristöön ja harrastusmahdollisuuksiin (kohennettu monilla eri hankkeilla) palvelevat kuntalaisia, matkailijoita ja kuntaan muuttajia. • Työttömyys on hieman lisääntynyt, mikä johtuu vaikeasta suhdannetilanteesta. • Yritysten määrän kehitys oli lähes tasapainossa: vuonna 2023 (3/4-osa vuotta) netto vähennys on 1 (aloitti 5 ja lopetti 6). • Kunnan kiinnostavuus (ja näkyvyys) on edistynyt, kun tapahtumat on jälleen saatu käyntiin, ja myös uusia kulttuurivaihtoehtoja toteutettiin vuoden 2023 aikana (Jokihelmien luvissa -kirja ja Hallan ukko musiikinäytelmä).

	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittämishanke on relevantti ja tuloksellinen (digitaalisuus, tuulivoima, reitit ja viihtyvyyttä sekä toiminnallisuutta lisäävä infra sekä matkailun markkinointi ja Vihreä siirtymä ovat olleet painopisteenä). • Strateginen tuulivoimaohjelma on saatu hyväksymisvaiheeseen ja tuulivoimaa on rakennettu kuntaan ennätysvauhdilla, ja rakentaminen jatkuu edelleen kuluvana vuonna (4 lainvoimaista kaavaa, joista 3 rakennettu).
Tehostaa palveluprosesseja ja toimintoja sekä kehittää rakenteita	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvä tuloskehitys viestii tehokkaista palveluprosesseista ja hyvästä talouden hallinnasta. • Palvelujen sähköistämistä on selvästi kohonnut ja useita kehittämissuunnitelmia on jatkettu vuoden 2023 aikana: digistrategia-, paikkatieto- ja erilaiset muut kuntien yhteistyöhankkeet on valjastettu edistämään palveluprosessien tehostamista (näistä tulokset realisoituvat pääosin myöhemmin). • Henkilöstön työssä viihtymisen parantamiseksi ja työn tehostamiseksi on toteutettu vuoden 2023 aikana työhyvinvointihanke, jonka yhteydessä analysoitiin ja kehitettiin yhteistyön sujuvuutta ja esihenkilötyötä sekä vuorovaikutustaitoja. Myös palautejärjestelmä on otettu käyttöön.
Kehittää kunnasta ja kuntakonsernista osaava ja vetovoimainen työpaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutustaso ja koulutusaktiivisuus ovat lisääntyneet joustavan ja laajennetun itseopiskelupalvelun ja uusien rekrytointien ansiosta. • Asenne ja osaaminen, erityisesti sähköisten palvelujen hallinnassa, ovat parantuneet. • Työtyytyväisyyteen ja esihenkilötyöhön on alettu kiinnittää enemmän huomiota; pienten Kainuun kuntien yhteinen kehittämissuunnitelma toteutettiin. • Viestintää on parannettu uusien välineiden tehokkaammalla hyödyntämisellä ja osa-aikaisella henkilöresurssilla.

Kokonaisuutena kaikilla em. osa-alueilla tuloksia saavutettiin siten, että strategista yleisavoitteita kohti edettiin. Luvussa 2.3 on arvioitu yksityiskohtaisemmin, kustannuspaikkatasolla talousarvion toteutumista.

2.2.2 Talousarvion mukaiset talouden tasapainottamistavoitteet ja tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan ja konsernin osalta on onnistuttu tervehtyttämään taloutta suunnitelmien mukaan, jopa suunniteltua paremmin. Menokurilla ja suhteellisen hyvillä kiinteistöveroilla talous on saatu tasapainoon; myös vanhat alijäämät on katettu, jo vuoden 2022 loppuun mennessä, kuntalain edellyttämällä tavalla. Jatkossa talouden tasapainon hallinnassa korostuu oman tulopohjan vahvistaminen ja alueen kuntien sekä hyvinvointialueen välinen yhteistyö – sekä palvelujen tuottamisessa että talouden hallinnassa.

Yleiset keinot talouden **tasapainottamisohjelmassa** olivat vuoden 2023 osalta seuraavat (ks. myös luku 1.7):

- Oman toiminnan menoja on supistettu. Tämä on tarkoittanut palvelujen tehostamista digitalisoinnin (etäteknologian entistä laajempi käyttöönotto ja hyödyntäminen) ja palvelujen ulkoistusten avulla (suurimpana ATPU). Lisäksi hankinnoissa ja investoinneissa on käytetty erityistä tarveharkintaa. Myös turhaa, lisäarvoa tuottamatonta työtä, on pyritty vähentämään, LEAN-ajattelun mukaisesti (yhteinen LEAN-koulutus on kuitenkin vielä suunnitteluvaiheessa).
- Vajaakäytössä olevia kiinteistöjä on valmisteltu myyntiin ja myyty (iso teollisuuskiinteistö). Lisäksi osa kiinteistöistä on jätetty hallitusti ”kylmilleen”; ja työ on jatkunut ja jatkuu edelleen esimerkiksi 5-tien risteysalueen suunnittelulla.
- Henkilöstömenot ovat pysyneet kurissa, mikä johtuu siitä, että kaikkia avoimia virkoja ei ole täytetty. Työhyvinvointiin on satsattu erillisen kehittämishankkeen kautta, ja relevantit kehittämiskohteet on tunnistettu ja niitä on lähdetty tulosaluettain ratkomaan. Kannustavan palkkausjärjestelmän kehittäminen on kuitenkin jäänyt taka-alalle muiden akuuttien kiireiden ja resurssipulan takia.
- Kuntayhteistyötä on pyritty edelleen laajentamaan ja monipuolistamaan. Maa-seutupalvelut, ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto, rakennustarkastus ja kansalaisopisto sekä työllistämispalvelut toimivat jo vakiintuneella mallilla, suhteellisen sujuvasti ja tehokkaasti. Teknisten palvelujen yhteistyön kehittämistä on jatkettu ja aivan uudenlaista hankeyhteistyötä on kehitetty ja saatu liikkeelle (Viiden kunnan Ylä- ja Itä-Kainuun vihreän siirtymän osaamiskeskus aloitti vuoden 2023 lopussa Hyrynsalmen vetämänä; myös matkailun markkinoinnissa aloitettiin laaja maakunnallinen yhteistyöhankekokonaisuus). Myös TE-palvelujen uudistustyö aloitettiin vuoden 2023 aikana, ja työ jatkuu entistä intensiivisempänä kuluvana vuonna.
- Investoinnit on pidetty suhteellisen pieninä ja strategisesti harkittuina, palvelurakenteita tervehdyttävinä, mikä on alentanut kunnan velan määrän erittäin alhaiselle tasolle. Toisaalta se on aiheuttanut investointipaineita tähän päivään ja tuleville vuosille. Investointeihin on haettu hanketukia aina kun se on ollut mahdollista (esim. Saukkoniemi ja Nivan urheilukenttä). Myös osallistuvan budjetoinnin hankkeita (tori ja Iston alue) on edistetty, mutta toteutus on siirtynyt kuluvalla vuodelle.
- Yksityisteiden hoidon kehittäminen ja systemaattinen sopimusten tarkistus ovat resurssipulan takia siirtyneet myöhemmin toteutettavaksi.

2.3 Määrärahojen ja talousarvioiden toteutuminen

2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötaloukokonaisuus

Käyttötalouden kokonaisuus ja sen hallinta muodostaa kunnan palvelutuotannon resurssin perustan. Seuraava taulukko osoittaa, että käyttötalouden toimintakulut olivat talousarvioon nähden noin 5,6 % suuremmat. Toimintatuotot ylittivät talousarvion lähes 18,5 %. Lopulta toimintakate siis hieman parani suhteessa talousarvioon, mikä johti osaltaan hyvään tulokseen. Myös hyvä kiinteistöverokertymä auttoi.

HYRYNSALMEN KUNTA (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	3 594 711,90	2 840 409,00	185 000,00	3 025 409,00	3 584 245,68	118,47%	10 466,22
TOIMINTAKULUT	-22 674 653,15	-8 803 259,95	-322 000,00	-9 125 259,95	-9 637 754,84	105,62%	-13 036 898,31
TOIMINTAKATE	-19 079 941,25	-5 962 850,95	-137 000,00	-6 099 850,95	-6 053 509,16	99,24%	-13 026 432,09
Poistot ja arvonalentumiset	-516 938,10	-563 562,94	0,00	-563 562,94	-575 394,43	102,10%	58 456,33
TILIKAUDEN TULOS	-19 596 879,35	998 073,11	-137 000,00	861 073,11	783 569,77	91,00%	-20 380 449,12
Vyörytyserät, Tulot	39 570,64						
Vyörytyserät, Menot	-39 570,64						
Tilipäättösiirrot		0,00	0,00	0,00	71 215,82	-	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-19 596 879,35	998 073,11	-137 000,00	861 073,11	854 785,59	99,27%	-20 451 664,94

2.3.2 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Keskusvaalilautakunta, kunnanvaltuusto ja tarkastuslautakunta

Vuonna 2023 toimitettiin eduskuntavaalit (ks. seuraava taulukko). Vaalit vietiin läpi onnistuneesti ja talousarviooraamissa pysyttiin suhteellisen hyvin, vaikka toimintakulut ylityivätkin.

1050 Vaalit (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	5 132,70	0,00	0,00	0,00	4 382,40	-	-750,30
TOIMINTAKULUT	-7 285,08	-4 075,00	0,00	-4 075,00	-8 915,77	218,79%	-1 630,69
TOIMINTAKATE	-2 152,38	-4 075,00	0,00	-4 075,00	-4 533,37	111,25%	-2 380,99
TILIKAUDEN TULOS	-2 152,38	-4 075,00	0,00	-4 075,00	-4 533,37	111,25%	-2 380,99
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 152,38	-4 075,00	0,00	-4 075,00	-4 533,37	111,25%	-2 380,99

Kunnanvaltuusto

Perustehtävä:

Valtuusto arvioi ja seuraa kunnan palvelujen tehokkuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Tämä edellyttää, että talousarvioseurannan lisäksi hallintokunnat laativat valtuustolle katsauksia palvelutuotannostaan ja arvioivat osaltaan talousarvion toteutumista. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa (ks. Hyrynsalmen kunnan hallintosääntö).

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää: kuntastrategiasta; hallintosäännöstä; talousarviosta ja taloussuunnitelmasta; omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta; liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista; varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista; sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista; palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista; takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta; jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä; luottamus henkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista; tilintarkastajien valitsemisesta; tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta; muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Strategiset tavoitteet 2023:

Valtuuston työskentelytapoja monipuolistetaan

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Kokousten lisäksi seminaareja, koulutuksia tms. vähintään puolivuositain

Toteutuminen:

Tavoite toteutui, mutta työskentelyä voidaan aktiivoida ja monipuolistaa edelleen

Kuntalaisten mahdollisuuksia seurata päätöksentekoa parannetaan.

Valtuustosalin tekniikkaa kehitetty

Tekniikkaa ei ole vielä kehitetty. Kokoukset toteutet-

	Kokousten striimausmahdollisuus käytössä	tiin osin hybridinä, mikä onnistuu kohtalaisesti. Kokousten striimausmahdollisuus ei ole vielä käytössä.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Kokoukset noin 2 kk välein ja seminaarit vähintään 3 kertaa vuodessa sekä vähintään yksi tutustumismatka yhdessä sovitun kohteeseen / kuntaan.	Kokousten lkm Seminaarien lkm Opintomatkat, lkm	Toteutui melko hyvin: Kokoukset: 5 Seminaarit: 2 (aiheina TE-palveluiden uudistus sekä talousarvio, hyvinvointityö ja kuntastrategia) Opintomatkat: 1, valtuutettujen ja johtoryhmän vierailu Kuusamoon
Keskeiset toimenpiteet: Valtuuston kokoukset ja seminaarit sekä osallistuminen erilaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin.		
Resurssit: Kunnanvaltuuston kulut koostuvat valtuutettujen kokouspalkkioista, seminaari- ja opintomatkojen kuluista, valtuutettujen käytössä olevista laitteista ja niiden verkkoyhteyksistä sekä kokouksiin liittyvistä kuluista.		

Talousarvio ylittyi hieman valtuuston osalta (ks. seuraava taulukko). Pieni ylitys selittyi opintomatalla, jonka valtuusto teki Kuusamoon.

1010 Kunnanvaltuusto (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTAKULUT	-28 005,57	-27 320,00	0,00	-27 320,00	-31 234,77	114,33%	-3 229,20
TOIMINTAKATE	-28 005,57	-27 320,00	0,00	-27 320,00	-31 234,77	114,33%	-3 229,20
VUOSIKATE	-28 005,57	-27 320,00	0,00	-27 320,00	-31 234,77	114,33%	-3 229,20
TILIKAUDEN TULOS	-28 005,57	-27 320,00	0,00	-27 320,00	-31 234,77	114,33%	-3 229,20
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-28 005,57	-27 320,00	0,00	-27 320,00	-31 234,77	114,33%	-3 229,20

Tarkastuslautakunta
Perustehtävä:
Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.
Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty Kuntalain 14 luvussa 121 §:ssä siten, että lautakunnan tehtävänä on:
<ol style="list-style-type: none"> 1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat 2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla 3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää 4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita.

Resurssit:

Kunnanvaltuusto on 24.2.2022 hyväksynyt, että vuosien 2022–2025 tilintarkastuspalvelut hankitaan BDO Auditor Oy:ltä 25.11.2021 tehdyn tarjouksen mukaisesti ja sihteerin tehtävät hoidetaan omana toimintana. Oletuksena on, että toiminnan taso ja kustannukset (n. 20 000 € / vuosi) säilyvät samana myös jatkossa (ks. seuraava tauluko).

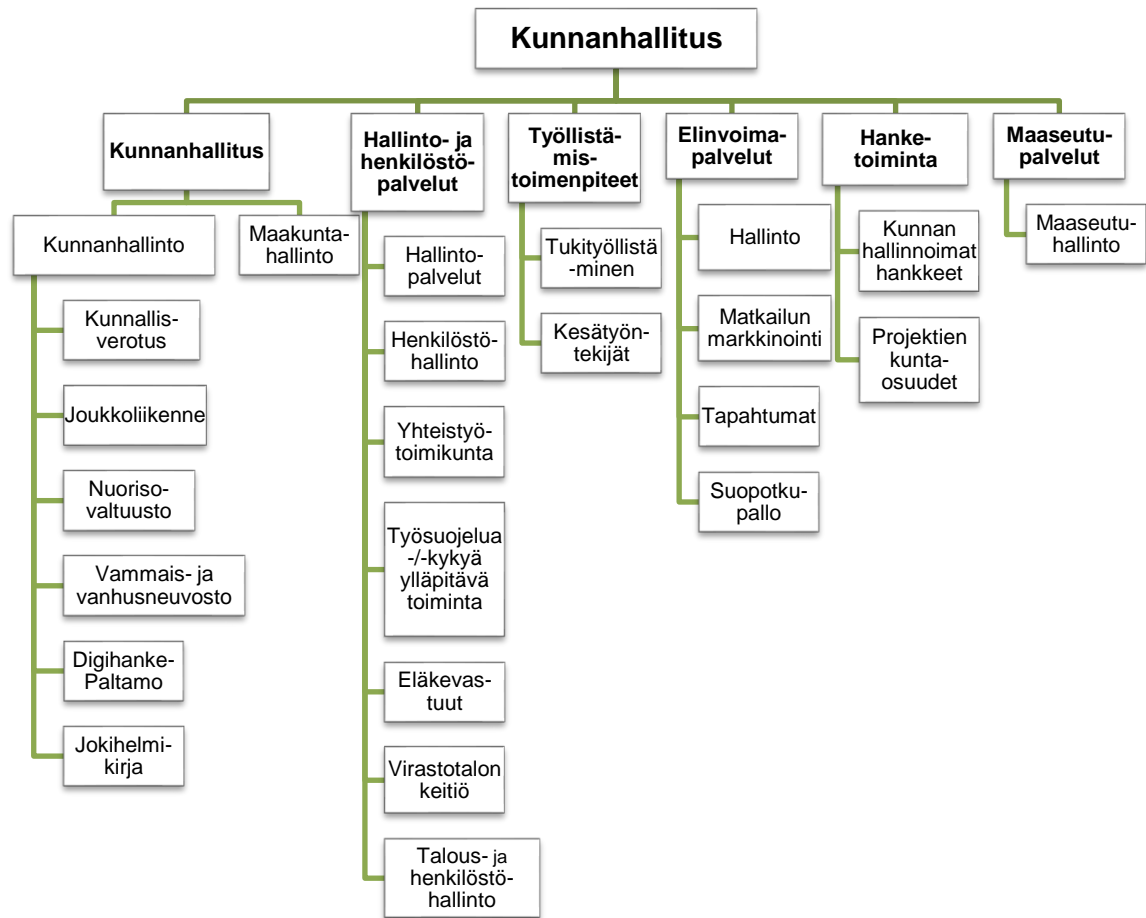
Tarkastuslautakunta on valmistellut valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioinut, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2023 aikana 7 kertaa ja se on alittanut selvästi talousarvionsa (ks. seuraava taulukko).

Tilintarkastuksesta on vastannut BDO Auditor Oy/vastuunalainen tilintarkastaja KHT, JHTT Tiina Mikkonen-Brännkärr.

1040 Tilintarkastus (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00
TOIMINTAKULUT	-17 996,76	-21 863,06	0,00	-21 863,06	-18 111,73	82,84%	-114,97
TOIMINTAKATE	-17 996,76	-21 863,06	0,00	-21 863,06	-18 111,73	82,84%	-114,97
TILIKAUDEN TULOS	-17 996,76	-21 863,06	0,00	-21 863,06	-18 111,73	82,84%	-114,97
Vyörytyserät, Tulot	2 414,02						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-15 582,74	-21 863,06	0,00	-21 863,06	-18 111,73	82,84%	-2 528,99

Kunnanhallituksen alainen toiminta

Kunnanhallitus

Perustehtävä:

Kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se vastaa myös valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä kunnan omistaja- ja konserniohjauksesta sekä sopimuksista. Lisäksi se valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa, vastaa kunnan henkilöstöpolitiikasta ja käyttää kunnan puhevaltaa. Kunnanhallituksen tehtävät on määritelty tarkemmin hallintosäännön 22 §:ssä.

Strategiset tavoitteet 2023:

Hyvinvointityön kehittäminen jatkuvaksi ja systemaattiseksi toiminnaksi

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Ajantasainen hyvinvointikertomus
Hyte -kertoimen parantaminen suunnittelukaudella

Toteutuminen:

Hyvinvointikertomus on usean vuoden jälkeen ajan tasalla; laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2023. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita vietiin talousarvioon 2024 ja niitä käsitellään edelleen alkuvuoden aikana. Suunnitelman toteutumista ja hyte -kertoimen muutoksia seurataan

	Toimiva yhdistysyhteistyö	ja raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Hyte -keruimet tarkastetaan valtionosuuksien yhteydessä. Yhdistysyhteistyössä ei ollut tilinpäätösvuonna vielä uusia avauksia, tiivistä yhteistyötä tehtiin aiempaan tapaan.
Kunnan talouden tasapainottaminen	Taloudellinen tulos	Kunnan ja konsernin talous on tasapainossa. Kunnan tulos oli talousarvion mukainen, n. 850 000 € ylijäämäinen. Lainat eivät lisääntyneet.
Kuntastrategian uudistaminen		Kuntastrategian uudistustyötä tehtiin osaksi talousarviota 2024. Kuntastrategiaa toteutetaan erilaisten ohjelmien kautta. Tavoitteena on vielä kirjoittaa kuntastrategia erilliseksi asiakirjaksi.
Sopimusjärjestelmän kehittäminen	“Sopimusrekisteri”	Kehittäminen ei ole vielä edennyt.
Hanketoiminnan kehittäminen	Strateginen hankesalkku	Kehittyy: hankkeita arvioidaan entistä tarkemmin sen kannalta, kuinka niillä voidaan toteuttaa kuntastrategiaa. Kunta on mukana monipuolisesti hyvin erilaisissa hankkeissa.
Viestinnän kehittäminen	Päivitetty viestintäsuunnitelma	Viestintäsuunnitelmaa ei päivitetty. Sen sijaan Kunnalle saatiin käyttöön uusi visuaalinen ilme ja graafinen ohjeistus. Viestintää on lisätty ja kehitetty. Osaksi valmiussuunnitelmaa laadittiin erillinen häiriö- ja kriisiviestintäohje.
Toiminnalliset tavoitteet 2023: Sujuva kokousten ja kokousasioiden valmistelu, aikataulut ja läpivienti.	Tulosmittarit/-indikaattorit: Kokousten määrä ja kesto Asioiden läpimeno / uudelleen valmistelu (%)	Toteutuminen: Kokoukset ovat toteutuneet suunnitellulla tavalla säännöllisellä rytmillä kolmen viikon välein, kestoaltaan noin 2–3 h.

		Vuoden aikana asioita palautettiin jatkovalmisteluun neljä kertaa sekä jätettiin pöydälle kerran.
Seminaarityöskentely erilleen kokouksista		Tavoite toteutui osin. Kunnanhallitukselle järjestettiin erikseen yksi seminaari (talousarvio). Seminaarityöskentelyä voisi edelleen kehittää ja lisätä.
Johtoryhmän ja puheenjohtajiston säännölliset kokoukset.	Pj-kokousten lkm	Johtoryhmä ja puheenjohtajisto kokoontuivat puolivuositain. Lisäksi järjestettiin Suomussalmen kunnan kanssa yhteinen johtoryhmän ja puheenjohtajiston tapaaminen.
Resurssit:		
Suoraan kunnanhallituksen alaisena työntekijänä on kunnanjohtaja, vaikka hallituksen ohjauksessa toimivat myös hallinto- ja henkilöstöpalvelut, elinvoima- ja maaseutupalvelut sekä työllistäminen (ks. seuraava kuva ja taulukot).		

Seuraavassa taulukossa on kuvattu toimintakuluissa kunnanhallituksen alainen toteuma sekä maakuntahallinto (Kainuun liiton maksuosuus ja ympäristöterveydenhuolto), ks. luku 4.6 Organisaatorakenne/tilikartta. (Huomautus: vuoden 2022 tilinpäätöksessä toimintakulut sisältävät myös Kainuun sotien maksuosuuden, n. 12,9 M €) Toimintakulut ylittävät talousarvion noin 93 000 eurolla. Ylitys johtuu Kainuun sotien palkkaharmonisointikustannusten johdosta ennakoitua pienempänä (- 101 633,70 €) toteutuneesta ylimääräisen palautuksesta, mikä vaikutti siis suoraan vuoden 2023 tulokseen alentavasti. Oman toiminnan tulos oli siis talousarviota hieman parempi.

1020 Kunnanhallitus 1030 Maakuntahallinto (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	6 805,88	6 000,00	0,00	6 000,00	18 794,20	313,24%	11 988,32
TOIMINTAKULUT	-13 346 757,09	-502 657,36	0,00	-502 657,36	-596 046,33	118,58%	12 750 710,76
TOIMINTAKATE	-13 339 951,21	-496 657,36	0,00	-496 657,36	-577 252,13	116,23%	12 762 699,08
Poistot ja arvonalentumiset	-19 129,70	-15 506,65	0,00	-15 506,65	-15 506,65	100,00%	3 623,05
TILIKAUDEN TULOS	-13 359 080,91	-512 164,01	0,00	-512 164,01	-592 758,78	115,74%	12 766 322,13
Vyörytyserät, Tulot	30 947,90						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-13 328 133,01	-512 164,01	0,00	-512 164,01	-592 758,78	115,74%	12 735 374,23

Hallinto- ja henkilöstöpalvelut

<p>Hallintopalvelut</p> <p>Perustehtävä:</p> <p>Hallintopalvelut tuottaa kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle päätöksenteon valmisteluun ja toimenpanoon kuuluvat yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä vastaa tietohallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistoinnista.</p>
--

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
<p>Tuotetaan tehokkaasti toimivat ja laadukkaat palvelut hyödyntäen aiempaa laajemmin sähköisiä kanavia ja palveluja</p>	<p>Asiakaskysely kuntalaisille ja sidosryhmille palvelun laadusta ja kehittämisestä</p> <p>Käyttöön otetut sähköiset palvelut, vähintään yksi uusi palvelu</p>	<p>Asiakaskyselyä ei ole toteutettu. Kohderyhmän ja kyselyn kohteena olevien palveluiden määrittäminen on haastavaa.</p> <p>Tavoite toteutui. Vuoden lopulla käyttöön otettiin sähköinen allekirjoitus, jolla allekirjoitetaan nyt esimerkiksi toimielimien pöytäkirjat. Sähköisen allekirjoituksen yhteyteen on jatkossa mahdollista rakentaa erilaisia sähköisiä, tunnistautumista vaativia lomakkeita. Kunta liittyi Kuntalaisaloite.fi -verkkopalveluun, jonka kautta voi toimittaa kunnalle aloitteita. Käyttöön otettiin sähköinen ilmoituskanava väärinkäytösepäilyistä ilmoittamiseen. Henkilöstölle (osin) otettiin käyttöön mobiili työajan seurantajärjestelmä.</p>
<p>Kehitetään valmistelua ja päätöksentekoa strategian mukaiseksi, tavoitteellisemmaksi ja suunnitelmallisemmaksi</p>	<p>Laadukas, viivytyksetön valmistelu</p>	<p>Tulosmittaria on vaikea todentaa objektiivisesti ja se on siten hieman huonosti asetettu. Pääsääntöisesti valmistelu on ollut viivytyksetöntä. Oikaisuvaatimukset ja valitukset voivat kertoa puutteellisesta valmistelusta, joskin niille voi olla myös muita syitä. Kunnanhallitus käsitteli vuoden 2023 aikana päätöksistä tehtyjä oikaisuvaatimuksia 4 kertaa ja antoi 3 kertaa lausunnon Hallinto-oikeudelle päätöksistä tehtyjen valitusten johdosta. Tästä näkökulmasta valmistelua tulisi edelleen kehittää.</p>

	Päätösten ennakkovaikutustenarviointi otetaan käyttöön	Päätösten ennakkovaikutustenarviointia ei ole vielä otettu käyttöön.
Sähköiseen arkistointiin siirtyminen	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto suunnittelukaudella	Sähköiseen arkistointiin siirtymiseen on varattu rahat vuoden 2024 talousarvioon ja siirtymistä valmistellaan tapahtuvaksi vuoden 2025 puolella.
Edistetään työyhteisön toimivuutta ja työhyvinvointia sekä vuorovaikutusta	Työhyvinvointikyselyn tulokset parantuneet edellisestä mittauksesta	Vuonna 2023 toteutettiin kaksi QWL-työelämän laadun mittausta. Koska ne olivat varsin erilaiset kuin aiemmin tehty työhyvinvointikysely, tulosten vertailu on vaikeaa. Jälkimmäisessä QWL -mittauksessa oli jonkin verran positiivista kehitystä ensimmäiseen nähden. Kokonaisuutena mittauksen tulokset olivat varsin hyvät. Vuonna 2024 toteutetaan jälleen perinteisemmän muotoinen kysely.
Toiminnalliset tavoitteet 2023: Tuotetaan selkeästi luettavat ja rakenteeltaan yhtenäiset talousarvio ja tilinpäätös, joista tavoitteiden toteutumaa on helppo seurata kaikkien toimialojen osalta	Tulosmittarit/-indikaattorit: Talousarvio- ja tilinpäätösdokumentit ovat yhtenevät.	Toteutuminen: Talousarvion ja tilinpäätöksen muoto ja yhtenevyys ovat kehittyneet. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on aiempaa helpompaa ja toimintayksiköt ottavat kantaa asetettujen tavoitteidensa saavuttamiseen.
Lisääntynyt yhteistyö kuntakonsernin sisällä ja ulospäin	Uudet yhteistyömuodot konsernin sisällä, ainakin yksi uusi Uudet yhteistyöhankkeet ja sopimukset, ainakin yksi uusi	Uusia yhteistyömuotoja ei toteutunut. Yhteistyötä tehtiin aiempaan tapaan soveltuvissa tehtävissä. Ympäristövalvonnan yhteistyö Ylä-Kainuun kunnissa käynnistyi. Ylä- ja Itä-Kainuun vihreän siirtymän osaamiskeskittymä -yhteishanke käynnistyi loppuvuodesta 2023.

Asiakkaiden tarpeita vastaavat, tehokkaat ja monikanavaiset palvelut kuntalaisille, mökkiläisille ja matkailijoille	Sähköisten lomakkeiden ja sähköisen allekirjoituksen käyttöönotto Sähköiset palvelut, vähintään yksi uusi	Sähköinen allekirjoitus otettiin käyttöön loppuvuodesta 2023. Samaan palveluun voidaan jatkossa yhdistää tunnistautumista vaativat sähköiset lomakkeet. Käyttöön otettiin Kuntalaisaloite.fi -verkkopalvelu.
Kunnan verkkosivujen kehittäminen palvelevammiksi	Uudet verkkosivut käyttöön TA-vuonna	Verkkosivujen uusimista ei ehditty suunnitella eikä toteuttaa henkilöstö- ja taloushallinnon uudistus viidessä runsaasti työaikaa. Määrärahat varattiin uudelleen vuodelle 2025.
Monipuolinen ja aktiivinen viestintä: kuntalaisten hyvät osallistumismahdollisuudet ja myönteinen kuntakuva	Kuntalaiskyselyiden toteuttaminen tarvittaessa, vähintään vuosittain järjestettävät tapahtumat Uudet käyttöön otetut viestintätavat ja -kanavat, viestinnän aktiivisuus	Yleisiä kuntalaiskyselyjä ei toteutettu. Saukkoniemen maisemakodalla järjestettiin avajaiset ja kunta oli mukana Joulupipari -tapahtuman järjestämisessä. Uusia kanavia ei varsinaisesti otettu käyttöön, mutta viestinnän aktiivisuus lisääntyi osa-aikaisesti viestintää tekevän työntekijän myötä. Päätösviestintää kehitettiin ja kehitystyö jatkuu. Uusi visuaalinen ilme ja graafinen ohjeistus otettiin käyttöön.
Resurssit:		
Hallintopalveluista vastaa kunnanjohtaja ja tehtäviä ovat hoitaneet hänen lisäksään hallintopäällikkö ja kaksi toimistosihiteeriä. Organisaatioon ovat kuuluneet myös 20 % työajan osuudella viestintä- ja projektikoordinaattori sekä 80 % työajalla määräaikainen hankesuunnittelija, joka on hoitanut kaavoitukseen liittyviä hankkeita ja tehtäviä aluearkkitehdin viran ollessa täytämättä. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut on hankittu vuoden 2023 alusta alkaen Kuntalaskenta Oy:ltä. Tilinpäätöksen vuodelta 2022 tuotti sovitus vielä Kainuun Sote. ICT-palvelut hankintaan Atealta ostopalveluina. Lisäksi Kainuun Liitolla ja Kainuun kunnilla on yhteinen tietohallintopäällikkö (Kainuun liiton maksuosuudet -budjetissa). Digitaalisuuden ja viestinnän kehittämistä toteutetaan paljolti kuntien yhteisten hankkeiden kautta.		

Tavoitteiden toteutuminen

Hallinnon menot muodostavat suhteellisen pienen osuuden kunnanhallituksen kokonaismenoista.

Henkilöstöpalvelut		
Perustehtävä:		
Henkilöstöpalvelut sisältää yhteistyötoimikunnan, työsuojelun ja työkykyä ylläpitävän toiminnan, työterveyshuollon, eläkevastuista laskutettavat KueL-maksuosuudet sekä eläkevastuut vanhoista ja siirtyneistä palvelussuhteista.		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Suunnitelmallinen henkilöstön työssäjaksamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen sekä osaamisen vahvistaminen	Yksityiskohtaiset tavoitteet ja mittarit henkilöstöohjelmassa 2021–2023	Tavoitteet ovat toteutuneet osin. Kunta oli mukana usean kunnan yhteisessä työhyvinvointihankkeessa, johon sisältyi koulutuksia sekä toteutettiin kaksi työhyvinvointimittausta. Työterveyshuollon yhteistyötä uuden palveluntuottajan kanssa kehitettiin toimivammaksi ja palveluista tiedottamista henkilöstölle kehitettiin. Työnohjausta ei kyetty tarjoamaan kuin pienelle henkilöstöryhmälle. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ole päivitetty. Vuonna 2023 ei tuotettu erillistä koulutussuunnitelmaa, vaan noudatettiin loppuvuodesta 2022 laadittua, edellisen vuoden suunnitelmaa. Henkilöstön kouluttautumista tuettiin sekä kouluttautumisohjeen mukaisin vapain että henkilöstölle tarjotulla koulutuslisenssillä.
	Sairauspoissaolojen kehitys	Tavoite toteutui. Sairauspoissaolot ovat kehittyneet merkittävästi pienempään suuntaan, noin – 200 päivää /vuosi.
Esihenkilötyön ja -osaamisen kehittäminen työssä viihtymisen ja jaksamisen parantamiseksi	Esihenkilöiden koulutuksiin osallistuminen	Esihenkilöiden kouluttaminen on ollut vaihtelevaa ja oman aktiivisuuden varassa. Osallistuttu on erityisesti uusien järjestelmien sekä työssä tarvittavan substanssin koulutuksiin, esim. uusi lainsäädäntö. Hankkeen kautta

	Työhyvinvointikysely vähintään joka toinen vuosi	<p>tarjolla oli työhyvinvoinnin johtamisen koulutusta.</p> <p>Tavoite toteutui - työhyvinvointimittauksia toteutettiin vuoden aikana kaksi. Tulokset olivat kokonaisuutena melko hyvät, mutta osa-alueista eniten parannettavaa nähtiin johtamisessa ja esihenkilötyössä. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää avoimeen ja vuorovaikutteiseen viestintään, tulevaisuusorientaatioon sekä siihen, että työhyvinvoinnista välittäminen näkyisi esihenkilöiden työskentelyssä.</p>
Henkilöstömenot pidetään aiemalla tasolla palkankorotuksista huolimatta. Supistus tehdään ensi sijassa vapaaehtoisten järjestelyjen kautta (esim. lomarahat vapaaksi).	Henkilöstökustannusten vertailu edelliseen vuoteen (huomioiden mahdolliset atpu-yhtiöön siirtyvät työntekijät)	Tavoite toteutui - henkilöstömenot pienenivät hieman edellisestä vuodesta eläkemaksu-uudistuksesta johtuen. Palkkakustannukset säilyivät ennallaan. Ateria- ja puhtaanapidon henkilöstö oli alkuperäisestä talousarviosta poiketen kunnan palveluksessa koko vuoden.
Palkkaus on oikeudenmukaista, tasapuolista ja kannustavaa	Henkilökohtaisen palkanlisän käyttöönotto	Tavoite toteutui osin: Henkilökohtaisen palkanlisän periaatteet hyväksyttiin keväällä 2023 (muut paitsi OVTES) ja siihen varattiin rahaa kesän järjestelyerästä. Lisää ei kuitenkaan saatu vielä vietyä käyttöön.
	Palkkauksen kokonaisuuden tarkastelu vuosittain	Tavoite toteutui. Järjestelyerien jaon yhteydessä tarkasteltiin korotusten tasapuolisuutta sekä toisaalta pyrittiin kehittämään tehtäväkohtaisia palkkoja liitteiden sisällä vaativuutta aidosti vastaaviksi. Kunnanhallitus hyväksyi joitakin takautuvia palkankorjauksia. Palkkatyöryhmä tarkasteli TVA -arviointien

		ajantasaisuutta muutamissa tehtävissä.
Hyvinvointialueiden aloittamisen aiheuttamien muutosten ongelmaton hallinta: tarvittava tehtävien uudelleenorganisointi, henkilöstömitoitus	Ateria- ja puhtaanapitopalvelut on järjestetty toimivasti	Tavoite toteutui. Kunta osallistui ateria- ja puhtaanapitopalveluiden yhteishankintaan, jonka tuloksena kunnan atpu -palvelut tuottavat 1.2.2024 alkaen Vireko Oy ja SOL Palvelut Oy. Vakituinen henkilöstö siirtyi näihin yrityksiin vanhoina työntekijöinä. Kunta ostaa palvelut ja valvoo sopimuksen toteutumista.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Työskentelyn arki toimii, tukipalvelut ovat vaivattomasti saatavilla ja henkilöstö voi hyvin ja jaksaa työssään	Työhyvinvointihankkeeseen osallistuminen Työhyvinvointikyselyn tulokset; työhyvinvointi hyvällä tasolla kaikissa toiminnoissa / kehittämiskohteet tunnustetaan ePassin käyttö-%, kehitys aiempaan nähden positiivinen	Tavoite toteutui - kunta osallistui usean kunnan yhteiseen työhyvinvointihankkeeseen. Hankkeen koulutukset toteutuivat kevään 2023 aikana varsin tiiviisti, mikä hankaloitti niihin osallistumista ja hankkeen täysimittaista hyödyntämistä. Tavoite toteutui osin. Osana työhyvinvointihanketta toteutettiin kahdesti työelämän laatua mittaava QWL -tutkimus, jonka mukaan kunnan työhyvinvointi oli hyvällä tasolla, mutta vaihteli toiminnoittain. Myös selkeitä kehittämiskohteita löytyi. Tuloksia on käsitelty johtoryhmässä ja viety edelleen osastoille. Koska mittaus erosi aiemmin tehdystä kyselystä, tuloksia ei voi suoraan verrata aiempiin. Luvut ovat jonkin verran edellistä vuotta paremmat, joten tavoite toteutui. ePassiin käyttäjille varustusta rahasta käytettiin 74 % eli 7850 euroa. Etuun oikeutetuista 77 % käytti

	<p>Virkistyspäivään/-iltapäivään osallistuneiden määrä 100 % henkilöstöstä</p>	<p>etuuttaan ja lähes neljäsosa jätti sen käyttämättä. Henkilöstöä voitaisiin edelleenkin tiedottaa enemmän ePassin käytöstä sekä toteuttaa kysely, miksi etu jää käyttämättä. Kokonaisuudessaan toteutui hyvin, lähes tavoitteen mukaisesti.</p> <p>Virkistyspäivään/ -iltapäivään osallistuneet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallinto- ja elinvoima: 1 x koko pv, osallistuminen 100 % - yhtenäiskoulu: 2 x ½ pv, osallistuminen n. 90 % - varhaiskasvatus: 2 x ½ pv, osallistuminen 100 % - tekniset palvelut: 1 x ½ pv, osallistuminen pääosa henkilöstöstä.
<p>Koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain; henkilöstön osaaminen on tehtävien- ja ajantasaista</p>	<p>Koulutussuunnitelman toteutuminen</p> <p>Osaamiskartoituksen toteuttaminen henkilöstölle</p> <p>Koulutukseen osallistumisten määrä, positiivinen kehitys aiempaan</p>	<p>Koulutussuunnitelmaa ei laadittu erikseen vuodelle 2023 vaan hyödynnettiin syksyllä 2022 laadittua suunnitelmaa. Suunnitelma toteutui pääosin.</p> <p>Erillistä osaamiskartoitusta ei ole toteutettu.</p> <p>Koulutukseen osallistumispäiviä oli kaksinkertainen määrä edellisvuoteen nähden, eli tavoite täyttyi. Lisäksi osallistuttiin omaehtoisesti lyhempiin koulutuksiin mm. koulutuslisenssillä. Myös koulutuslisenssillä osallistuttiin useampaa koulutukseen kuin edellisvuonna. Lisenssin käyttö on edelleen toivottua vähäisempää ja sen hankkimista jatkossa voidaan selvittää esim. henkilöstökyselyllä. Lisenssi on kuitenkin joustava ja helppo tapa, jolla koulutukseen voi osallistua ilman erillisiä maksuja tai esihenkilön suostumuksia.</p>

	Kehityskeskustelujen toteutuminen	<p>Erityisesti alkuvuodesta oli edelleen uusien taloushallinnon järjestelmiin liittyvää koulutusta.</p> <p>Kehityskeskustelut ovat toteutuneet vaihtelevasti. Sivistyspalveluissa toteutetaan järjestelmällisesti ja ne on käyty. Hallinto- ja elinvoimapalveluiden osalta keskustelut toteutuvat lähes kaikkien osalta (kaikille tarjottu). Teknisissä palveluissa kehityskeskusteluita ei käyty.</p>
Yhteistyötoimikunta ja työsuojelutoimikunta kokoontuvat säännöllisesti. Työsuojelun toimintaohjelma päivitetään (nykyinen 2020–2021)	<p>Toimielinten kokousten määrä, vähintään puolivuositain</p> <p>Työsuojelun toimintaohjelman päivittäminen ja toteutuminen</p> <p>Riskikartoituksen ajantasaisuus</p>	<p>Kokoukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistyötoimikunta: 3 kokousta, tavoite toteutui - työsuojelutoimikunta: 1 erillinen kokoontuminen, työsuojeluhenkilöstö on mukana yhteistyötoimikunnassa. <p>Työsuojelun toiminta selkeytynyt ja aktivoitunut aiempaan nähden ja edistyy hyvään suuntaan.</p> <p>Toteutui osin: Riskien arviointia valmisteltiin ja se toteutetaan vuoden 2024 aikana.</p>
Toimivat työterveyspalvelut turvataan ja henkilöstöä tiedotetaan työterveyspalvelujen muutoksista	<p>Sairauspoissaolojen vähentyminen</p> <p>Työterveyskyselyn (v. 2021) uusinta</p>	<p>Tavoite toteutui: sairauspoissaolot vähenivät noin 200 päivää edellisestä vuodesta.</p> <p>Työterveyskyselyä ei uusittu vielä, vaan se toteutetaan 2024 alkupuoliskolla.</p>
Ajantasainen ja aktiivinen henkilöstön tiedottaminen, henkilöstölle turvataan hyvät mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa	Intranetin saaminen aiempaa aktiivisemmin käyttöön	Tavoite ei toteutunut. Intranetin hyödyntäminen on ollut valitettavan vähäistä. Se toimii tällä hetkellä lähinnä materiaalipankkina, ei niinkään toimivana tiedotuskanavana.

	<p>Henkilöstötiedotteiden määrä, vähintään neljännesvuosittain</p> <p>Säännöllinen tiimipalaverikäytäntö kaikissa toiminnoissa</p>	<p>Tavoite toteutui: Henkilöstötiedotteita ajankohtaisasioista lähetettiin 4 kpl + 2 kpl kyselyjä. Kaikkiaan erilaisia tiedotteita mm. tietoturvaan ja työterveyteen liittyen lähetettiin henkilöstölle noin 25 kpl.</p> <p>Tavoite toteutui. Tiimipalavereja on pidetty kaikissa osastoissa/yksiköissä, käytännöt ja tiheysvaihtelevat toiminnoittain.</p>
<p>Resurssit:</p>		
<p>Henkilöstöpalveluista vastaa hallintopalvelut. Lakisääteiset työterveyshuollon palvelut ostetaan Mehiläinen Oy:ltä. Työterveyspalvelut tuotti aiemmin Kainuunmeren Työterveys Oy, jonka osakkeet myytiin Mehiläiselle osana sote -uudistusta vuoden 2022 lopulla.</p>		

Osaamisen kehittäminen ja johtaminen

Henkilöstöohjelma 2021–2024 otettiin käyttöön syksyllä 2021 henkilöstötyön vahvistamiseksi. Sen keskeisiä alueita ovat osaamisen, tehtäväkuvien ja palkkauksen, työhyvinvoinnin sekä esimiestyön kehittäminen. Etätö ja joustotyöaika ovat niihin liittyvän ohjeen mukaisesti käytössä.

Vähenevät resurssit, laajenevat työtehtävät ja toimintaympäristön muutokset edellyttävät ammattitaitoista ja osaavaa henkilöstöä. Hyrynsalmen kunta kannustaa niin henkilöstöä kuin luottamushenkilöitäkin koulutukseen, mutta myös omatoimiseen osaamisen kehittämiseen. Vuonna 2023 ei laadittu erillistä koulutussuunnitelmaa, vaan noudatettiin vuoden 2022 suunnitelmaa. Koulutuspoissaoloja oli 166 päivää, joista 56 palkallisia päiviä. Kokonaisuudessaan koulutuspäivien määrä oli aiempaa pienempi, mutta palkallisina päivinä eli lyhyempien koulutusten osalta koulutuksiin oli osallistuttu yli kaksinkertainen määrä edellisvuoteen nähden. Kunnalla on ollut jo kolmen vuoden ajan käytössä koulutuslisenssi, joka sisältää entisen Hallintoakatemian ja Eduhousen koulutukset. Lisenssillä käytettävissä on laaja valikoima koulutuksia, suurin osa ajasta ja paikasta riippumattomia. Koulutuslisenssillä on tavoiteltu omatoimisen koulutuksen lisääntymistä ja monipuolistumista helpon ja edullisen lisenssin kautta. Lisenssillä kouluttautuminen on ollut toivottua vähäisempää ja sen jatkoa arvioidaan tarkemmin vuoden aikana.

Johtoryhmä kokoontui noin kolmen viikon välein. Viranhaltijoiden johtoryhmä ja luottamushenkilöiden puheenjohtajisto kokoontuivat kahdesti sekä kerran yhdessä Suomensalmen kunnan viranhaltijoiden ja puheenjohtajiston kanssa.

Palkkaus ja henkilöstökustannukset

Tehtävän vaativuuden arviointiin (TVA) perustuva palkkaus on otettu käyttöön vuoden 2020 alusta. TVA –prosessin tuloksena laadittiin palkkaohjelma vuosille 2020–2021, jota on korjattu vuosien 2021–2023 aikana järjestelyvaraerien kohdennuksien kautta sekä yksittäisillä, toimenkuvien muutosten kautta tehdyillä palkantarkistuksilla. Keväällä 2023 hyväksyttiin malli henkilökohtaisen lisän käyttöön ottamiseksi kaikilla sopimusaloilla, pois lukien OVTES. Henkilökohtaisten lisien järjestelmään myös varattiin osa vuoden 2023 järjestelyeristä. Henkilökohtaista lisää ei kuitenkaan onnistuttu ottamaan käytäntöön vielä 2023 vuoden aikana.

Vuonna 2023 palkat nousivat kunta-alan sopimuskorotusten myötä + 2,2 %:n yleiskorotuksella 1.6.2023 (OVTES + 2,02 %) sekä paikallisesti jaetuilla + 0,70 %:n (0,4 % + 0,3 %) järjestelyerällä 1.6.2023 ja kehittämishjelmaerällä + 1,2 %. Lisäksi 30.6.2023 maksettiin palkkaohjelmassa sovittu kertaerä 467 € kaikille toukokuussa työsuhteessa olleille työntekijöille sekä erikseen vielä varhaiskasvatuksen työntekijöille kertapalkkiona lisäpalkkio 120 € tai 150 €, riippuen kuuluivatko he KVTES liite 5 vai OVTES osio G piiriin.

Koko henkilöstökulut laskivat tilinpäätösvuonna edellisestä vuodesta n. 5 % palkkakulujen säilyessä ennallaan. Kulujen laskun syynä oli eläkemaksujen uudistus, jossa entinen eläkemenoperusteinen maksu korvattiin tasausmaksulla. Tämä pienensi eläkemaksujen kokonaismäärää.

Talouden toteuma

Hallinto- ja henkilöstöpalveluiden talouden toteuma alittaa talousarvion 114 000 eurolla. Ero johtuu kuitenkin kirjaustavan muutoksesta; talousarviossa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä ICT-palvelut on budjetoitu hallintopalveluiden alle vyörytettäviin eriin. Käytäntöä muutettiin kuitenkin siten, että näitä menoja ei kirjata vyörytettäviin eriin vaan menot on jaettu suoraan hallintokunnille.

1060 Hallinto- ja henkilöstöpalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	37 988,77	500,00	0,00	500,00	6 351,82	1270,36%	31 636,95
TOIMINTAKULUT	-662 046,74	-621 064,02	0,00	-621 064,02	-515 894,39	83,07%	-146 152,35
TOIMINTAKATE	-624 057,97	-620 564,02	0,00	-620 564,02	-509 542,57	82,11%	-114 515,40
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	0,00	238,08	-	
Poistot ja arvonalentumiset		-10 583,33	0,00	-10 583,33	-5 645,60	53,34%	
TILIKAUDEN TULOS	-624 057,97	-631 147,35	0,00	-631 147,35	-514 950,09	81,59%	-109 107,88
Vyörytyserät, Tulot	6 208,72						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-617 849,25	-631 147,35	0,00	-631 147,35	-514 950,09	81,59%	-102 899,16

Työllistämistoimenpiteet

Työllistämistoimenpiteet		
Perustehtävä:		
Hyrynsalmen kunta on alueen suurin työnantaja, jonka lakisääteinen velvoite on huolehtia myös työllisyyden hoidosta. Hyrynsalmen kunta on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä muiden Kainuun kuntien kanssa. Työllisyyspalvelut siirtyvät vuoden 2025 alusta kokonaan kuntien vastuulle.		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Toimivan ja vaikuttavan työllisyydenhoidon mallin rakentaminen työllisyyspalveluiden siirtymässä kuntiin	Ajantasaiset ja sisällöltään toimivat palvelu- ja yhteistyösopimukset sekä käytännöt (kokeilun arviointi)	Tavoite on toteutunut osin. Aiemmat sopimukset on päivitetty voimassa oleviksi vuoden 2024 loppuun ja uudet sopimukset v. 2025 alkaen on laadittu. Työllisyydenhoidon uudistuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä työllisyysalueen kuntien yhteisissä kokouksissa.

Työttömyyden pieneneminen ja työllisyydenhoidon kustannusten alentaminen, erityisesti työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta	Työttömyys-% ja työmarkkinatuen kuntaosuus saadaan laskuun	Tavoite ei toteutunut. Työttömyys ei ole laskenut, vaan on edellisvuoden tasolla. Työmarkkinatuen kuntaosuuden tavoiteltu lasku ei toteutunut, vaan nousua oli noin 5000 € edellisvuoteen nähden.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Työllistetään veloitetyöllistettäviä kaikille toimialoille sekä työttömiä mahdollisuuksien mukaan huomioiden työmarkkinatuen kuntaosuus. Tarjotaan työkokeilupaiikkoja etenkin nuorille	Työllistettävien määrä: - veloitetyöllistettävät (tavoitemäärää ei voi asettaa) - muut tukityöllistettävät	Palkkatuella työllistettiin 5 henkilöä, joista 4 veloitetyöllistettyjä. Työkokeiluja ei ollut.
Tuetaan nuorten työllistämistä kesätyösetelillä 8- ja 9-lk päättävillä ja toisen asteen opiskelijoille. Markkinoidaan aktiivisemmin sekä seteliä että kunnan omia kesäseteli -työpaikkoja	- kesätyösetelien määrä, 25 hakijaa - kunnan omiin tehtäviin työllistyvien määrä, 5 henkilöä	Kesätyöseteleitä haettiin tavoitetta vähemmän, 19 kpl. 8- ja 9-luokkalaisten ikäluokkien kokoon nähden haettujen seteleiden määrä on silti melko hyvä. Viime vuosina toisen asteen opiskelijat ovat hakeneet seteleitä vain muutamia vuosittain. Tilanne on muuttunut merkittävästi muutaman vuoden takaisesta, jolloin toisen asteen opiskelijoita saattoi olla puolet hakijoista. Syynä muutokseen voi olla, että nuoret muuttaessaan vaihtavat kotikuntansa, jolloin setelissä edellytetty Hyrynsalmen kuntalaisuus ei täyty. Kunnan omiin tehtäviin työllistyi 6 nuorta, joten tähän tavoitteeseen päästiin.
Tiivistetään työllisyystoiminnan seurantaa ja yhteistyötä	Yhteistyöpalaverit Paltamon kanssa puolivuositain	Kahdenväliset yhteistyöpalaverit eivät ole toteutuneet. Toiminnasta on saatu väliaikaraportointia. Työllisyyspalveluiden siirto kuntiin 2025 on vienyt paljon aikaa ja voimavaroja, työllisyysalueen yhteisiä suunnittelupalavereja järjestetty vähintään kuukausittain.

Pyritään vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä mm. työkokeilujen ja kuntouttavan työtoiminnan kautta	Pitkäaikaistyöttömyyden vähentyminen	Toteutumaa ei voi raportoida: henkilömääriä näissä palveluissa ei raportoida erikseen saatavilla olevissa tilastoissa. Pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon on käytetty soveltuvia käytettävissä olevia palveluja.
Resurssit:		
Työllisyyden hoidon resurssit jakaantuivat v. 2023 pääpiirteittäin seuraavasti:		
- palkkatukimäärärahoihin palkattavat		36 000
- kuntaan palkattavat kesätyöntekijät		1 750
- avustukset yrityksille ja yhteisöille kesätyöntekijöistä		2 300
- työmarkkinatuen kuntaosuus		131 000
- Paltamon kunta, ostosopimus		42 000

Työllisyyspalveluiden tuottaminen

Hyrnsalmen kunnan työllisyyspalvelut on vuoden 2018 alusta alkaen tuottanut sopimusperusteisesti Paltamon kunta, joka tuottaa työllisyyspalvelut myös Ristijärven kunnalle sekä eläke- ja kuntoutusselvittelyt myös Puolangan kunnalle. Paltamon kunta hoitaa sopimusperusteisesti myös työllisyyden kuntakokeilun viranomaistehtävät Paltamon, Hyrnsalmen ja Ristijärven osalta. Kuntouttavan työtoiminnan palveluita on hankittu ostopalveluna Suomussalmen kunnalta. Myös etsivän nuoristyön palvelut ostetaan Suomussalmen kunnalta.

Työllisyyspalvelut ovat siirtymässä kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa ja kuntakokeilut jatkuvat siihen saakka. Kainuun kunnat sekä Kuusamo ja Taivalkoski hyväksyivät alkukesästä aiesopimuksen Kainuu-Koillismaa työllisyysalueen perustamisesta. Varsinainen Kainuu-Koillismaa työllisyysalueen yhteistoimintasopimus ja suunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa (luonnos) 26.9.2023 ja kunnanhallituksessa (valmis) 10.10.2023. Työ- ja elinkeinoministeriö vahvisti marraskuussa jatkovalmisteluun esitetyn mukaisina menevät työllisyysalueet ja Kainuu-Koillismaa työllisyysalue oli yksi näistä. Vastuukuntana työllisyysalueella toimii Kajaanin kaupunki. Suunnitelman mukaan Paltamon kunta tuottaa vuoden 2025 alusta henkilöasiakas ja työnvälityspalvelut Paltamon lisäksi myös Hyrnsalmella ja Ristijärvellä. Kajaanin ja Paltamon välinen toimivallansiirtosopimus tähän liittyen on hyväksytty tammikuussa 2024.

Työllisyystilanne

Hyrnsalmella työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 2023 0,2 prosenttiyksikköä edellisen vuoden joulukuuta pienempi ollen 11,9 %. Työttömien määrä oli 91 henkilöä. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuussa 2023 11,2 % ja Kainuussa 10,8 %. Koko Kainuussa työttömyys oli hieman edellistä vuotta suurempaa. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli Hyrnsalmella vain muutamia. Vastaavasti yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä oli Hyrnsalmella Kainuun suurin, keskimäärin 64 %. (Lähteet: TEM Työllisyyskatsaus 12/2023)

Hyrnsalmen työllisyyspalveluiden asiakasmäärät 2023 olivat:

- Hyrnsalmelaisia kuntakokeiluasiakkaita oli joulukuussa 84 ja TE-palvelujen asiakkaita 99. TE-palvelujen sekä kuntakokeilun asiakkaina on myös muita työnhakija-asiakkaita, jotka eivät ole mukana työttömien lukumäärässä. Tällaisia ovat esimerkiksi työllistettyinä tai työllistymistä edistävissä palveluissa olevat asiakkaat.

- Asiakkaita eläke- ja kuntoutus selvityksessä oli 20, joista seuraavat päätökset:
1 työkyvyttömyyseläke
2 varhennettu vanhuuseläke
9 sairauspäiväraha päätöstä ja 7 jatkopäätöstä
5 kuntoutustukipäätöstä ja 5 jatkopäätöstä
4 kuntoutuspäätöstä
- Etsivä nuoristyö: palvelut ostetaan Suomussalmen kunnalta. Asiakasmääriä ei tiedossa; asiakasmäärät esitetään ko. kuntien yhteisenä lukuna asiakkaiden identiteetin suojelemiseksi.

Kesätyö

Kesällä 2023 oli käytössä aiempien vuosien tapaan nuorten kesätyöseteli. Hyrynsalmen kunta myönsi setelin peruskoulun 8- ja 9-luokkalaisille sekä Hyrynsalmella kirjoilla oleville toisen asteen opiskelijoille. 8-luokkalaisille seteli myönnettiin viikoksi, jolloin setelin arvo oli 90 €/viikko. 9-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille seteli myönnettiin kahdeksi viikoksi, 180 €/2 viikkoa tai kolmeksi viikoksi 270 €/3 viikkoa.

Vuonna 2023 kesätyösetelillä oli töissä 8-luokan päättäneitä 5 henkilöä, 9-luokan päättäneitä 10 henkilöä ja toisen asteen opiskelijoita 2 henkilöä. Kokonaisuudessaan kesätyöseteleitä myönnettiin edellisvuotta vastaavasti. Kunnan palveluksessa oli 6 kesätyöntekijää, joka oli 2 henkilöä edellisvuotta enemmän.

Talouden toteutuminen

Kokonaisuudessaan työllistäminen ylitti talousarvion n. 13 000 eurolla. Ylitys johtui arvioidua suuremmista työmarkkinatukimaksuista.

1070 Työllistämistoimenpiteet (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	49 708,26	20 000,00	0,00	20 000,00	25 930,84	129,65%	23 777,42
TOIMINTAKULUT	-218 297,10	-203 607,22	0,00	-203 607,22	-222 266,58	109,16%	3 969,48
TOIMINTAKATE	-168 588,84	-183 607,22	0,00	-183 607,22	-196 335,74	106,93%	27 746,90
TILIKAUDEN TULOS	-168 588,84	-183 607,22	0,00	-183 607,22	-196 335,74	106,93%	27 746,90
Vyörytyserät, Menot	-2 546,27						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-171 135,11	-183 607,22	0,00	-183 607,22	-196 335,74	106,93%	25 200,63

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelut

Perustehtävä: Elinvoimapalvelujen tehtävänä on edesauttaa, että elinvoima kasvaa kunnan alueella. Toimenpiteinä elinvoiman kehittämisessä on hanketoiminta, markkinointi, elinkeinoneuvonta, tapahtumien järjestäminen (mm. Suopotkupallon MM-kisat), Kiinteistö Oy Ahmahan ja Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalon hallintoon liittyvät tehtävät ja yhteistyö eri sidosryhmien kanssa elinvoiman kasvattamisessa.

Strategiset tavoitteet 2023:

Tukea ja myötävaikuttaa Hyrynsalmen Ukkohallan kehittymistä ja turvata maa- ja metsätalouden ja teollisuuden työpaikat

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Työpaikkojen kehitys

Toteutuminen:

Pysynyt ennallaan

Matkailutulotavoite 2025 oli 9–10 milj. Euroa, joka pitää sisälleen rakentamisen	Matkailutulon ja työllisyyden toteutuminen	Tavoite toteutunut
Ukkohallan vuokrauskäytössä olevien vuodepaikkojen määrän kasvaminen 30–60 vuodepaikalla. Tavoite edellyttää 5–10 huoneiston rakentamista vuokrauskäyttöön.	Vuodepaikkojen määrän kehitys	Rakennettu 5-huoneistoa.
Myötävaikuttaa tuulivoimapuistojen lisärakentamiseen.	Uudet tuulivoimapuistot 1 kpl.	Tavoite ei toteutunut
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Säilyttää matkailuyritysten liikevaihto ja työpaikat mm. hanke-toiminnalla.	Uudet EU-hankkeet	Uusina hankkeina alkoivat Vetovoiman kehittämisshanke ja Osaamiskeskushanke
	Hanke- ja yritystilaisuudet	Järjestettiin 1 tilaisuus
Ukkohallan vuokrattavien vuodepaikkojen lukumäärä säilyy ennallaan tai kasvaa 15–20 vuodepaikalla	Vuodepaikkojen kehitys ja käyttöasteet Tonttiesittelyt	Tavoitteet toteutuneet
Turvata Suopotkupallon MM-kisojen järjestäminen Vuori-suolla. Tapahtuma lisää muiden tapahtumien ja tuotantojen kanssa kunnan tunnettavuutta ja vetovoimaa.	Tapahtuminen lukumäärä Tapahtumiin osallistujat Suopotkupallon MM-kisojen joukkumäärä	Tapahtumien lukumäärä pysyi ennallaan. Kävijämäärät säilyivät ennallaan. Joukkumäärä kasvoi.
Maa- ja metsätalouden ja tuulivoimapuistojen toiminnan turvaaminen ja kehittäminen	Kaavoitus	Oikeusvaikutukseton tuulivoimayleiskaava ei ole saanut lainvoimaa
Resurssit:		
Kehityspäällikkö ja 2 projektihenkilöä 01.09.2023 alkaen.		

Elinkeinotoimen talouden toteutuminen

Elinkeino- ja matkailupuolen tilikauden tulos oli 24 092,96 euroa parempi verrattuna vuoden 2023 talousarvioon.

Tilikausien menot eivät ole suoraan verrannollisia keskenään johtuen Suopotkupallon MM-kisojen tulojen kirjauskäytännöistä.

120 Elinvoimapaalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	106 099,99	30 500,00	0,00	30 500,00	57 091,96	187,19%	49 008,03
TOIMINTAKULUT	-250 573,13	-199 218,28	0,00	-199 218,28	-201 717,28	101,25%	-48 855,85
TOIMINTAKATE	-144 473,14	-168 718,28	0,00	-168 718,28	-144 625,32	85,72%	152,18
TILIKAUDEN TULOS	-144 473,14	-168 718,28	0,00	-168 718,28	-144 625,32	85,72%	152,18
Vyörytyserät, Menot	-1 324,18						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-145 797,30	-168 718,28	0,00	-168 718,28	-144 625,32	85,72%	-1 171,98

Hanketoiminta

Hanketoiminta		
Perustehtävä: Hanketoiminnalla lisätään kunnan elinvoimaa ja hyvinvointia yhdessä kunta-laisten ja yritysten kanssa.		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Ukkohallan vuokrauskäytössä olevien vuodepaikkojen määrän kasvaminen 30–60 vuodepaikalla. Tavoite edellyttää 5–10 huoneiston rakentamista vuokrauskäyttöön.	Vuodepaikkojen määrän kehitys	Rakennettu 5-huoneistoa.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tavoitteena on ollut myötävaikuttaa, että yritysten liikevaihto ja työpaikat säilyisivät mm. hanketoiminnalla	Työpaikat	Toteutunut
Yhteistyö Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa elinkeinojen kehittämisessä	Hanketoiminta	Toteutunut
Resurssit:		
kunnanjohtaja, kehityspäällikkö ja hankehenkilöstö		

Hanketoiminnan talouden toteutuminen

Uudistuvaa vetovoimaa matkailuun - Artic Lakeland Kainuu Hyrynsalmen osahankkeen tulot (yksityisrahoitusosuus 2 773,61 euroa ja EU-rahoitus 22 736,11 euroa) on käsitelty maksuperusteisesti, ei suoriteperusteisesti. Suoriteperustainen talouden toteuma on 12 910,71 euroa ylijäämäinen.

130 Hanketoiminta (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	0,00	107 100,00	0,00	107 100,00	-2 376,27	-2,22%	2 376,27
TOIMINTAKULUT	-19 907,99	-150 700,10	0,00	-150 700,10	-53 822,84	35,72%	33 914,85
TOIMINTAKATE	-19 907,99	-43 600,10	0,00	-43 600,10	-56 199,11	128,90%	36 291,12
TILIKAUDEN TULOS	-19 907,99	-43 600,10	0,00	-43 600,10	-56 199,11	128,90%	36 291,12
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-19 907,99	-43 600,10	0,00	-43 600,10	-56 199,11	128,90%	36 291,12

Maaseutupalvelut

Yhteistoimintasopimus maaseutuhallinnon tehtävien järjestämisestä on uusittu 2023. Sopimus koskee kunnan maaseutuhallintoviranomaiselle säädettyjä tehtäviä ja se sisältää kaikki kunnan maaseutuviranomaiselle säädettyt tehtävät ja palvelut. Maaseutuhallinnon järjestämisestä annetun lain mukainen toiminta Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven ja Suomussalmen kunnissa on järjestetty isäntäkuntamallilla, jossa isäntäkuntana toimii Puolangan kunta.

Talousarvion toteutuminen

Yhteistyö sopimuskuntien kesken on sujunut hyvin. Talousarvio toteutui sekä toiminnallisesti että taloudellisesti suunnitelman mukaisesti; toimintakulut jopa selvästi alittuivat (ks. seuraava taulukko).

Vuonna **2023** tukihakemuksen jätti **39** tilaa, joista **6** oli maidontuotantoa ja lisäksi muutamia tiloja, joilla oli kotieläimiä. Porovahinkoja Hyrynsalmen kunnan alueella oli **57**.

Palveluun käytettävästä työajasta reilut $\frac{3}{4}$ kuluu viljelijätukihallintoon (hakemusten käsittely, maksatukset, raportointi, koulutukset, kouluttaminen/tiedottaminen, palaverit/kokoukset ja muut hallinnolliset tehtävät). Loppu $\frac{1}{4}$ on pääosin muita maaseutuhallinnon tehtäviä (poro- ja riistavahinkojen käsittely, eläintenpitorekisterin ylläpito, lausunnot ja arviot yms. viranomaistehtävät). Jonkin verran työaikaa kuluu myös erilaisten asioiden valmisteluun ja yleiseen toimistotyöhön; kokonaistyöpanos Hyrynsalmen osalta on n. 0,5 htv.

140 Maaseutupalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	477,63	0,00	0,00	0,00	0,00	-	477,63
TOIMINTAKULUT	-41 415,96	-44 310,00	0,00	-44 310,00	-38 882,83	87,75%	-2 533,13
TOIMINTAKATE	-40 938,33	-44 310,00	0,00	-44 310,00	-38 882,83	87,75%	-2 055,50
TILIKAUDEN TULOS	-40 938,33	-44 310,00	0,00	-44 310,00	-38 882,83	87,75%	-2 055,50
Vyörytyserät, Menot	-573,82						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-41 512,15	-44 310,00	0,00	-44 310,00	-38 882,83	87,75%	-2 629,32

2.3.3 Sivistyslautakunta/Sivistyspalvelut

Talousarvion toteutuminen

Kokonaisuutena sivistystoimi onnistui saavuttamaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa (ks. seuraava taulukko). Suurin osa ylityksestä muodostui varhaiskasvatuksen puolella mm. lisähenkilöstön palkkaamisesta uuteen Kiurut -ryhmään, uuden tilan vuokrakustannuksista, siivoustyön siirtymisestä ostopalveluksi ja toimintatuottojen vähenemisestä siirryttäessä maksuttomaan varhaiskasvatukseen.

Sivistyslautakunta (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud % 2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	224 108,63	98 469,00	0,00	98 469,00	290 880,65	295,40%	66 772,02
TOIMINTAKULUT	-3 873 126,12	-3 817 576,33	0,00	-3 817 576,33	-4 157 471,37	108,90%	-284 345,25
TOIMINTAKATE	-3 649 017,49	-3 719 107,33	0,00	-3 719 107,33	-3 866 590,72	103,97%	-217 573,23
POISTOT	-2 432,14						
TILIKAUDEN TULOS	-3 651 449,63	-3 721 539,46	0,00	-3 721 539,46	-3 868 788,50	103,96%	-147 249,04
Vyörytyserät, Menot	-22 988,70						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 674 438,33	-3 721 539,46	0,00	-3 721 539,46	-3 868 788,50	103,96%	-147 249,04

Hallinto

Hallinto		
Perustehtävä:		
<p>Sivistystoimen tarkoituksena on turvata ajanmukaiset varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ja mahdollistaa sitä kautta kuntalaisen jatkuva itsensä kehittäminen ja hyvä elämänlaatu.</p>		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
<p>Kunnan sivistystoiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oppilailla ja lapsilla on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja sitä kautta koulutus pystyy vastaamaan elinkeinoelämän haasteisiin kansainvälistyvässä Suomessa 	<p>Henkilöstön täydennyskoulutus</p> <p>Yhteishaun tulokset</p>	<p>Tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti. Varhaiskasvatuksessa ylitys johtuu uuden ryhmän perustamisesta lapsimäärän kasvun takia. Ylitykseen vaikuttaa myös siirtymien maksuttomaan varhaiskasvatukseen 8/2023.</p> <p>Henkilöstö on osallistunut tarjottuihin koulutuksiin. Koulutuksissa on hyödynnetty Edu-House-koulutuslisenssiä mm. tietosuojakoulutuksissa.</p> <p>Perusopetuksen vuonna 2023 päättäneet oppilaat ovat päässeet ja aloittaneet toisen asteen opinnot.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – kuntalaisella on mahdollisuudet harrastustoimintaan, virkistykseen, elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen 	<p>Kansalaisopistojen osallistumisaktiivisuus</p>	<p>Kansalaisopiston tarjonnassa on huomioitu ikääntyvä väestö ja tarjottu mahdollisuus monipuoliseen harrastamiseen. Osallistumisaktiivisuus on edellisvuosien tasolla.</p> <p>Kansalaisopistolle myönnettiin vuodelle 2023 1395 tuntia ja siitä toteutui 1366 tuntia.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Tiivistetään yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien välillä sekä Kainuun sivistystoimien välillä 	<p>Palavereiden määrä</p>	<p>Sivistyspalvelujen osastopalavereita pidettiin 7 kertaa.</p>

		<p>Kainuun sivistystoimien kanssa on pidetty säännölliset kuukausittaiset palaverit, joissa on käsitelty ajankohtaisia asioita ja ideoitu yhteisiä maakunnallisia kehittämishankkeita.</p> <p>Kehitetään edelleen sivistystoimen tulosityksiköiden sekä kunnan osastojen välistä yhteistyötä ja viestintää esim. kunnan viranhaltijoiden oppilaille pitämä ”virastovartti” koululla.</p>
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
– Tulosityksiköiden asiakastyytyväisyys- ja palautekyselyt	Asiakastyytyväisyys on keskimääräistä parempi (asteikko 1–5)	Vuonna 2023 toteutettiin kyselyjä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
– Henkilöstön poissaolot ovat valtakunnallisesti keskimääräisellä tasolla	Poissaolot/henkilö/vuosi	Henkilöstön poissaolot valtakunnallisesti keskimääräisen tason alapuolella.
– Henkilöstön työhyvinvointikysely, tavoite 4 (asteikolla 1–5)	Työhyvinvointiarvosana 4 (asteikko 1–5)	Vuonna 2023 toteutettiin KAMK:n kassa yhteistyössä Laadukasta esimiestyötä ja hyvinvointia kuntatyöpaikoille -hanke, johon kuului työhyvinvointi- ja työkyky kokonaisuus. Hankkeessa toteutettiin työhyvinvointikartoitus- kyselyt keväällä ja syksyllä. Tuloksia käsiteltiin kuntakohtaisissa työpajoissa. Lisäksi tarjottiin lisämentorointia työhyvinvointiin liittyen sekä viestinnän sparrausta. Kuntaan laadittiin oma kuntakohtainen kehittämissuunnitelma työhyvinvointikyselyn tulosten pohjalta.

		Hanke toteutettiin liian tiukalla aikataululla ja tämä karsi osallistujia.
Resurssit:		
<ul style="list-style-type: none"> - Sivistyspalvelujen päällikkö - Toimistos sihteeri 70 % 		

Tavoitteiden toteutuminen

Sivistyslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 9 kertaa.

Varhaiskasvatus		
Perustehtävä:		
Perustehtävänä on tuottaa varhaiskasvatuspalveluja hyrynsalmelaisille lapsiperheille.		
Varhaiskasvatuksen tehtävänä on:		
<ul style="list-style-type: none"> - tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista - edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta - ehkäistä syrjäytymistä - tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun 		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
<p>Uuden paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen ja haltuunotto</p> <p>Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen järjestäminen inklusiivisten periaatteiden mukaisesti</p>	<p>“Oppimisen tuen ja inklusion kehittämisen malli Kainuun varhaiskasvatuksessa”-hankkeesta saatu koulutuksen määrä ja varhaiskasvatuksen erityislastenhoitajan (Velho) palvelut</p> <p>Varhaiskasvatuksen erityisopettajan (Veo) palveluja varhaiskasvatustilain edellyttämällä tavalla</p>	<p>Henkilöstön kanssa on käyty läpi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa yhteisessä työtilassa. Suunnitelma vaatii jatkuvaa sisäistämistä ja perehtymistä, onhan se varhaiskasvatusta velvoittava asiakirja, joka ohjeistaa työtä lasten parissa. Myös ryhmien viikoittaisissa tiimeissä varhaiskasvatussuunnitelma on vahvasti esillä.</p> <p>Oppimisen tuen ja inklusion kehittämisen malli Kainuun varhaiskasvatuksessa” hankkeen työntekijä on kouluttanut varhaiskasvatuksen opettajia ja hanke on jatkunut ”Lapsen tuen malli Kainuussa”- nimellä. Hank-</p>

		<p>keen aikana tehtiin vihkonen, josta löytyy toimintaohjeet tukea tarvitsevien lasten asioiden eteenpäin viemiseksi sekä yhteistyökumppaneiden yhteistiedot koko Kainuun alueella. Varhaiskasvatuksen erityislastenhoitaja (Velho) saatiin palkattua kyseisen hankkeen myötä 2023 vuodeksi. Hän toimi varhaiskasvatuksen erityisopettajan (Veo) työparina.</p> <p>Erityisopettaja on käyttänyt yhden päivän viikossa keskittyäkseen tuen tarpeisten lasten asioihin ja niihin vastauksiin. Tukea tarvitsevat lapset ovat saaneet tarvitsemaansa tukea omassa lapsiryhmässä erilaisia tukimuotoja käyttäen, esimerkiksi pienryhmätoiminta, kuvat jne.</p>
Henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen koulutussuunnitelman mukaisesti	Koulutuspäivien määrä	Henkilöstön koulutuspäiviä on ollut 23. Muun muassa seuraavia aiheita; ”Leikki ja oppimisympäristö”, ”Vasun normit tutuksi”, ”Huoli puheeksi”, Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus”, ”Untuvikko”, ”Lapsen mieli ja hyvinvointi työssä ja varhaiskasvatuksen arjessa”.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Pedagogiikan ja tiimityön kehittäminen Hyrynsalmen varhaiskasvatuksessa	Pedatiimien määrä, pedagogiikan kehittämisen- ja kokosten määrä	Varhaiskasvatusryhmien omat ja koko varhaiskasvatushenkilöstön tiimikokoukset on pidetty viikoittain.

		Varhaiskasvatuksen opettajien oma pedatiimi on ollut kerran kuu- kaudessa. Lisäksi opettajilla on ol- lut SAK-aikaa (suunnit- telu, kehittäminen ja ar- viointi) 5 tuntia viikossa. Koko henkilöstön yhtei- nen työilta on pidetty 2 kertaa.
Laadukas varhaiskasvatus, pal- veluiden säilyttäminen hyvänä	Lasten vanhemmille kysely palvelun laadusta, asteikko 1-5	Lasten vanhemmille tehtiin asiakastytyväi- syyskysely keväällä 2023, keskiarvo oli 4,3 (max 5).
Resurssit:		
<ul style="list-style-type: none"> - varhaiskasvatuspäällikkö/päiväkodinjohtaja 1 - varhaiskasvatuksen opettaja 4, joista yksi toimii erityisopettajana ja päiväkodin va- rajohtajana - lastenhoitaja 7 - varhaiskasvatuksen erityislastenhoitaja 1 (hanke 1.1.-31.12.2023) - päiväkotiaivustaja 1 - määräaikaisia lastenhoitajia eri pituisissa sijaisuuksissa 3 - määräaikainen lasten leikin- ja toiminnan ohjaaja päiväkerhossa 1 (työaika 66 %) - "Varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet ja laadun kehittäminen"- hankkeessa työskentelevä varhaiskasvatuksen opettaja 1 (1.1.-31.5.2023) 		

Maksuton varhaiskasvatus otettiin käyttöön 1.8.2023.

ProConsona päivähoito-ohjelma irtisanottiin kesällä 2023.

Hyrnsalmen varhaiskasvatuksen "Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma" on tehty ja sen jalkauttaminen varhaiskasvatukseen aloitettiin jo keväällä 2023. Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekeminen ryhmissä on myös aloitettu syk- syllä 2023.

Vuorohoitoa tarvitsevien lasten määrän lisääntyä perustettiin 1.8.2023 uusi 12- paik- kainen varhaiskasvatusyksikkö Kiurut Sopulan rivitaloon lähelle päiväkotia Pääskyn- pesää. Uuden ryhmän myötä jouduttiin palkkaamaan lisää henkilöstöä.

Päiväkotia Pääskynpesän toimintaa vuonna 2023

- Päiväkotia Pääskynpesä osallistui pilottina Lukeva varhaiskasvatus -hankkeeseen, jonka myötä saatiin uusia ideoita kehittää lukemista päiväkodilla
- Keväällä koululta kävi oppilaita yhdessä opettajan kanssa pitämässä säännöllisesti satutuokioita 3–5-vuotiaille lapsille
- Keväällä vieraili Päiväkodilla Tanttarella teatteri kiertue ja syksyllä Matamii muo- vailuvaha pöytäteatteri esitys

- Toukokuussa vietettiin päiväkodin ensimmäistä toiminnallista kevätkuuhlaa päiväkodilla, osallistujia oli runsaasti. Samoin joulukuussa ensimmäistä toiminnallista joulukuuhlaa mutta kunnantalon tiloissa
- Alle 3-vuotiaille Kulttura järjesti rytmikylypytuokion
- Hyrynsalmen Martat lahjoitti Päiväkodille kasvulaatikoita vihannesten ja yrttien kasvatusta varten
- Päiväkodin ja neuvolan välistä yhteistyötä kehitettiin pitämällä säännöllisiä palaveriteita
- 3-5 vuotiaat vierailivat Hyrynsalmen Veijolan maatilalla
- Lasten valokuvaus oli syksyllä 2023 päiväkodilla

Vauvarahaa maksettiin vuonna 2023 3500 euroa.

Joulukuussa oli varhaiskasvatuksessa yhteensä 50 lasta.

Toiminnalliset- ja strategiset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti. Talousarvioon varatut määrärahat ylittivät 109 884,00 euroa. Ylitykset muodostuivat mm. lisähenkilöstön palkkaamisesta uuteen Kiurut -ryhmään, uuden tilan vuokratuokannuksista, siivoustyön siirtymisestä ostopalveluksi ja toimintatuottojen vähenemisestä siirryttäessä maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Lisäksi seurakunnan lastentoiminnanohjaajan palkkaukseen oli varattu määrärahoja vain kesäkuun 2023 loppuun ja kuitenkin ohjaaja jouduttiin palkkaamaan koko vuodeksi.

Lasten kotihoidontukea sai keskimäärin 13 perhettä/kk.

Lasten kotihoidontukea maksettiin 91757,83 euroa.

Tunnusluvut:

Kokonaismenot €/asukas

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
€/asukas	354	348	379	389	434

310 Varhaiskasvatus (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	78 981,23	90 009,00	0,00	90 009,00	21 454,86	23,84%	-57 526,37
TOIMINTAKULUT	-880 615,47	-886 085,61	0,00	-886 085,61	-927 956,37	104,73%	-47 340,90
TOIMINTAKATE	-801 634,24	-796 076,61	0,00	-796 076,61	-906 501,51	113,87%	-104 867,27
TILIKAUDEN TULOS	-801 634,24	-796 076,61	0,00	-796 076,61	-905 960,73	113,80%	-104 326,49
Vyörytyserät, Menot	-11 793,10						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-813 427,34	-796 076,61	0,00	-796 076,61	-905 960,73	113,80%	-92 533,39

Perusopetus

Perustehtävä:

Alkuopetuksen opetuksellinen tehtävä on tuottaa oppilaalle uutta tietoa ja oppimisen iloa. Tärkeätä on ohjata lapsi oppimaan. Hänen yksilöllistä kasvuaan ja kehitystään tuetaan. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen, tiedon hankkimiseen, kriittisyyteen ja vuorovaikutukseen muiden kanssa.

Koko perusopetuksen, joka on kunnan laajin ja vahvimmin resursoitu vastuualue, kasvatuksellisenä tehtävänä on tuottaa terveen itsetunnon omaavia, suvaitsevaisia nuoria, jotka säilyttävät perusopetuksen arvopohjan.

Koko perusopetuksen opetuksellisenä tehtävänä on taata oppilaille oppimisen taso, joka antaa päättövaiheessa monipuoliset jatko-opintomahdollisuudet ja valmiudet elinikäiseen oppimiseen.

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen ja tehostaminen opetuksessa	Koulujen TVT (tieto- ja viestintäteknologia) -suunnitelman päivitys, laitteiden määrä/oppilas	TVT strategia on päivitetty. Kaikille 9 luokan oppilaille on hankittu henkilökohtaiset kannettavat tietokoneet.
Opetusalan täydennys- ja lisäkoulutusta järjestetään yhteistyössä Kainuun kuntien kanssa huomioiden oman opettajakunnan erikoistaidot	Yhteiset hankkeet eri kuntien kanssa Toteutuneet koulupäivät	Toki-hanke: oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja ja kolmiportaiseen tukeen liittyvät koulutukset. Versokoulutus henkilökunnalle.
Perusopetuksessa käytössä laatu-työkalut.	Laatutyöhön liittyvät kyselyt esim. työsuunnitelman toteutuminen	Tehty kysely entisille Moisiovaaran koulun oppilaille siirtymisestä uuteen kouluun. Koulutyön laatu-arviointikysely huoltajille ja oppilaille. Tiimityösken- telyn arviointi.
Lasten ja nuorten mukanaolo toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.	Säännöllinen yhteistyö nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan kanssa	Toimintapäivät Arkko- lassa, ystävänpäivätarjoit- lut, disco, kahvihetket. Välipalasta ja nuorten lausunnot kunnan päättä- jille.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Koulu toimii kiusaamisen vastaisessa toiminnassa (KiVa-koulu)	KiVa-kyselyt	8 selvittelyä
Koulutettuja oppilaita versosovittelijoina (Verso) oppilaiden välisen ongelmatapausten selvittämisessä	Verso-tapahtumien määrä	11 sovittelua
Edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, koulunkäyntiä ja opiskelua sekä osallisuutta	Valtakunnallinen kouluter- veyskysely (OPH) joka toi- nen vuosi	Ei koulukohtaisia tuloksia (oppilasmäärien vähäi- syys).
Oppilaiden fyysinen kunto on vähintään valtakunnallista keski- tasoa	Move-testit 5. ja 8. luokkai- sille	
Kaikki perusopetuksen päättä- neet oppilaat pääsevät jatko- opintoihin	Yhteishaun tulokset	Kaikki oppilaat ovat pääs- seet ja aloittaneet toisen asteen opinnot.
Resurssit:		

Yhtenäiskoulu

vuosiluokat 0-9

- perusopetusryhmät 10
- oppilasryhmäkoot 9-19 oppilasta mini-max

Erityisopetus

- pienryhmä 0-6 luokat 1
- pienryhmä 7-9 luokat 1

Henkilökunta:

Yhtenäiskoulu

- rehtori/sivistyspalvelujen osastopäällikkö 1
- opo-apulaisrehtori 1
- lehtorit 5
- luokanopettajat 7
- erityisluokanopettaja 3
- tuntiopettaja 1
- toimistosihteeri 1
- kouluavustaja/koulunkäynninohjaajat 4
- aamu- ja iltapäiväkerhon ohjaaja 1
- Koulunuorisotyöntekijä 1

Tavoitteiden toteutuminen

Yhtenäiskoululla toimii kolme tiimiä, joissa opettajat kehittävät tiimin tavoitteiden mukaista koulun arkea. Koululla on käytössä päivitetty turvallisuussuunnitelma ja koululla on pidetty suunnitelmaan kuuluvia harjoituksia ja koulutuksia.

Laatutyö on osa perusopetuksen toimintaa ja arviointia. Laatutyöhön liittyen on tehty seuraavat kyselyt:

Koulutyön laatuarviointikysely tehtiin huoltajille ja oppilaille keväällä 2023. Vastaajia oli 14 huoltajaa ja 20 oppilasta. Koulu koettiin turvalliseksi 95 % ja 55 % oppilaista tuli mielellään kouluun. Kavereita oli 95 % oppilaista. Huoltajien mukaan oppilaista 65 % viihtyy koulussa ja 72 % kokee koulun turvalliseksi. Tiedonkulku koetaan toimivaksi 79 % mukaan ja 72 % mukaan opettajiin on helppo olla yhteydessä. Vanhempainillat olivat 72 % mukaan tarpeellisia.

Moisiovaaran koulun entisille oppilaille on tehty kysely, kuinka uuteen kouluun siirtyminen on toiminut. Pääsääntöisesti koettiin siirtymä hyvänä: kavereita ja toimintoja on tullut lisää. Ainostaan koulumatkojen pidentyminen on koettu haasteena.

Wilma on pääsääntöinen yhteydenpito ja tiedottamisen väline.

Taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet suunnitellusti. Odottamattomia lisämenoja on tullut sairaalakoulujaksojen kustannuksista sekä lastensuojelullisin perustein sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksista.

Keskeiset toimenpiteet

- jatketaan oppilashuollon yhteistyötä kuntien sekä hyvinvointialueen kanssa (mm. kuraattori-, kouluvalmentaja-, miekkari-, ja psykologipalvelut)
- Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen Kainuun kuntien kanssa yhteisten opettajien käyttöön
- Poissaoloihin puuttuminen ja koulunkäynnin tukeminen: läsnäolon tukemisen malli ja poissaoloihin puuttumisen malli käyttöön.

- Koululla on toiminut koulunuorisotyöntekijä hankerahoituksella, tarkoituksena tukea koulunkäyntiä ja oppilaiden osallisuutta. Koulunuorisotyöntekijä on 5 pv/vko koululla.
- Lukeva-koulutoimintaa toteutettiin kirjaston ja varhaiskasvatuksen kanssa yhdessä.
- Oppimisen tuen tarve on kasvanut. Uusista oppilaista 50 % on pienryhmäopetukseen tulevia oppilaita. Erityisopettajien työmäärä on moninkertaistunut. Hallinnollinen työ oppilashuollon kirjaamisten osalta on kasvanut ja lisännyt erityisopettajien konsultointien tarvetta.

Tunnusluvut:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Oppilasmäärä*	145	143	137	134	135
Nettomenot €/oppilas	15498	14571	16303	17341	17012

*tilastointipäivä 20.9., sisältää myös esiopetuksen oppilaat
Nettomenot / oppilas on laskettu kevään ja syksyn oppilasmäärän keskiarvolla.

320 Perusopetus (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	124 299,72	7 000,00	0,00	7 000,00	47 814,29	683,06%	-76 485,43
TOIMINTAKULUT	-2 319 312,01	-2 252 107,55	0,00	-2 252 107,55	-2 295 289,31	101,92%	24 022,70
TOIMINTAKATE	-2 195 012,29	-2 245 107,55	0,00	-2 245 107,55	-2 247 475,02	100,11%	-52 462,73
POISTOT	-33,39						
TILIKAUDEN TULOS	-2 195 045,68	-2 245 140,94	0,00	-2 245 140,94	-2 247 734,84	100,12%	-52 689,16
Vyörytyserät, Menot	-3 868,24						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 198 913,92	-2 245 140,94	0,00	-2 245 140,94	-2 247 734,84	100,12%	-48 820,92

Kansalaisopisto

Perustehtävä:

Kansalaisopisto tarjoaa kuntalaisille ja kunnassa oleskeleville mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen, itsensä kehittämiseen, yleissivistykseen sekä mielekkääseen vapaa-ajan harrastustoimintaan.

Strategiset tavoitteet 2023:

Aikuisten opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksien monipuolinen, tarvelähtöinen kehittäminen

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Osallistujien määrä

Toteutuminen:

Yhteistyö Kianta-Opiston kanssa sujunut hyvin. Kurssitarjonta on laajentunut ja monipuolistunut. Ylitystä tullut mm. koneiden ja kaluston uusimisen vuoksi.

236 opiskelijaa (kertaalleen laskettuna), eri kursseilla oli opiskelijoita 447.

Opetusta oli yhteensä 1366 tuntia (myönnetty 1395 tuntia).

Kursseja suunniteltu 58, josta toteutunut 43 kurssia. Eniten kursseja jäi toteutumatta Kuvataiteet ja

	<p>Palautekyselyt opiskelijoille</p>	<p>muotoilu sekä Käden taidot ja Tanssi ja liikunta - pääluokissa.</p> <p>Kansalaisopiston opetuspaikkoja Hyrynsalmella 9 toimipaikkaa</p> <p>Kianta-opisto tekee palautekyselyn kansalaisopiston opiskelijoille vuosittain. Palautteisiin reagoitiin mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa.</p> <p>Palautekysely: Kurssin yleisarvosana</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiitettävä 52 % vastaajista - hyvä 37,8 % vastaajista <p>Opettajan osaamista/asiantuntemusta arvostetaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiitettävä 66,7 % vastaajista - hyvä 24,2 % vastaajista
Sivukyläen aktiivisuuden tukeminen	Kurssien ja opiskelijoiden määrä	Kansalaisopisto toimi vuonna 2023 kirkonkylän lisäksi Moisiovaarassa ja Ilveksellä.
Lapsille ja nuorille järjestettävä taito- ja taideaineiden opetus	Kurssien ja opiskelijoiden määrä	<p>0-19 v. ikäryhmän opiskelijoita kursseilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - piano 16 opiskelijaa - kässäkurssi 1 opiskelija - puutyöt 2 opiskelijaa - puukkurssi 6 opiskelijaa <p>(luvut bruttomääriä, eli sama opiskelija on voinut olla keväällä ja syksyllä)</p>
Yhteistyön syventäminen kainuulaisten kansalaisopistojen kanssa	Palavereiden määrä	Kianta-opistolla useita yhteishankkeita, kuten "Digitaalisen osaamisen vahvistaminen opettajille" (kansainvälinen hanke) ja "ESKOA, Meri-Pohjolan opistopiirin yhteishanke", joissa on ollut mukana

		Hyrynsalmen kansalaisopiston opettajia. Yhteistyötä kuntien kanssa tehdään mm. hankkeiden kautta.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Kattava opetus: opetusta kirkonkylällä, Moisiovaarassa ja Ilvekessä	Opiskelijapalautteet	Kylien osuus opetuksesta on ollut vuonna 2023 144 tuntia (10,5 %). Palautekysely: yleisarvosana kurssista 52 % kiitettävä, 37,8 % hyvä. Opettajan osaamista/asiantuntemusta arvostetaan.
Erityisryhmien tuki: kansalaisopisto saanut Opetushallituksesta avustusta maahanmuuttajien, työttömien sekä seniorien ja eläkeläisten kurssimaksujen alentamiseen/korvaamiseen.	Opintosetelien määrä	Lukuvuodelle 2022–2023 Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Kianta-Opistolle (Suomussalmi + Hyrynsalmi) 4250 euroa opintosetelityyppistä avustusta. Avustuksella on katettu osa työttömiltä, maahanmuuttajilta ja ikäihmisiltä perittävistä kurssimaksuja. Jaettiin 169 opintoseteliä
Resurssit:		
Kansalaisopistotoiminnan hallinnointi ostetaan Kianta-opistolta Suomussalmelta. Opettajina toimivat määräaikaiset tuntiopettajat ja luennoitsijat yhteensä 15. Sivistyspalvelujen osastopäällikkö, yhtenäiskoulun rehtori toimi myös kansalaisopiston rehtorina.		

Tunnusluvut:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Oppilasmäärä	199	308	225	198	236
Tunnit	1414	1273	1488	1364	1366
€/tunti	87,21	100,85	99,38	108,51	103,40
Kokonaismenot €/asukas	54,24	56,53	68,17	70,68	67,48

325 Kansalaisopisto (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	227,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-227,00
TOIMINTAKULUT	-146 550,22	-124 386,20	0,00	-124 386,20	-141 294,24	113,59%	5 255,98
TOIMINTAKATE	-146 323,22	-124 386,20	0,00	-124 386,20	-141 294,24	113,59%	5 028,98
TILIKAUDEN TULOS	-146 323,22	-124 386,20	0,00	-124 386,20	-141 294,24	113,59%	5 028,98
Vyörytyserät, Menot	-1 694,97						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-148 018,19	-124 386,20	0,00	-124 386,20	-141 294,24	113,59%	6 723,95

Kirjasto

Perustehtävä:

Kirjasto on lakisääteinen peruspalvelu. Se tuottaa kirjastolain määrittelemät yleisen kirjaston tehtävät kaikille asiakkaille.

Kirjaston tehtävänä on tarjota tieto- ja sisältöpalveluja kaikille ja edistää monipuolista luku- taitoa sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjasto osallistuu alueellisen kehittämiskirjaston järjestämään toimintaan.

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Uudistuva monipuolinen koko- elma	Hankinnat 700/v; uudet lai- nattavat "tuotteet"	Hankinnat olivat 922 ja se on 26,3 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Hankinnat tehtiin Kainuun kirjastojen yhteisen han- kintaportaalin kautta, jossa kaksi kirjakauppaa kilpailee hinnalla.
Lasten ja nuorten lukemisen tu- keminen	Lastenkirjallisuuden lainaus 4000 lainaa/v	4910 lainaa vuodessa ja tavoite ylittyi. Lukeva koulu ja Lukeva varhais- kasvatus -toiminnan ja säännöllisten luokka- ja ryhmäkäyntien ansiosta käyttö lisääntyi. Uusia kirjoja lasten- ja nuortenosastolle hankit- tiin 62 % enemmän kuin edellisenä vuotena.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Sähköisten palvelujen käytön opastaminen	E-aineistojen käyttökerrat/v 5000	4473 käyttökertaa. Kirjastossa on opastettu asiakkaita sähköisten palvelujen käyttöön.
Etätyötilan käytön lisääminen	Varauspäiviä vuodessa 20	6 varauspäivää, kunnan ja kirjaston sivulla on tie- dotettu etätyötilasta.
Resurssit:		

Kirjastopalvelupäälikkö, kirjastovirkailija 0,25 htv

Kirjastossa järjestettiin kolme kirjailijavierailua: Janne Nevala, Risto Kormilainen ja Essi Kummu. Näihin osallistui yhteensä 31 henkilöä. Itseohjautuva lukupiiri, johon on osallistunut keskimäärin neljä henkilöä, kokoontui 8 kertaa. Kolmen päivän kotivara -luennolle osallistui 16 henkilöä.

Tunnusluvut:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Kokonaismenot €/asukas	80,36	72,60	75,09	66,80	69,84

345 Kirjasto (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	1 734,67	900,00	0,00	900,00	2 084,92	231,66%	350,25
TOIMINTAKULUT	-139 650,50	-138 529,16	0,00	-138 529,16	-147 853,93	106,73%	-8 203,43
TOIMINTAKATE	-137 915,83	-137 629,16	0,00	-137 629,16	-145 769,01	105,91%	-7 853,18
POISTOT	-2 398,75						
TILIKAUDEN TULOS	-140 314,58	-140 027,90	0,00	-140 027,90	-148 247,75	105,87%	-7 933,17
Vyörytyserät, Menot	-1 929,54						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-142 244,12	-140 027,90	0,00	-140 027,90	-148 247,75	105,87%	-6 003,63

Kulttuuripalvelut

(sis. Kulttuuritoimi, Musiikki ja taidekasvatus ja museo)

Musiikki ja taidekasvatus

Perustehtävä:

Perustehtävänä on tarjota paikkakunnalla mahdollisuus korkeatasoiseen ja tavoitteelliseen musiikin opiskeluun. Musiikinopetuspalvelut ostetaan Kainuun musiikkiopistolta Kajaanista.

Strategiset tavoitteet 2023:

Korkealaatuiset musiikinopetuspalvelut turvataan omalla paikkakunnalla ostamalla palvelut Kainuun musiikkiopistolta ottaen huomioon kuntalaisten tarpeet.

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Osallistujamäärät

Toteutuminen:

20 oppilasta

Muskarissa 2 oppilasta ja soitinkarusellissa 4 oppilasta.

Lisäksi 1 oppilaalla oli sivuaine.

Opetustunteja 487,65 h.

Opetusaineita: harmonikka, piano, sello, viulu, musiikin perusteet, rummut, soitinkaruselli, musiikkileikkikoulu.

Toiminnalliset tavoitteet 2023:

I-, II- ja III-tason tutkinnot

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Suoritettujen tutkintojen määrä

Toteutuminen:

Ei suoritettuja tutkintoja.

Musiikkiopistotoiminnan jatkuva kehittäminen	Opiskelijamäärän kehittyminen, konserttien määrä	Opiskelijamäärä pysyi ennallaan, mutta opetustunnit vähenivät. Pidettiin 2 konserttia.
Resurssit:		
Opiskelijamäärää vastaava opetusresurssi tulee Kainuun musiikkiopistolta.		
Opettajat: Panu Heikkinen, Lotta-Maria Heiskanen, Anton Saarijärvi, Mikko-Pekka Salo, Mauno Sarajärvi.		

Hyrynsalmen toimipaikassa järjestettiin kevätkonsertti 26.4.2023. Yleisöä konsertissa oli 42 ja esiintyjä 17.

Hyrynsalmen toimipaikan joulukonsertti järjestettiin 29.11.2023. Yleisöä konsertissa oli 35 ja esiintyjä 16.

Kulttuuritoimi ja museo		
Perustehtävä: Kulttuuritoimen perustehtävä on paikallisen kulttuurin kehittäminen ja vaaliminen hyrynsalmelaiset erityispiirteet huomioiden.		
Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tavoitteena on vaalia ja syventää Hyrynsalmen rikasta kulttuuriperintöä ja hyödyntää sitä alueen maineen hallinnassa ja markkinoinnissa.		
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monipuolisesti kulttuuripalveluja kunnallisten sekä maakunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tavoitteena on sujuva, näkyvä, kuuluva ja paikallinen kulttuuritoiminta:		
- Kulttuuritoimen avustukset järjestöille	Avustusten hakijoiden määrä	Avustuksia haki 2 yhdistystä ja sitä myönnettiin 750 €.
- Näyttelyt ja taiteilijavierailut yhteistyössä kirjaston kanssa	Kävijämäärät/tapahtumat tilastointi	Alueteatteri vieraili palvelukeskuksella syksyllä ”Isoisäni kuplettimaakar” -esityksellä.

<ul style="list-style-type: none"> - Kaunislehdon talomuseon tapahtumat 	<p>Kaunislehdon kävijämäärät</p>	<p>Kaunislehdon talomuseo toimi vuonna 2023 kesäkauden normaalisti. Talomuseon 50 v. juhluvuotta juhlittiin kesällä erilaisten tapahtumien muodossa. Järjestettiin 12.6. lastenpäivä, 18.6. avajaisjuhla, 21.6. lauluja luonnosta/Matti Turunen, 24.6. juhannusseurat, 1.7. työnäytöspäivä ja 6.8. elo-seurat.</p> <p>Kävijöitä oli varsinaisena toimintakautena 994 ja lisäksi elokuun tapahtumissa 232, yhteensä 1226 kävijää.</p> <p>Kaunislehdon talomuseo valittiin Itä-Suomen paikallismuseoksi 2023.</p> <p>Koulu toteutti perusopetuksen museoviikot 15.8.-30.8.2023. Kaikki luokat viettivät päivän museolla ja museo ops otettiin käyttöön.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Kaunislehdon talomuseon vaurioiden korjaaminen vauriokartoituksen mukaisesti 		<p>Kaunislehdossa korjattiin tuohikatot, pikkupirtti ja 2 aittaa sekä ruokahuoneen nosto ja tuohikatto. Lisäksi riukuporstua savupirtin eteiseen, kahden veräjän korjaus sekä navetan ja lampolan kattojen tervaus.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyö kirjaston, koulun, Mustarindan ja Kainuun Museon kanssa 		<p>Kainuun museolla oli syksyllä Kaunislehdon talomuseon 50 v näyttely.</p> <p>Mustarinda on pitänyt taidekerhoa ja -työpajoja Suomen mallin harraste-hankkeeseen liittyen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Osallistutaan Konsertti joka kouluun –hankkeeseen 	<p>Koululaiskonsertti 1 x vuosi</p>	<p>Koululaiskonsertteja pidettiin yksi.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Teatterimatkat 	<p>Teatterimatkat 1 x vuosi</p>	<p>Hyrynsalmen kulttuuritoimi järjesti Henri Kemppaisen Taikashow-esitykseen matkan Kuhmo-talolle marraskuussa. Matkalle osallistui 30 henkilöä.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Osallistutaan Kulttura (Kainuun lasten ja nuorten kulttuurikeskuksen) –hankkeeseen 	<p>Kunnalle oma KOPS (kulttuurikasvatussuunnitelma)</p>	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta on otettu käyttöön yhtenäiskoululla ja varhaiskasvatuksessa.</p>
<p>Resurssit:</p>		
<p>Sivistyspalvelujen henkilöstö oman työn ohessa; museo-oppaina toimivat koulunkäynninohjaajat ja kesätyöntekijät; teknisten palvelujen tarvittavat palvelut.</p>		

Tunnusluvut:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Kokonaismenot €/asukas	18,88	15,63	22,77	23,72	27,02

340 Kulttuuripalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTA TUOTOT	1 154,00	560,00	0,00	560,00	485,55	86,71%	-668,45
TOIMINTAKULUT	-50 821,36	-61 953,57	0,00	-61 953,57	-57 044,51	92,08%	-6 223,15
TOIMINTAKATE	-49 667,36	-61 393,57	0,00	-61 393,57	-56 558,96	92,13%	-6 891,60
TILIKAUDEN TULOS	-49 667,36	-61 393,57	0,00	-61 393,57	-56 558,96	92,13%	-6 891,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-49 667,36	-61 393,57	0,00	-61 393,57	-56 558,96	92,13%	-6 891,60

Vapaa-aikapalvelut

<p>Liikuntatoimi</p>		
<p>Perustehtävä: Kaikenikäisten kuntalaisten liikuntaharrastusten sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tukea lasten- ja nuorten kasvua liikunnan kautta sekä liikunnan kansalaistoiminnan edistäminen.</p>		
<p>Strategiset tavoitteet 2023:</p>	<p>Tulosmittarit/-indikaattorit:</p>	<p>Toteutuminen:</p>
<p>Terveyttä edistävän liikunnan lisääminen ja liikkumattomuuden vähentäminen</p>	<p>Liikuntakerhot ja –tapahtumat lapsille ja nuorille → kerhojen ja tapahtumien määrän seuraaminen</p> <p>Liikuntaryhmien ja –tapahtumien järjestäminen aikuisille ja ikäihmisille → liikuntaryhmien määrän seuraaminen</p>	<p>Liikunnallisia kerhoja lapsille oli 5 kerhoa (tanssi, sporttikerhot 0-1lk, 2-4lk, moision sportti, kuntosali 7-9lk ja syksyllä sähkökerho)</p> <p>Kävijämäärät vaihtelivat 5-15hlö välillä kauden ajan</p> <p>Kävijämäärät 10–20 hlöä/liikuntaryhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kevät 2023 6 liikuntaryhmää aikuisille - Syksy 2023 8 liikuntaryhmää aikuisille

		Nuorten kuntosaliohjauksiin osallistuminen heikkoa, omatoiminen käyttö suosittumpaa
Kuntalaisten omatoimisen liikuttamisen lisääminen	Omatoimisten liikuntapaikkojen kehittäminen yhdessä teknisen toimen kanssa → liikuntatoimen näkemys hankittaviin laitteisiin ja kehitettäviin kohteisiin	Salivuorot ovat olleet hyvin käytössä, niin seuroilla kuin perheilläkin Salivuorot ilmaisia kuntalaisille Kuntosalin kävijämäärät ovat nousseet viime vuodesta 113 kävijällä (uusia kuntosalin avaimia ostettu). Yli 70 v. osuus näistä on 21 hlö. Kisalan liikuntasaliin ostettu uusia kuntoiluvälineitä
Terveysvalistuksen lisääminen/tiedon jakaminen	Tiedon jakaminen Kainuun Liikunta Ry:n, hyvinvointialueen ja muiden järjestöjen avulla → viestinnän lisääminen	Hyrynsalmelaisten osallistuminen webinaareihin ym. oli vähäistä vuonna 2023. Riippuen teemasta osa katsoi webinaareja kotona, ja yksittäisiä henkilöitä saapui järjestettyihin yhteisiin tilaisuuksiin. Webinaareja ja erilaisia liikuntaan liittyviä tietoisuuksia oli 5 kpl.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Aktivoidaan ja avustetaan urheiluseurojen toimintaa ja lisätään yhteistyötä	Avustukset urheiluseuroille hakuun keväisin → avustusten käytön seuraaminen	Avustuksia haki 5 urheiluseuraa. Avustuksia myönnettiin 8500 €.
Tehostetaan yhteistyötä koulujen ja järjestöjen kanssa		Harrastamisen Suomen mallin kerhot jatkuneet koulu yhteistyöllä. Liikuntatoimi on käynyt pyydettyäessä pitämässä koululla liikuntatunteja eri luokka-asteille.

		Järjestöjen kanssa yhteistyö tiivistä tapahtumien ja kerhojen osalta Kesäaikaan järjestettiin Iskun-urheilukentällä liikunnallista toimintaa lapsille yhteistyössä MLL:n, Hyrynsalmen Isku:n ja vapaa-aikatoimien kanssa
Kehitetään ikäihmisten liikuntaa yhteistyössä soten ja järjestöjen kanssa		Perustettu uusi matalan kynnyksen tasapainoryhmä, jossa 10–15 kävijää /kerta, ikäihmisille tarjolla myös seniorijumppaa (n. 10-15 kävijää/krt), kuntosaliohjausta (n. 10-15 kävijää/krt)
Kehitetään kuntosalitoimintaa	Kuntosaliharjoittelun ohjaaminen eri-ikäisille	Kävijämäärä kasvoi edellisestä vuodesta 113 henkilöllä (uusia kuntosalin avaimia ostettu) Kuntosalille ostettu uusia kuntoiluvälineitä ja vanhoja uusittu
Kehitetään toimintaa asiakaspalautteiden ja -kyselyiden pohjalta	Asiakaspalaute	Asiakaspalautetta kysyttiin paperisena harrastamisen Suomen mallin – kerhotoiminnasta, sekä Kianta-opiston kurssien tarjonnasta
Resurssit:		
Vapaa-aikaohjaaja 0,5htv		

Toiminnan toteutuminen

Vuonna 2023 kunnassa toimivia ryhmiä olivat ohjattu kuntosali, tasapainoryhmä, seniorijumppa, kuntojumppa, jooga, kehonhuolto, lavis, seurataanssi, ja HIIT. Osa toteutettiin liikuntatoimen kautta, osa Kianta-opiston kautta, ja osan toteutti Hyrynsalmen Kisa-siskot Ry.

Kuntalaisten omatoimista liikuntaa tuettiin ilmaisilla salivuoroilla aiempien vuosien tapaan. Liikuntasalivuorot olivat paljon käytössä. Hyrynsalmelaiset osallistuivat myös pyöräilyn Kilometri-kisaan, jossa kuntalaiset olivat aktiivisesti mukana. Hyrynsalmi oli kuntasarjan kolmas vuonna 2023.

Kuntosalitoimintaa kehitettiin hankkimalla sinne soutulaite. Lisäksi hankittiin leuanvetoon avustavia kuminauhoja. Ohjattu kuntosaliryhmä on ollut suosittu, ja kävijöitä on 10–15 hlöä/kerta.

Ohjatuissa liikuntaryhmissä kävijöitä on ollut tasaiseen tahtiin. Ilmoittautuneita kursseille on 20-30hlöä, mutta kävijät hiipuvat lukukauden loppua kohden ja kaikki kävijät eivät ole samalla kertaa. Uusien, eritoten nuorten aikuisten määrä ryhmissä on vähäistä. Aikuisryhmien keski-ikä on +50 vuotta.

Hyvinvointialueen ja Kainuun Liikunnan webinaareja ja muita tietoiskuja järjestettiin sekä keväällä, että syksyllä ja niitä mainostettiin kuntalaisille. Osallistuminen oli hyrynsalmelaisten osalta vähäistä, vaikka etäyhteyden mahdollistettiin kokoontumispaikka kunnantalolle liikuntatoimen puolesta.

Viikoittaisten ryhmien lisäksi liikuntatoimi on käynyt ohjaamassa vuoden aikana mm. Aikuissosiaalipalveluiden Voimavara-ryhmässä, opettajien TYKY-päivässä, ja yläkoulu-
laisten liikuntatunneilla.

Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaan lapsille osallistui (3. kausi) keväällä 65 lasta/nuorta. Syyskaudella (4. kausi) kerhotoiminnassa oli mukana 90 lasta. Liikuntakerhoja ja niiden osallistujia oli näistä 35–50 lasta, joista nuorten osuus oli 8 yläkouluikäistä.

Harrastamisen Suomen mallin kerhot olivat kokkikerho (kaksi ryhmää keväällä, ja kolme ryhmää syksyllä), metsästys ja kalastuskerho, taidekerho, sporttikerho 0-2 lk, sporttikerho 3-6 lk, tanssi, nuorten kuntosali 7-9 lk, sekä Moisiovaaran sportti. Uutena Harrastamisen suomen mallin kerhoihin tuli sähkö 2-9 lk, jossa syyskauden 2023 aikana kävijöitä oli 4-12 lasta/kerta.

Liikuntatoimi järjesti syyskaudella 2023 yhteistyössä MLL:n Hyrynsalmen yhdistyksen kanssa alle kouluikäisten sporttikerhoa kerran viikossa.

Vuoden 2023 liikuntatoimen tapahtumia olivat (suluissa yhteistyökumppanit):

- Kaiken kansan laturetki 3/23 (Hyrynsalmen Isku ry)
- Peruskoululaisten hiihtokisat 3/23 (perusopetus)
- Uimahalliretki Kiannon Kuohuihin hiihtolomalla 3/23
- Ikiliikkuja-viikko (vanhus- ja vammaisneuvosto)
- Kunnan kevätpäivä 5/23 (Kainuun Liikunta, Kajaanin AMK, Kainuun kunnat)
- Saa Hyppiä -perheliikuntakiertue 5/23 (Kainuun Liikunta)
- Saukkoniemen ulkoilupäivä 6/23 (Hyrynsalmen kunta, MLL, Eläkeläiset Ry)
- Harrastemessut 8/23 (urheiluseurat, VPK)
- Varhaiskasvatuksen, sekä perusopetuksen yleisurheilukisat 9/23 ja 10/23 (varhaiskasvatus ja srk, perusopetus)
- Vanhustenviikko 10/23 (Vanhusneuvosto)

Seurojen, paikallisten järjestöjen sekä naapurikuntien kanssa yhteistyötä on tehty tiiviisti, mutta seuraparlamenttia ei järjestetty vuonna 2023, mutta se on tulossa keväällä 2024.

Nuorisotoimi

Perustehtävä:

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien ja osallisuuden mahdollistaminen ja lisääminen. Tarjotaan nuorille mahdollisuuksia päihitteettömään ja turvalliseen vapaa-ajan viettoon.

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen	Diginuorisotyö verkossa Valtakunnallisten hankkeiden jatkuvuus Yhteistyö kouluterveydenhuollon toimijoiden kanssa	Toteutunut yhteistyössä et-sivän nuorisotyön kanssa Hankkeet ovat jatkuneet edellisten vuosien tapaan Yhteistyö säännöllistä
Nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäminen	Nuorisovaltuusto	Kokoontui vuonna 2023 9 kertaa, jätti aloitteen lasten ja nuorten liikkumisen tukemisesta, järjesti tapahtumia
Nuorten sosiaalinen vahvistaminen	Tapahtumien järjestäminen Kerhojen ja leirien järjestäminen	Toiminnallisia tapahtumia on järjestetty keväällä ja syksyllä Arkkolan kerhot ja leirit
Nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen	Nuorisotilatoiminnan kehittäminen	Palautekyselyt nuorille. Palauteissa toivottiin diskoja ym. yhteistä tekemistä
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Nuorisojärjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön kehittäminen	Nuorisotoimen avustukset	Avustuksia jaettiin 3000 €, ja niitä haki 3 seura
Nuorisotalo Arkkolan toiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa	Tapahtumien järjestäminen Kerhojen ja leirien järjestäminen Yhdistysten kanssa tapaa-minen yhteistyön kehittämiseksi	Lasten ja nuorten tapahtumiin osallistuu keskimäärin 30 lasta/nuorta, tapahtumasta riippuen Arkkolan viikoittaisiin nuorten iltoihin osallistuu 11 nuorta/ ilta, pikkunuokkareihin 10-15 lasta /krt Arkkolan päiväleireihin osallistui 24 lasta kesällä 2023 Yhdistysten kanssa yhteistyötä tehtiin tiiviisti (4H, MLL)

Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen	Säännöllinen yhteistyö koulukohtauttajan, etsivän nuorisotyöntekijän ja koulunuorisotyöntekijän kanssa	Yhteistyö ollut säännöllistä ja pääosin viikoittaista
Resurssit:		
vapaa-aikaohjaaja 0,5 htv, etsivä nuorisotyö 0,3 htv, Ristijärven 4H-yhdistys ostopalveluna 0,3 htv.		

Toiminnan toteutuminen

Keväällä 2023 järjestettiin disko yhteistyössä Ristijärven 4H-yhdistyksen kanssa. Kesä-heinäkuun vaihteessa nuorisotoimi järjesti 2 x viiden päivän kesäleiriä alakoululaisille yhteistyössä Ristijärven 4H-yhdistyksen kanssa. Nuorisotoimi järjesti lisäaukioloaikaa Nuorisotalo Arkkolaan syyslomaviikolla -23.

Nuorisotalo on ollut avoinna nuorille 2 iltana viikossa, kävijöitä keskimäärin 7-10 nuorta/ilta. Lisäksi Arkkolassa on toiminut pikkunuokkari 2 päivänä viikossa, kävijöitä keskimäärin 10-15 lasta/päivä.

Lokakuussa nuorisotoimi järjesti yhteistyössä partion (Hyryn Korpisudet Ry) ja Ristijärven 4H:n kanssa Korpileirin, jossa yövyttiin Paljakanvaaran/Mustarindan alueella puoli-joukkueteltassa. Leirille osallistui 11 lasta.

Hyrynsalmen kunta on jatkanut yhteistyötä Suomussalmen kunnan kanssa etsivän nuorisotyön järjestämisestä Hyrynsalmella. Etsivä nuorisotyöntekijä on toiminut yhteistyössä sosiaalitoimen ja koulun kanssa sekä järjestänyt etsivän nuorisotyön asiakkaille ryhmiä nuorisotiloilla. Asiakkuuksia Hyrynsalmella 9, joiden lisäksi ohjattu 1 yli-ikäinen kerta-luontoisesti oikeiden palvelujen piiriin, sekä vireillä 2 aloittavaa asiakasta yhteistyössä sosiaalityön kanssa. Heidän elämäntilanteensa ei ole vielä edennyt siihen pisteeseen, että olisivat valmiita vielä etsivän asiakkuuteen. Vain 2 yhdeksäsluokkalaista nuorta antoi suostumuksen kysellä syyskuussa kuulumisia siitä, miten jatko-opinnot ovat lähteneet etenemään.

Nuorisovaltuusto (NuVa) kokoontui vuonna 2023 9 kertaa, ja nuorisotoimen edustaja on osallistunut kokouksiin ohjaajana. Nuorisotoimi on järjestänyt yhdessä nuorisovaltuuston kanssa Halloween-kauhukujan ulkona, johon osallistui n. 30 lasta/nuorta. Joulukuussa NuVa vietti pikkujouluja käyden pakohuoneessa, syömässä ja ostosreissulla Kajaanissa.

Vuonna 2023 nuorisovaltuusto teki kunnanhallitukselle aloitteen nuorten liikkumattomuuden vähentämiseksi. NuVa sai kunnanhallituksen myöntämän määrärahan 5000 €, josta osa käytettiin lainattavien liikuntavälineiden hankkimiseen. Välineet hankittiin joulukuussa 2023, ja niitä olivat liukulumikengät, lumikengät sekä SUP-lautasetit. Välineitä hankittiin sekä lasten, että aikuisten kokoa, mikä tukee perheiden yhteistä liikkumista, sekä nuorten omatoimista liikkumista kiinnostavilla välineillä.

Nuorisovaltuustotoiminta on saatu juurrutettua pysyväksi, ja edustus alueellisessa nuorisovaltuustossa on ollut myös aktiivista. Yhteistyö perusopetuksen kanssa jatkuvaa ja toimii hyvin.

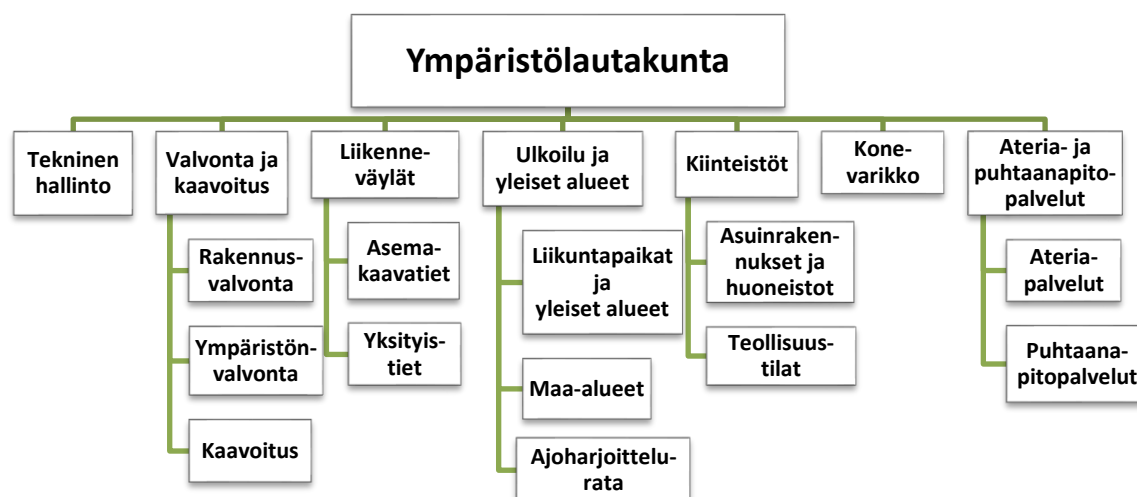
Tunnusluvut:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Kokonaismenot €/asukas	72,04	66,57	70,79	79,33	77,70

350 Vapaa-aikapalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	16 154,79	0,00	0,00	0,00	15 065,96	-	-1 088,83
TOIMINTAKULUT	-180 518,82	-176 054,98	0,00	-176 054,98	-176 799,26	100,42%	3 719,56
TOIMINTAKATE	-164 364,03	-176 054,98	0,00	-176 054,98	-161 733,30	91,87%	2 630,73
TILIKAUDEN TULOS	-164 364,03	-176 054,98	0,00	-176 054,98	-161 733,30	91,87%	2 630,73
Vyörytyserät, menot	-1 746,22						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-166 110,25	-176 054,98	0,00	-176 054,98	-161 733,30	91,87%	4 376,95

2.3.4 Ympäristölautakunta/Tekniset palvelut

Perustehtävä on tuottaa teknisen hallinnon alaiset palvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle edullisesti, laadukkaasti ja joustavasti. Lautakunnan tehtäväkenttä on laaja, kuten seuraava kuva osoittaa.

Teknisten palvelujen toimialalla toiminta jatkuu koko suunnittelukauden suurin piirtein samansisältöisenä, myös resursseiltaan. Talousarviovuoden 2023 merkittävimmät haasteet ja niistä johtuvat seurausvaikutukset toimintaan ja talouteen ovat seuraavat:

- Kiinteistöjä on edelleen tyhjiään ja vajaakäytössä aiheuttaen vuokratuottojen pienentymistä. Tyhjiään olevien kiinteistöjen aiheuttamia kustannuksia pyritään minimoimaan. Sisäilma-asiat nousivat esille mm. terveysaseman kiinteistöissä.
- Kunnassa on syntynyt aikaisemmilta vuosilta kiinteistöjen korjausvelkaa merkittävästi, joka aiheuttaa yllättäviä ja mittaviakin korjaustoimenpiteitä kiinteistöissä. Korjaustoimissa joudutaan priorisoimaan eri kiinteistöjen välillä ja aikataulutamaan korjaustoimenpiteet eri vuosille.
- Kiinteistöjen korjaustoimenpiteet vaativat tekniseltä hallinnolta entistä enemmän asiantuntemusta ja oikea-aikaista resursointia korjaustoimenpiteisiin.
- Rakennusvalvontakäyntien yhteydessä on tarkasteltu myös luvattomia rakennuksia.
- Henkilöstökulut kasvavat kunta-alan yleiskorotuksen mukaisesti.

Talousarvion toteutuma/poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Ympäristölautakunta pystyi talousarviossa ja saavutti talousarvioon verrattuna hyvän tuloksen. Talousarvioon pohjautuvat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin, mutta kustannusarvio ylittyi Teknisen hallinnon ja Liikenneväylien osalta. Tulosalueella Valvontaja kaavoitus saavutettiin budjetoitua parempi tulos, koska mm. Aluepelastuslaitoksen maksuosuuksia on tuloutettu takaisin n. 34000 €. Myös kiinteistöjen tulosalueella saavutettiin budjettiin verrattuna parempi tulos (n.103000 €).

Tilikauden tulos oli noin 216 000 euroa talousarviota parempi (ks. seuraava taulukko).

Ympäristölautakunta (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	3 164 390,04	2 577 840,00	185 000,00	2 762 840,00	3 183 190,08	123,48%	-18 800,04
TOIMINTAKULUT	-4 209 241,61	-3 210 868,58	-322 000,00	-3 532 868,58	-3 791 910,71	118,10%	-417 330,90
TOIMINTAKATE	-1 044 851,57	-633 028,58	-137 000,00	-770 028,58	-608 720,63	96,16%	-436 130,94
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	0,00	-10,85		-
Poistot ja arvonalentumiset	-495 376,26	-535 040,83	0,00	-535 040,83	-551 591,62	103,09%	56 215,36
TILIKAUDEN TULOS	-1 540 227,83	-1 168 069,41	-137 000,00	-1 305 069,41	-1 160 323,10	99,34%	-379 904,73
Tilipäättösiirrot		0,00	0,00	0,00	71 215,82		-71 215,82
Vyörytyserät, Menot	-12 137,69						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 552 365,52	-1 168 069,41	-137 000,00	-1 305 069,41	-1 089 107,28	93,24%	-463 258,24

Tekninen hallinto

Perustehtävä:

Tulosalue tuottaa hallintoon ja asumiseen ja ympäristönhuoltoon liittyvät palvelut kuntalaisille. Lisäksi tulosalue vastaa oheispalveluiden tuottamisesta kunnan muille hallintokunnille, toimitilat ja kiinteistöhoitopalvelut sekä yleisten alueiden palveluiden tuottamisen.

Strategiset tavoitteet 2023:

Kehitetään ja koordinoidaan koko teknisten palveluiden toimialaa asiakaslähtöisesti ja palveluprosesseja uudistaen ja sähköistään

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Asiakaspalautteet: sekä ulkoiset että sisäiset asiakkaat (ml. reklamaatiot; oikaisuvaatimukset; valitukset)

Toteutuminen:

Oikaisuvaatimuksia on tullut ympäristölautakunnan käsittelyyn.

Toiminnalliset tavoitteet 2023:

Tulosalue tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti, nopeasti, taloudellisesti ja laadukkaasti

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Kokousten määrä
Asioiden läpimenon sujuvuus (aloite, valmistelu, päätös, toimeenpano)

Toteutuminen:

Ymp.lit:n kokouksia pidettiin 5 kpl. Aloitteiden kautta valmisteltu toimielimen päätöskäsittelyyn.

Resurssit:

Henkilöstö:

- kunnanrakennusmestari
- rakennustarkastaja
- toimistosihteeri
- asuntosihteeri
- käyttöpäällikkö

Talousarvion toteutuma/poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Hallinnon ICT-palveluiden menot ovat olleet arvioitua suuremmat, johtuen ohjelmistojen päivityksistä. ICT-palveluiden ostot ovat ylittyneet n. 30000 € (mm. Atea, Maxtech, Visma, Innofactor, Dynasty).

Käyttöpäällikön palveluita myydään Vesi-Mega Oy:lle 50 % osuudella.

Toimenpiteet ja tulokset:

Koulutuksiin on osallistuttu pääasiassa etäyhteyksien kautta. Tulosalue tuottaa hallintoon ja asumiseen liittyvät palvelut. Perustehtävä on tuottaa palvelut taloudellisesti ja laadukkaasti.

Resurssit:

Omat vastuualueen henkilöstöresurssit 3,6 henkilötyövuotta.

Mittarit:

Nettokustannukset

2018	2019	2020	2021	2022	2023
53,26 €/asukas	56,03 €/asukas	65,50 €/asukas	76,35 €/asukas	75,00 €/asukas	116,78 €/asukas

400 Tekninen hallinto (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	58 211,34	50 000,00	0,00	50 000,00	48 564,07	97,13%	9 647,27
TOIMINTAKULUT	-212 653,68	-243 695,64	0,00	-243 695,64	-289 588,42	118,83%	76 934,74
TOIMINTAKATE	-154 442,34	-193 695,64	0,00	-193 695,64	-241 024,35	124,43%	86 582,01
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	0,00	-15,89		-
TILIKAUDEN TULOS	-154 442,34	-193 695,64	0,00	-193 695,64	-241 040,24	124,44%	86 597,90
Vyörytyserät, Menot	-2 618,86						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-157 061,20	-193 695,64	0,00	-193 695,64	-241 040,24	124,44%	83 979,04

Valvonta ja kaavoitus

Perustehtävä:

Tulosalue sisältää kaavoituksen, rakennusvalvonnan ja ympäristövalvonnan. Tulosalueen perustehtävänä on tuottaa maankäytön suunnitteluun, kaavoitukseen ja rakennusvalvontaan liittyvät palvelut. Ympäristövalvonnan palvelut ostetaan Suomussalmen kunnalta.

Uusina hankkeina on PIKU-PATE ja KATTI hankkeet, jotka olivat kuntaliiton rahoittamia hankkeita. Omarahoitusosuutta katettiin omalla työpanostuksella. Hankkeiden kautta saatiin asiantuntijuutta paikkatietojärjestelmien kehittämiseen. KATTI hanke kohdentuu kaavatietojen digitaalisuuden kehittämiseen.

Strategiset tavoitteet 2023:

Kunnan elinvoiman ja vetovoiman sekä turvallisuuden ja viihtyvyyden parantaminen

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Ajantasainen ja kunnianhimoinen maankäyttö- ja kaavoitusohjelma (pitkäjänteiset kaavoitukset etenevät pääasiassa kaavoitusohjelman mukaisesti)

Toteutuminen:

Kaavoituksessa on valmisteltu kaksi kaavoituksen käynnistämishanketta kunnanhallitukselle.

Kaavoituksella huolehditaan siitä, että koko kunnan alueella on tarjolla monenlaisia rakennuspaikkoja niin vakituisen asumiseen kuin loma-asumiseenkin sekä yritystoimintaan, tuulivoiman käyttöön ja muihin palveluihin

Ajantasaiset kaavat (tonttikäytöstä vastaavasti)

Kaavoitustarpeita on ilmennyt, mutta asioita ei ole saatu edistettyä. Kunnassa puuttuu kaavoituksen koordinoiva asiantuntija.

<p>Kunnan omistamat maa-alueet hyödynnetään tonttimaana tai muussa kuntastrategiaa tukevassa toiminnassa. Asemakaavat laaditaan pääasiassa kunnan omistamille maa-alueille. Mikäli asemakaava laaditaan yksityisten omistamille maa-alueille, ovat maanomistajat velvollisia osallistumaan kaavoitus- ja kaavan toteuttamiskustannuksiin. Tarvittaessa laaditaan maankäyttösopimuksia.</p>	<p>Tonttien kiinnostavuus Markkinointimateriaalien ja -kanavien toimivuus ja selkeys Maankäyttösopimusten määrä</p>	<p>Kirkonkylän alueella on tarve kiinnostavista omakoti- ja vapaa-ajan tonteista. Iston koulun kaava ei ole edennyt. Rantarakennuspaikkojen selvitystyö on päivittämättä.</p>
<p>Toiminnalliset tavoitteet 2023: Rakennuslupakäsittelyssä pyritään kolmen viikon käsittelyaikaan ja poikkeamislupakäsittelyssä kolmen kuukauden käsittelyaikaan. Tavoitteena on käyttää ympäristöön soveltuvaa turvallista rakennustapaa.</p>	<p>Tulosmittarit/-indikaattorit: Käsittelyaikojen seuranta rakennusvalvontaohjelmasta</p>	<p>Toteutuminen: Käsittelyajat ovat pitemmät, kuin tavoitteissa arviointiin.</p>
<p>Laaditaan kaavoitusohjelma 2023–26, jonka mukaan kaava-hankkeet etenevät. Tarvittaessa on mahdollisuus myös kiireellisten kaavahankkeiden toteuttamiseen.</p>	<p>Kaavoitusohjelman 2023–26 ajantasaisuus ja toimivuus</p>	<p>Kaavoitusohjelmaa ei ole valmisteltu johtuen henkilöstöresursseista.</p>
<p>Kaavoitushankkeet etenevät tavoitteiden mukaan</p>	<p>Ajantasa-asemakaava Hyrnsalmen tuulivoimayleiskaava</p> <p>Iston koulun kaava</p> <p>Selvitykset uusista rantarakennuspaikoista</p>	<p>Hyrnsalmen tuulivoimayleiskaava hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 9.11.2023 § 30, mutta kaava ei ole lainvoimainen</p> <p>Iston koulun kaava ei ole edennyt.</p>
<p>Resurssit:</p>		
<p>On huomattava, että kunnassa ei ole aluearkkitehdin palveluita ja palkkakustannuksia ei ole huomioitu talousarviossa; varaudutaan kaavoituksen asiantuntijapalveluiden ostamiseen.</p> <p>Henkilöstömenot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakennustarkastaja, ½ työaika 1.8.2023 alkaen • asuntosihtööri 		

Vireillä olevat kaavoprosessit ja tuulivoimaloiden rakennuslupatilanne:

- Lumivaaran tuulipuistohankkeet (2 kpl), Otsotuuli Oy ja Prokon Wind Energy Finland Oy: Kaavat saivat lainvoimaan 2019. Kaikille kaavan mukaisille rakennuspaikoille on haettu rakennusluvut, ja rakentaminen on ollut käynnissä toimintakertomusvuonna ja puistot valmistuvat vuoden 2024 aikana.
- Illevaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaava, ABO Wind Oy: Kunnanvaltuusto hyväksyi kaavan 10.6.2019. Hyväksymispäätöksestä valitettiin, mutta kaava sai lopulta lainvoiman 5.7.2022. Viidelle voimalalle on myönnetty rakennusluvut, jotka valmistuivat vuoden 2023 lopussa.
- Ukkohallan asemakaavan muutos, Syväjärven luoteisranta, valmistui 2021. Valtuuston tekemästä päätöksestä valitettiin, mutta kaavamuuos sai lainvoimaisuuden 23.5.2023.
- Ukkohallan asemakaavan muutokset kortteleissa 1 ja 13 sekä niihin liittyvillä alueilla käynnistettiin vuoden 2023 aikana.
- Kaavamuutos M8890 (vanhatie) välillä Hyryntie-Teollisuustien risteys käynnistettiin, (jalankulku- ja pyöräilyväylän rakentaminen).
- Kirkonkylän asemakaavan muutos Iston koulun ympäristössä, kaavassa tarkastellaan rantarakennuspaikkoja ja uusia käyttötarkoituksia tyhjenneille koulurakennuksille. Alueen kaavoitus käynnistettiin uudelleen 27.5.2020, mutta kaavahanke ei ole edennyt. Alueen maankäyttöä ja toimintojen yhteensovittamista on vuoden 2023 aikana tarkasteltu ns. "risteysalue työryhmässä".
- Hyrynsalmen tuulivoimayleiskaava hyväksyttiin joulukuun 2023 valtuustossa, mutta kaavasta on valitettu. Tuulivoimarakentamisen koordinoitua ja kokonais-tarkastelua varten laadittiin koko kunnan käsittävä oikeusvaikutukseton strateginen kaava, jota varten haettiin ja saatiin ympäristöministeriön avustusta 70 % kaavoituskuluista (91 000 €). Kaavaa valmisteltiin n. 3 vuotta.

Talousarvion toteutuma/poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Aluearkkitehdin vajetta on paikattu siten, että strategisen tuulivoimakaavan valmisteluun on palkattu määräaikainen, osa-aikainen hankesuunnittelija.

Hyrynsalmen kunta on osallistunut myös Pienten kuntien paikkatietohankkeeseen (PIKU-PATE), josta on saatu tukea paikkatiedon edistämiseen. Hankkeen rahoituksesta palkattiin määräaikainen suunnittelija, jonka työsuhde päättyi 15.6.2023. Tehtävänä oli osoitejärjestelmän ajantasaistaminen ja virheellisyysien tarkistaminen.

Hyrynsalmen kunta on mukana pienenä kuntayksikkönä KATTI-hankkeessa, joka kohdentuu kaavatietojen digitaalisuuden kehittämiseen. Hyrynsalmen tavoitteena on kaava-aineiston saattaminen yhtenäiseen koordinaattipohjaiseen ja digitaaliseen muotoon. Hyrynsalmella on n. 50 eri kaavaa.

Toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen

Ympäristövalvonnan kuntayhteistyö on sujunut hyvin ja se on strategisesti mielekästä; neuvotteluja on käyty myös Paltamon, Ristijärven ja Suomussalmen kanssa toiminnan edelleen tiivistämisestä.

Asiakkaita on neuvottu rakentamiseen ja kaavoitukseen liittyvissä asioissa.

Ajantasa-asemakaavoista Ukkohallan osuus on valmistunut. Kirkonkylän ajantasakaava on vielä kesken. Karttapalvelun kehittäminen jatkuu. Sähköisten palvelujen kehittäminen jatkuu.

Kirkonkylän alueen uusien rantarakennuspaikkojen alustavaa suunnittelua jatketaan.

Rakennustarkastajan tuottamia palveluita on myyty Ristijärven kunnalle.

Mittarit:

Rakennusluvut ja toimenpideluvat yhteensä

2018	2019	2020	2021	2022	2023
121 kpl	107 kpl	68 kpl	141 kpl	69 kpl	63 kpl

Nettokustannukset

2018	2019	2020	2021	2022	2023
102,91 €/asukas	98,84 €/asukas	54,77 €/asukas	174,95 €/asukas	170,53 €/asukas	171,76 €/asukas

410 Valvonta ja kaavoitus (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	139 249,04	31 200,00	0,00	31 200,00	109 738,64	351,73%	-29 510,40
TOIMINTAKULUT	-489 730,06	-155 356,01	0,00	-155 356,01	-180 300,84	116,06%	309 429,22
TOIMINTAKATE	-350 481,02	-124 156,01	0,00	-124 156,01	-70 562,20	56,83%	279 918,82
Poistot ja arvonalentumiset	-577,50	-1 000,00	0,00	-1 000,00	-990,00	99,00%	-412,50
TILIKAUDEN TULOS	-351 058,52	-125 156,01	0,00	-125 156,01	-71 552,20	57,17%	279 506,32
Vyörytyserät, Menot	-6 032,85						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-357 091,37	-125 156,01	0,00	-125 156,01	-71 552,20	57,17%	285 539,17

Liikenneväylät

Perustehtävä:

Kunnan kunnossapidossa olevien teiden hoitaminen ympäristölautakunnan päättämän laatu-
luokituksen mukaisesti.

Kunnan kunnossapitovastuulla on noin 200 km:n tieverkosto. Tieverkostoa pidetään ympäris-
tölautakunnan laatuluokituksen mukaisella kunnossapitotasolla.

Vähintään 1000 m:n pituiset asutut yksityistiet ja kiinteistöjen pääsytiet ovat kunnan kunnossa-
pidossa. Talvi- ja kesäkunnossapidossa on keskustaajamassa n. 29 km ja Ukkohallassa n.17
km asemakaavateitä sekä haja-alueella noin 155 km yksityisteitä.

Valtaosan töistä tekevät kilpailutuksen kautta valitut ulkopuoliset urakoitsijat.

Strategiset tavoitteet 2023:

Liikenneväylien kunnossapidon
kehittäminen tehokkaaksi ja laa-
dukkaaksi. Erityisenä painopis-
teenä on aktivoita ja kehittää
tiekuntien toimintaa.

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Asiakaspalautteet

Järjestäytyneet, toimivat ja
aktiiviset tiekunnat

Kunnan nettokustannuskehi-
tys / km

Toteutuminen:

Asiakaspalautteita on tullut
ja tehty tarvittavat toimen-
piteet

Tiekunnista on järjestäyty-
nyt n. 40 %

Indeksikorotuksen vaiku-
tus +5%

Toiminnalliset tavoitteet 2023:

Kaikki kunnostustyöt tehdään oi-
kea-aikaisesti ja kustannuste-
hokkaasti.

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Tehokkuuden seuranta (kus-
tannukset / km; huomioiden
säävaihtelujen aiheuttamat
vaikutukset)

Toteutuminen:

Tehty sääolosuhteiden
mukaisesti

Resurssit:

Henkilöstömenot

- Kunnanrakennusmestari

- Käyttöpäällikkö
- Ostopalvelut:
- Alueurakat

Toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen:

Tavoitteiden mukaisesti asemakaavatiet keskustaajamassa ja Ukkohallassa sekä kunnan kunnossapitovastuulla olevat yksityistiet on hoidettu talvikunnossapidon osalta laatusuunnitelmien mukaisesti.

Metsäyhtiöiltä on peritty tieyksiköinnin mukaisia maksuja 11 000 €.

Yksityisteiden tiekuntia on kannustettu uudelleen järjestäytymään tai pitämään sääntömääräiset kokoukset. Muutamana iso tiekunta käynnisti järjestäytymisen valmistelut.

Ely:n ja kunnan välisiä sidosryhmäkeskusteluita käytiin liikenneturvallisuuteen liittyen.

Toimenpiteet:

Työsuoritukset tehdään oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Työsuorituksilla on varmistettu kaava- ja yksityisteiden liikenneturvallisuus.

Talvikunnossapidon aurasalueiden optiot kausille 2022–2024 jatkuvat.

Talousarvion toteutuma/poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Liikenneväylien tulosalueen kunnossapidon kustannukset ylittyivät n. 26000 €. Kustannuspaikan menokehitys on vaikeasti ennakoitavissa talousarvion/ toteutuman suhteen. Kelirikon aiheuttamia akuutteja tierungon peittämissä korjattiin ja kovien kesäsateiden seurauksena jouduttiin korjaamaan tierunkoja välilanauksilla. Talvikunnossapito aloitettiin 2023 marraskuun alussa aikaisen talven tulon johdosta.

Mittarit:

Nettokustannukset:

	2020	2021	2022	2023
Kirkonkylän kaavatiet	35,56 €/asukas	43,91 €/asukas	43,49 €/asukas	38,95 €/asukas
Ukkohallan kaavatiet	32,27 €/asukas	30,70 €/asukas	34,50 €/asukas	33,82 €/asukas
Yksityistiet	78,67 €/asukas	86,32 €/asukas	89,68 €/asukas	109,0 €/asukas

420 Liikenneväylät (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	14 797,52	14 000,00	0,00	14 000,00	17 646,26	126,04%	2 848,74
TOIMINTAKULUT	-337 222,11	-331 549,20	0,00	-331 549,20	-362 198,14	109,24%	-24 976,03
TOIMINTAKATE	-322 424,59	-317 549,20	0,00	-317 549,20	-344 551,88	108,50%	-22 127,29
Poistot ja arvonalentumiset	-28 515,43	-32 488,54	0,00	-32 488,54	-32 205,79	99,13%	-3 690,36
TILIKAUDEN TULOS	-350 940,02	-350 037,74	0,00	-350 037,74	-376 757,67	107,63%	-25 817,65
Vyörytyserät, Menot	-163,34						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-351 103,36	-350 037,74	0,00	-350 037,74	-376 757,67	107,63%	-25 654,31

Ulkoilu ja yleiset alueet

Perustehtävä:

Ylläpitää, kunnostaa ja kehittää (tarvelähtöisesti) kuntalaisille ja matkailijoille kunnan liikunta- ja yleiset alueet. Tulosalue sisältää puistot ja yleiset alueet, liikuntapaikat ja erilaiset reitistöt, torin, metsätilat, vuokralle annetut tontit sekä ajoharjoitteluradan. Suopotkuareenan kustannukset sisältyvät liikuntapaikkoihin.

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tuetaan alueen yleistä viihtyvyyttä ja vetovoimaisuutta sekä aktivoidaan kuntalaisia ja matkailijoita virkistytymään, harrastamaan liikuntaa ja liikkumaan luonnossa.	Asiakaspalautteet kausittain (talvi- ja kesäkäyttö; kuntalaiset ja matkailijat)	Laduista ja reiteistä saatuihin palautteisiin on reagoitu. Tehty ns. maisemalatu Louhenvaaraan. Kirkonkylän kaava-alueelle tehtiin maisemanhoitotöitä. Myös Ukkohallan alueella tehtiin puuston poistoa. Maisemanhoitotarpeita on kirkonkylän ja Ukkohallan alueella.
Erityisinä kehittämisteemoina ovat taajama-alueen ja Ukkohallan matkailukeskuksen yleisilmeen parantaminen siten, että otetaan huomioon kuntalaisten, yrittäjien ja mökinomistajien toiveet.		Osallistuvan suunnittelun kautta valmistui suunnitelma torin katoksesta ja kuntoportaiden sijoituspaikka esiteltiin kunnanhallitukselle. Saukkonien alue, (maisemakota, venelaiturin jatke sekä uimalaituri) saatiin kuntalaisten käyttöön keväällä 2023. Nivan lähiliikuntapaikka valmistui lokakuulla 2023.
Mahdollistetaan kuntalaisen osallistuva suunnittelu	Palaute osallistuvan suunnitteluprosessin kautta	Osallistuvan suunnittelun kuntalaisilta ei järjestetty v. 2023. (14.11.2022)
Hyvinvointia ja viihtyvyyttä parannetaan viihtyisillä yleisillä alueilla ja laadukkailla reitistöillä (ladut, kelkkaurat, kesäreitistöt) ja lähiliikuntapaikoilla.	Metsänmyyntitulot	Puunmyyntituottoja muodostui pienistä puuerämyynneistä n. 10000 €. Laavujen polttopuut omista puutavaran pieneistä.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Liikuntapaikkoja, reittejä ja ympäristön viihtyisyyttä kehitetään kehittämis- ja investointihankkeiden avulla, sekä kunnan omana työnä että yhdessä kumppaneiden kanssa.	Reitistöt pidetään turvallisessa ja käyttäjäystävällisessä kunnossa (määrät ja laadun määrää lautakunta)	Toteutunut kesä ja talvi-reittien osalta. Reittien rai-vaustöitä toteutettu.
Kunnossapitoa priorisoidaan kysynnän ja olosuhteiden mukaan	Hiihtolajujen ja jatkossa muidenkin reittien käyttöä seurataan liiketunnistinlaskurilla	Liiketunnistinlaskurin hiihtämäärä v. 2023 7105 kpl (v.2022 8905 kpl)
Resurssit:		
Henkilöstö: - liikuntapaikkojen hoitaja - Käyttöpäällikkö		

Kalusto: latukone, moottorikelkka, mönkijä, jäänhoitokone, konevarikon kalusto

Toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen:

Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet toteutuivat latuverkoston ja kelkkaurien talvikunnossapidon osalta. Kaukalon ja muiden alueiden ylläpito toteutui tavoitellusti.

Ukkohallan / Syväjärven ympäristöstä poistettiin vanhoja rakenteita. Syväjärven vesikasvuston niitto tehtiin ja vesikasvuston niittoon saatiin avustusta ELY:ltä 2022–2023 vuosille. Niittotyö toteutettiin suunnitellusti 2023.

Reitistöverkosto on laaja ja kunnan hoitovastuulla on 15 laavaa.

Latu- ja kelkkaurien ylläpidossa on huomioitava sääolosuhdevaraukset ja asiakasreklaamaatiot. Ukkohallan latureitistöjen kunnossapitovastuu siirtyi Vaara-Kainuun matkailuyhdistys Ry:lle syksyllä 2023. Kustannusvaikutuksia ei muodostunut v.2023 puolella.

Nivan lähiliikuntapaikan hankkeelle saatiin AVI:n avustus ja hanke valmistui lokakuulla.

Metsänmyyntituotot toteutuivat suunnitellusti. Talousarvion toteutuma/poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Talousarvio alittui kokonaisuutena puistot ja yleiset alueet sekä liikuntapaikat ja reitistötulosalueilla n. 24000 €. (ks. seuraava taulukko).

Mittarit:

2018	2020	2021	2022	2023
48,56 €/asukas	47,00 €/asukas	73,12 €/asukas	62,53 €/asukas	75,16 €/asukas

430 Ulkoilu ja yleiset alueet (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	185 485,29	129 400,00	0,00	129 400,00	123 138,27	95,16%	62 347,02
TOIMINTAKULUT	-263 622,17	-257 478,58	0,00	-257 478,58	-226 333,52	87,90%	-37 288,65
TOIMINTAKATE	-78 136,88	-128 078,58	0,00	-128 078,58	-103 195,25	80,57%	25 058,37
Poistot ja arvonalentumiset	-52 745,89	-50 749,31	0,00	-50 749,31	-51 891,01	102,25%	-854,88
TILIKAUDEN TULOS	-130 882,77	-178 827,89	0,00	-178 827,89	-155 086,26	86,72%	24 203,49
Vyörytyserät, Menot	-60,68						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-130 943,45	-178 827,89	0,00	-178 827,89	-155 086,26	86,72%	24 142,81

Kiinteistöt

Perustehtävä:

Kiinteistöjen ylläpito ja huolinta sekä kehittäminen asiakkaiden tarpeita vastaavaksi kunnan omaan käyttöön ja vuokralaisille.

Kunnan omistamien kiinteistöjen määrä ja toimiala jakaantuvat seuraavasti:

- Sivistystoimi 10 197 m²
- Sosiaali- ja terveystoimi 3 380 m²
- Elinkeino- ja teollisuustilat 4 620 m²
- **Yhteensä n. 18 133 m²**

Lisäksi on hoidettavana Kiinteistö Oy Ahmahakan 203 asuntoa, Hyrynsalmen vanhustentaloyhdistys ry:n 27 asuntoa ja Kiviöntaito Oy:n 4 asuntoa sekä osittain Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalon kiinteistö.

Strategiset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
-------------------------------------	--------------------------------------	----------------------

Kiinteistöt pyritään pitämään optimikunnossa ja käyttäjille edullisina vaarantamatta niiden arvoa.	Kunnossapidon kustannukset (tehostamisella ehkäistään suuria korjaustarpeita tulevaisuudessa).	Kiinteistömässä on pääasiassa 1980-loppupuolelta ja korjausvelkaa runsaasti.
Tyhjillään tai vajaakäytössä oleville tiloille etsitään (markkinointistrategian avulla) ostajia, käyttäjiä tai toiminnanharjoittajia.	Asiakaspalautteet ja niiden arviointi. Kiinteistömässän muutos (käyttömuodoittain) Käyttöasteen muutossuunta	Käyttäjäpalautetta on tullut sisäilma-asioihin liittyen. Tarve työryhmän perustamiseen, joka koordinoi kiinteistömässän käyttöä tai uudistamistarpeita.
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Taloudellista tehokkuutta parannetaan siten, että ensisijaisesti tyhjillään tai vajaakäytössä olevia kiinteistöjä pyritään edelleen myymään tai vuokraamaan.	Kiinteistöjen käyttöaste Kiinteistökustannukset, käytössä / m2 Kiinteistökustannukset, tyhjät / m2	Vajaakäyttöiset kiinteistöt Kiviöntie 11 hoivasiipi Kunnanvirasto, yksittäisiä toimistotiloja.
Ylläpitokustannukset minimoidaan, tarvittaessa poistamalla lämmitys ja sähkö		Moisiovaaran vanha koulu laitettu kylmilleen. Vastaanottohalli myytiin syksy 2023 aikana. Heinijärven hallin purkutyö aloitettiin. Materiaalien siirto kesken.
Resurssit:		
Henkilöstömenot: kiinteistönhoitaja/laitosmies 3,5 hlö		

Toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen:

Kiinteistöjen hoidossa noudatettiin talousarviossa määriteltyä säästöstrategiaa: korjauksia tehtiin asiakaslähtöisesti ja tyhjiä tiloista pyrittiin luopumaan optimaalisella tavalla.

Terveysaseman hoivasiipi on edelleen tyhjillään.

Talousarvion toteutuma / poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

HVA:n vuokrasopimuksissa on uutena pääomavuokran 6 % tuotto.

Kiinteistöjen lämmityksen kuluerät ovat nousseet odotettua enemmän. Vaikuttavuutena polttonesteiden tai energian hinnankorotukset.

Kokonaisuutena kiinteistöjen toimintatulos poistojen jälkeen on ylijäämäinen n.103000 €. Poistoeron lisäys paransi tulosta 71000 € (kirjanpidon kirjaus).

Kiinteistöjen nettokustannukset:

2018	2020	2021	2022	2023
187,72 €/asukas	158,14 €/asukas	200,78 €/asukas	250,09 €/asukas	111,82 €/asukas

440 Kiinteistöt (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	1 551 847,17	1 755 570,00	0,00	1 755 570,00	1 813 158,27	103,28%	261 311,10
TOIMINTAKULUT	-1 678 010,93	-1 585 707,46	0,00	-1 585 707,46	-1 595 746,69	100,63%	82 264,24
TOIMINTAKATE	-126 163,76	169 862,54	0,00	169 862,54	217 411,58	127,99%	343 575,34
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	0,00	5,00	-	-
Poistot ja arvonalentumiset	-395 467,84	-432 410,13	0,00	-432 410,13	-448 212,06	103,65%	-52 744,22
TILIKAUDEN TULOS	-521 631,60	-262 547,59	0,00	-262 547,59	-230 795,48	87,91%	290 836,12
Tilipäättösiirrot	0,00	0,00	0,00	0,00	71 215,82	-	-
Vyörytyserät, Menot	-2 055,68						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-523 687,28	-262 547,59	0,00	-262 547,59	-159 579,66	60,78%	364 107,62

Konevarikko

Perustehtävä:

Konevarikko tuottaa sisäisiä ja ulkoisia palveluja, joita ovat mm. ruoankuljetus, alueiden ja ties-tön hoito ja kunnossapito.

Strategiset tavoitteet 2023:

Kehitetään konevarikon toiminta joustavaksi ja ketteräksi sekä koordinoidaan ostopalveluyhteistyötä saumattomaksi.

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Palautekyselyt tilaajille (arviointi)

Toteutuminen:

Palvelut tuotettu eri hallintokuntien tarpeisiin

Kehitetään henkilöstön osaamista tulevaisuuden vaatimuksia ja tilaajan tarpeita vastaavaksi (otetaan huomioon myös henkilöstön osaaminen ja toiveet).

Henkilöstön räätälöity koulutus

Kalustohankinnan tarvearvio tehty.

Toiminnalliset tavoitteet 2023:

Tuotetaan määritellyt palvelut mahdollisimman korkealaatuisesti, oikea-aikaisesti ja pienin häiriöin sekä taloudellisesti tehokkaasti.

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Ajantasaiset ja laadukkaat palvelut (mahdollinen reklamointi / positiivinen palaute)

Taloudellinen tehokkuus (kustannustehokkuus / tuotosten määrä verrattuna edelliseen vuoteen)

Toteutuminen:

Tuotosten määrää ei ole arvioitu.

Resurssit:

Henkilöstö:
kuorma-autonkuljettaja
autonkuljettaja
rakennusalan yleisammattimies

Kalusto ja tilat:

2 traktoria, kuorma-auto, kiinteistöhuoltoauto, ruoan kuljetusauto, pientraktori sekä pienkalusto.

Perustehtävä:

Konevarikko tuottaa sisäisiä ja ulkoisia logistisia palveluja, joita ovat mm. ruoankuljetus, alueiden ja tiestön hoito ja kunnossapito sekä luistelualueiden kunnossapito.

Toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen:

Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet toteutuivat.

Talousarvion toteutuma / poikkeamat tulostavoitteiden toteutumisessa:

Konevarikon toimintakulut ylittyivät n. 33000 €. Vastaavasti toimintatulot olivat ennakoitua paremmat n. 77000 €. Ylitykset selittyvät henkilöstökulujen ylityksinä; (sijaisuudet). Toimintatuotot olivat ennakoitua paremmat johtuen ruoka-auton palvelun jatkumisesta v. 2023 loppuun (ei oltu budjetoitu).

450 Konevarikko (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	156 362,05	51 200,00	0,00	51 200,00	128 820,54	251,60%	-27 541,51
TOIMINTAKULUT	-205 335,72	-159 726,36	0,00	-159 726,36	-193 228,88	120,97%	12 106,84
TOIMINTAKATE	-48 973,67	-108 526,36	0,00	-108 526,36	-64 408,34	59,35%	-15 434,67
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	0,00	0,04	-	-
Poistot ja arvonalentumiset	-14 559,60	-14 882,85	0,00	-14 882,85	-14 782,76	99,33%	-223,16
TILIKAUDEN TULOS	-63 533,27	-123 409,21	0,00	-123 409,21	-79 191,06	64,17%	-15 657,79
Vyörytyserät, Menot	-285,24						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-63 818,51	-123 409,21	0,00	-123 409,21	-79 191,06	64,17%	-15 372,55

Ravitsemus- ja puhtaanapitopalvelut

Perustehtävä:

Hyrnsalmen ateria- ja puhtaanapitopalvelujen (ATPU) perustehtävä on tuottaa nimensä mukaisesti ateria- ja puhtaanapitopalveluita kunnalle ja sopimuksen mukaan Kainuun Hyvinvointialueelle.

Strategiset tavoitteet 2023:

Valmistaa laadukkaita, terveellisiä, maukkaita, ravitsemissuositusten mukaisia ja edullisia aterioita.

Laadukkaalla puhtaanapidolla vaikutetaan työympäristön puhtauteen ja terveellisyyteen sekä edesautetaan kiinteistöjen kunnossa pysymistä: hyvä asiakaspalvelu, hyvä palvelujen laatu, terveellinen ruoka, puhtaat toimitilat.

Toimiva työyhteisö

Tulosmittarit/-indikaattorit:

Asiakaskysely ateria- ja puhtaanapitopalveluihin (arviointin tulokset)

Kehityskeskustelut ja niiden kautta saatava palaute sekä korjausehdotukset (analyysi ja arviointi korjausehdotuksista)

Toteutuminen:

Asiakaskyselyä ei tehty

Tuotetut palvelut toteutuivat.

Kehityskeskusteluita ei pidetty.

Varaudutaan v. 2023 alkavaan Hyvinvointialueen tuomiin muutoksiin ja mahdolliseen alueellisen kuntayhteistyöhön mukaan menemisellä Ateria- ja puhtaanapalvelujen osalta. (Tulevat muutokset edellyttävät Hyrynsalmen kunnan sekä Yhtymävaltuuston edustajien ja ateria- ja puhtaanapalvelujen palveluesimiehen yhteistyötä palvelujen kokonaisuuden toteutuksen suunnittelussa.)	Rakenteellisen muutoksen onnistuminen: Uusi yhtiö yhdessä muiden kuntien ja hyvinvointialueen kanssa / toisena vaihtoehtona keskittyä tuottamaan kunnan tarvitsemat palvelut tehokkaasti Kehityskeskustelujen kattavuus Sairauspoissaolojen kehitys	Palveluesimiestä ei ollut. Kehityskeskusteluja ei pidetty. Teknisen osaston päällikkö toimi esimiehenä ja AT-PU palveluiden muutosprosessissa yhteyshenkilönä. Teknisten palveluiden toimistohenkilöstö antoi työpanostuksen AT-PU palveluiden järjestelyissä. HVA:lle siirtyvä henkilöstöä kuormitti myös muutosprosessin järjestelyt
Toiminnalliset tavoitteet 2023:	Tulosmittarit/-indikaattorit:	Toteutuminen:
Tavoitteena olla tehokas ja luotettava ateria- ja puhtaanapalveluiden tuottaja	Siivottavien neliöiden määrä v. 2022 tasolla (päiväkodin siivouksen tuomat lisäneliöt n. 500 m2) ja yksikköhinnan kehitys	Siivouspalveluita tuotettiin n. 10973 m2 kiinteistömasalle
Menot ja tulot pidetään tasapainossa.	Tuotettujen aterioiden määrä v. 2022 tasolla ja yksikköhinnan kehitys	Määrissä ei tapahtunut muutoksia. Ateriahintoihin ei tehty korotusta johtuen palveluprosessiin tulevasta muutoksesta.
Käytetään sopimustuotteita, ja pyritään aterioiden ja palveluiden oikeaan hinnoitteluun	Sopimustoimittajan materiaalihankinnat	Hinnoitteluun ei muutoksia
Ateriapuolella pyritään pienentämään hävikkiruoan määrää sekä kehittämään mahdollisuutta myydä hävikkiruokaa.	Hävikkiruoan seuranta	Hävikkiruoan määrä oli vähäistä v.2023
Tuotteet ja palvelut ovat laadukkaita ja kustannustehokkaasti tuotettuja; asiakkaiden ja ostaja-asiakkaiden palautekyselyt ja laatupalaverit	Palautekyselyjen tulokset	Palautekyselyä ei ole tehty
Resurssit:		
ATPU:n palveluesimiesresurssia ei ole käytössä, tehtävä hoidettiin teknisten palveluiden järjestelyin toistaiseksi.		
Viisi (5) puhtaanapalveluiden työntekijää ja keittiöhenkilöstöä kuusi (6) sekä valmistuskeittiö ja ruuanjakeluinfra. Lisäksi määräaikaista sijaisia palveluiden tuottamisen varmistamiseksi. Tekniset palvelut antoi ison työpanostuksen ATPU-muutosprosessin valmistelussa.		

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Liikkeenluovutusratkaisu ei toteutunut vielä 2023. Päätös ATPU palveluiden ulkoistamisesta ja liittymisestä HVA:n kilpailutukseen tehtiin kesäkuussa 2023. HVA:n kilpailuttaman palvelutuottajan kanssa aloitettiin siirtyvän henkilöstön tiedottaminen ja käytiin YT-menettelyn mukaiset neuvottelut.

Sijaisuuksiin on ollut hyvin vaikea saada työntekijöitä.

Ateriapalvelut

Ateriapalvelut tuotettiin Kainuun HVA:lle vuoden jokaisena päivänä 365 pv/vuosi.

Kouluille ateriat toimitetaan lukuvuoden mukaisesti ja varhaiskasvatukseen tarpeen mukaisesti koko vuoden.

Ateriat jakaantuivat v. 2023 seuraavasti:

	Lounas ja päivällinen	Aamu- ja iltapala
Kainuun HVA	40280	31652
Hyrnsalmen kunta	41177	2023
HVA henkilökunta ja ulkopuoliset	1555	

Puhtaanapitopalvelut

Siivottavat neliöt toteutuivat tavoitteiden mukaisesti. Siivottavia neliöitä yht. 13 834 m². Siivottavat neliöt jakaantuivat v. 2023 seuraavasti:

	m ²	%
Kainuun HVA	5011	36
Hyrnsalmen kunta	8524	62
Kainuun palo- ja pelastuslaitos	299	2

Resurssien käyttö

Toimintakulut ylittivät kokonaisuudessaan ateria- ja puhtaanapitopalveluissa 5900 €.

460 Ateria- ja puhtaanapitopalvelut (sis. ja ulk.)	TP 2022	Bud 2023	Bud muutos 2023	Bud yht 2023	Tot 1-12/2023	Tot vs. Bud %2023	Tot muutos 2023 - 2022
TOIMINTATUOTOT	1 058 437,63	546 470,00	185 000,00	731 470,00	942 124,03	172,40%	-116 313,60
TOIMINTAKULUT	-1 022 666,94	-477 355,33	-322 000,00	-799 355,33	-944 514,22	197,86%	78 152,72
TOIMINTAKATE	35 770,69	69 114,67	-137 000,00	-67 885,33	-2 390,19	-3,46%	-38 160,88
Poistot ja arvonalentumiset	-3 510,00	-3 510,00	0,00	-3 510,00	-3 510,00	100,00%	0,00
TILIKAUDEN TULOS	32 260,69	65 604,67	-137 000,00	-71 395,33	-5 900,19	-8,99%	-38 160,88
Vyörytyserät, Menot	-921,04						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	31 339,65	65 604,67	-137 000,00	-71 395,33	-5 900,19	-8,99%	-37 239,84

2.3.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosan toteutuminen on koottu seuraavaan taulukkoon, joissa on esitetty tilikauden tuloksen seikkaperäinen syntyminen.

Hyrnsalmen kunta	Tilinpäätös 2022	TA 2023	TA muutokset 2023	TA Muutosten jälkeen 2023	Tot. 1 -12.2023	1-12.2023 /TA2023 muut.jälk %	Muutos 1-12.kul.vuosi /1-12.ed.vuosi %	TA - Tot. 2023
Ulkoinen	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			EUR
MYYNITUOTOT	936 185,21	813 560,00	185 000,00	998 560,00	1 421 377,62	142,34 %	151,83 %	-422 817,62
MAKSUTUOTOT	196 388,11	230 109,00		230 109,00	210 519,27	91,49 %	107,20 %	19 589,73
TUET JA AVUSTUKSET	324 613,12	115 200,00		115 200,00	244 788,41	212,49 %	75,41 %	-129 588,41
MUUT TOIMINTATUOTOT	854 393,55	1 681 540,00		1 681 540,00	1 707 560,38	101,55 %	199,86 %	-26 020,38
TOIMINTATUOTOT	2 311 579,99	2 840 409,00	185 000,00	3 025 409,00	3 584 245,68	118,47 %	155,06 %	-558 836,68
HENKILÖSTÖKULUT ULKO	-4 354 641,55	-3 777 807,12	-207 000,00	-3 984 807,12	-4 117 337,09	103,33 %	94,55 %	132 529,97
PALVELUJEN OSTOT	-15 296 057,50	-2 840 364,52		-2 840 364,52	-3 035 084,04	106,86 %	19,84 %	194 719,52
AINEET, TARVIKKEET J	-962 893,09	-837 382,49	-115 000,00	-952 382,49	-1 001 687,68	105,18 %	104,03 %	49 305,19
AVUSTUKSET	-277 063,53	-271 850,00		-271 850,00	-290 915,00	107,01 %	105,00 %	19 065,00
MUUT TOIMINTAKULUT	-500 865,57	-1 075 855,82		-1 075 855,82	-1 192 731,03	110,86 %	238,13 %	116 875,21
TOIMINTAKULUT	-21 391 521,24	-8 803 259,95	-322 000,00	-9 125 259,95	-9 637 754,84	105,62 %	45,05 %	512 494,89
TOIMINTAKATE	-19 079 941,25	-5 962 850,95	-137 000,00	-6 099 850,95	-6 053 509,16	99,24 %	31,73 %	-46 341,79
Kunnan tulovero	6 354 267,49	3 100 000,00		3 100 000,00	3 037 397,89	97,98 %	47,80 %	62 602,11
Kiinteistövero	1 202 649,74	1 200 000,00		1 200 000,00	1 291 921,78	107,66 %	107,42 %	-91 921,78
Osuus yhteisöveron t	1 245 123,71	800 000,00		800 000,00	702 195,35	87,77 %	56,40 %	97 804,65
VEROTULOT	8 802 040,94	5 100 000,00		5 100 000,00	5 031 515,02	98,66 %	57,16 %	68 484,98
Kunnan peruspalv. vo	9 003 378,00	1 639 536,00		1 639 536,00	1 646 862,00		18,29 %	-7 326,00
Verotuloihin perust.	2 031 312,00	799 733,00		799 733,00	799 740,00		39,37 %	-7,00
Opetus- ja kultt. vo	-465 827,00	-466 465,00		-466 465,00	-471 962,00		101,32 %	5 497,00
Hark.var. vo korotus	385 000,00	0,00		0,00	0,00		0,00 %	0,00
Verotulomenet.kompen	1 653 854,00	501 683,00		501 683,00	501 648,00		30,33 %	35,00
Verolykkäysten tak.p	-9 120,00			0,00	0,00		0,00 %	0,00
VALTIONOSUUDET	12 598 597,00	2 474 487,00		2 474 487,00	2 476 288,00	100,07 %	19,66 %	-1 801,00
KORKOTUOTOT	8 144,41			0,00	7 280,24		89,39 %	-7 280,24
MUUT RAHOITUSTUOTOT	20 562,61			0,00	2 954,89		14,37 %	-2 954,89
KORKOKULUT	-26 044,64	-50 000,00		-50 000,00	-104 472,58	208,95 %	401,13 %	54 472,58
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 366,63			0,00	-1 092,21		79,92 %	1 092,21
RAHOITUSTUOTOT JA -K	1 295,75			0,00	-95 329,66		-7357,10 %	95 329,66
VUOSIKATE	2 321 992,44	1 561 636,05	-137 000,00	1 424 636,05	1 358 964,20	95,39 %	58,53 %	65 671,85
POISTOT JA ARVONALEN	-516 938,10	-563 562,94		-563 562,94	-575 394,43	102,10 %	111,31 %	11 831,49
SATUNNAISET TUOTOT J	153 394,00			0,00	0,00		0,00 %	0,00
TILIKAUDEN TULOS (UL	1 958 448,34	998 073,11	-137 000,00	861 073,11	783 569,77	91,00 %	40,01 %	77 503,34
Poistoeron vähennys	52 070,55			0,00	71 215,82		136,77 %	-71 215,82
POISTOERON LISÄYS (-	52 070,55			0,00	71 215,82		136,77 %	-71 215,82
VARAUSTEN JA RAHASTO	52 070,55			0,00	0,00		0,00 %	0,00
TULOSLASKELMA (ULKOI	2 010 518,89	998 073,11		861 073,11	854 785,59	99,27 %	42,52 %	6 287,52
KUNNAN TULOSLASKELMA	2 010 518,89	998 073,11	-137 000,00	861 073,11	854 785,59	99,27 %	42,52 %	6 287,52

2.3.6 Verotulojen ja valtionosuuksien erittely

Seuraavaan taulukkoon on eritelty verotulot lähteittäin sekä valtionosuudet. On huomattava, että suuri muutos vuoteen 2022 selittyy hyvinvointialueuudistuksella, joka muutti sekä verotulojen rakennetta että erityisesti valtionosuuksien määrää (ks. seuraavat taulukot).

Verotulojen erittely	2023 Talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	3 100 000		3 100 000	3 037 398	62 602
Osuus yhteisöveron tuotosta	800 000		800 000	702 195	97 805
Kiinteistövero	1 200 000		1 200 000	1 291 922	-91 922
Verotulot yhteensä	5 100 000		5 100 000	5 031 515	68 485
verotulot, €/asukas	2 488		2 488	2 438	
asukasmäärä	2050		2050	2064	

Vuosi	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo €	Muutos %
2019	21,75	28 069 769	0,3
2020	21,75		
2021	21,75		
2022	21,75		
2023	9,11		

Kiinteistövero v. 2023	%
Yleinen kiinteistövero	1,00
Vakituinen asuinrakennus	0,55
Muut asuinrakennukset	1,15
Voimalaitokset	3,10
Yleishyödyllinen yhteisö	0,40
Rakentamaton rak.paikka	2,00

Maksuunpano	€
2018	1 164 524
2019	1 181 657
2020	1 166 819
2021	1 155 042
2022	1 177 947
2023	1 291 922

	2023 Talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus					
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, (ilman tasauksia)	1 639 536		1 639 536	1 646 862	-7 326
Verotuloihin perustuva valt.os.tasaus	799 733		799 733	799 740	-7
Opetus ja kultt.toimen muut valt.os.	-466 465		-466 465	-471 962	5 497
Harkinnanvarainen valtionos. korotus					
Verotulomenetysten kompensatio	501 683		501 683	501 648	35
Verolykkäysten takaisinperintä					
Valtionosuudet yhteensä	2 474 487	0	2 474 487	2 476 288	-1 801
valtionosuudet, €/asukas	1 207		1 178	1 200	
asukasmäärä	2050		2100	2064	

2.3.7 Investointien toteutuminen

Investointeja toteutettiin vuoden 2023 aikana nettomääräisesti lähes 850 000 eurolla (budjetissa netto 1,03 M euroa, ks. seuraava taulukko). Investointien toteuma oli budjetoitua hieman pienempi.

Syksyllä 2023 valmistunut Nivan lähiliikuntapaikkahanke oli suurin investointikohde. Hankkeen kustannustaso nousi kilpailutuksen jälkeen (verrattuna hankehinta-arvioon). Muut investointikohteet olivat kustannustasoltaan selvästi pienempiä. Valtuusto on linjannut, että investointien painopiste on sellaisissa rakenteellisissa investoinneissa, jotka tukevat palvelutuotannon laatua ja tehokkuutta – myös lähiliikuntapaikka- ja lähivirkistysaluesatsaukset sekä energiansäästöinvestoinnit (LED-valaistus) tukevat hyvin strategisia linjauksia.

Investoinneissa palvelukeskuksen muutostöiden toteutus tehtiin omajohteisena työnä; kohdetta ei kuitenkaan saatu valmiiksi vuonna 2023. (Hankinta kilpailutettiin, mutta tarjouksia ei saatu.)

Välitien muutostöiden ja Nivan saattoliikenteen kohteet saatiin rakennettua budjetoitua edullisemmin. Terveyskeskuksen hoivasiiven muutostyöt eivät toteutuneet, suunnitelmia ja sisäilmatutkimuksia lukuun ottamatta. Taajaman yleisilmeen parantamiseksi tehtiin suunnitelmat torikatoksen rakenteista ja valmisteltiin kuntoportaiden sijoituspaikkaa. Varattuja määrärahoja ei käytetty, töiden organisointivaikeuksista johtuvista syistä, Kisan valaistukseen, varautumiseen eikä nettisivujen uusintaan.

Vuoden 2023 investointitaso oli Hyrynsalmen kunnan kantokyvyn ylärajoilla. On huomattava, että pienessä kunnassa investointitaso vaihtelee vuosittain huomattavasti; kestävä vuosittainen keskimääräinen investointitaso on Hyrynsalmella noin 0,5 M €.

INVESTOINNIT	TP 2022	TA 2023	TA muutokset 2023	TA muutosten jälkeen 2023	Tot 1 - 12/2023	Tot 1 - 12.2023 / TA2023 muutosten jälkeen %	Muutos 1-12 kul.vuosi/ 1-12 ed.vuosi %	TA - TOT 2023
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			EUR
Hyrnsalmen investoinnit netto	-1 431 278,67	-885 000,00	-145 000,00	-1 030 000,00	-849 539,64	82,5	-40,6	-35 460,36
Hyrnsalmen investoinnit, menot	-1 587 705,96			0,00	-874 689,01		-44,9	
Hyrnsalmen investoinnit, tulot	156 427,29			0,00	25 149,37		-83,9	
Muut pitkävaikutteiset	-69 650,84	-65 000,00	0,00	-65 000,00	-43 865,63	67,5	-37,0	-21 134,37
Talous- ja henkilöstöhal.palvelujen hank	-69 650,84	-50 000,00		-50 000,00	-43 865,63	87,7	-37,0	-6 134,37
Kunnan nettisivujen uusiminen		-15 000,00		-15 000,00		X	X	-15 000,00
Maa-alueet	2 067,73	0,00			0,00		100,0	
Maa-alueiden hankinta							X	
Maa-alueiden myynti	2 067,73						100,0	
Rakennukset	-1 215 531,99	-375 000,00	-30 000,00	-405 000,00	-272 046,99	67,2	-77,6	-102 953,01
Teollisuuden vastaanottohalli myynti					25 149,37	X	X	-25 149,37
Yhtenäiskoulu, ulkoviivavaraston laaj.							X	
Yhtenäiskoulun kameravalvonnan uusiminen	-12 620,18						100,0	
Teollisuustie 2, muutostyöt	-5 444,57	-110 000,00		-110 000,00	-118 031,51	107,3	2 067,9	8 031,51
Ympäristötoimen rakennusten myynti	34 499,36						100,0	
Hoitokoti Hyrnsalmi muutostyöt	-49 541,11	-125 000,00		-125 000,00	-34 521,51	27,6	-30,3	-90 478,49
Lasten päiväkot	-1 146 216,20						100,0	
Tulot, Tietohallinnon muutostyöt Virasto	15 000,00						100,0	
Terveysasema/avopalv./lv-saneeraus								
Pk:n ruokasalin tiivistyskorjaus								
Hoivayksiköiden jäsjestelyt; suunnittel	-10 729,92						100,0	
Paloaseman ja terv.aseman kiint.autom.mo								
Kaunislehto	-24 756,46	-20 000,00		-20 000,00	-19 608,77	98,0	-20,8	-391,23
Kaunislehto-Tulot	7 500,00						100,0	
Kisalan valaistus	-23 222,91	-10 000,00		-10 000,00		X	100,0	-10 000,00
Palvelukeskus; lukitusjärjestelmän uusiminen		-20 000,00		-20 000,00	-21 828,38	109,1	X	1 828,38
Terveyskeskus/hoivasiiven muutostyöt		-50 000,00		-50 000,00	-12 995,92	26,0	X	-37 004,08
Kirjasto; lämpövaihtimen saneeraus		-20 000,00		-20 000,00	-23 684,76	118,4	X	3 684,76
Varautuminen/varavoimaytkennät		-10 000,00		-10 000,00		X	X	-10 000,00
Hallan saunan teknisen tilan viemär.saneeraus		-10 000,00		-10 000,00	-10 619,73	106,2	X	619,73
Hallan saunan rakennusautomaation saneeraus			-30 000,00	-30 000,00	-30 756,41	X	X	30 756,41
Maa- ja vesirakenteet	-142 931,58	-430 000,00	-100 000,00	-530 000,00	-531 392,46	100,3	271,8	101 392,46
Kaavateiden kunnostus								
Koskitie								
Päiväkodin ja koulun saattoliikenteen jä	-5 876,37						100,0	
Taajaman yleisilme		-25 000,00		-25 000,00	-4 864,67	19,5	X	-20 135,33
Kirkonkylän kaavatiet;LED	-28 889,96						100,0	
Maakunnallinen kelkkareittihanke								
Kunnan reitistöjen kehittämishanke	-8 997,69						100,0	
Kunnan reitistöjen kehitt.-hanke/Tulot								
Kamore-hanke/Tulot								
Nivan lähiliikuntapaikka (kuntaosuus)	-55 055,45	-187 000,00	-100 000,00	-287 000,00	-334 265,28	116,5	507,1	147 265,28
Tulot, Nivan lähiliikuntapaikka (kuntaos	24 000,00						100,0	
Saukkoniemen kunnostus, OUMO-hanke (kunt	-77 341,08						100,0	
Tulot, Saukkoniemen kunnost.OUMO-hanke	54 760,20						100,0	
Reitistöt/VÄYLÄN vaikutus latulinj.-lat	-1 219,86	-35 000,00		-35 000,00	-44 503,00	127,2	3 548,2	9 503,00
Reitistöt/Poluilta MTB-reiteille hanke		-18 000,00		-18 000,00	-20935,17	116,3	X	2 935,17
Opasteet; ELY:n väylät	-16 743,50						100,0	
Ukkohallan kaavatiet;LED	-27 567,87	-30 000,00		-30 000,00	-31 589,92	105,3	14,6	1 589,92
Reitistöt/Luvankosken kalastus ja retkeily		-10 000,00		-10 000,00	-20 125,46	201,3	X	10 125,46
Reitistöt/Vorokin puukansiston korjaus		-35 000,00		-35 000,00	-29 762,15	85,0	X	-5 237,85
Hyttiväylä/kewyen liikenteen.väylä;n 1/2 pituudesta		-10 000,00		-10 000,00	-2 695,01	27,0	X	-7 304,99
Välitie		-35 000,00		-35 000,00	-15 632,53	44,7	X	-19 367,47
Nivan saattoliikenne, päällysteasf.		-35 000,00		-35 000,00	-16 857,43	48,2	X	-18 142,57
Suoareena; rakenteiden kunnostaminen		-10 000,00		-10 000,00	-10 161,84	101,6	X	161,84
Koneet ja kalusto	-23 831,99	-15 000,00	-15 000,00	-30 000,00	-27 383,93	91,3	14,9	12 383,93
Kiinteistöhuoltotraktori								
Kiinteistönhoidon huoltoauto								
Kaluston hankinnat	-23 831,99	-15 000,00		-15 000,00	-12 314,69	82,1	-48,3	-2 685,31
Kaluston hankinnat Yhtenäiskoulu			-15 000,00	-15 000,00	-15 069,24	X	X	15 069,24
Osakkeet ja Osuudet	18 600,00	0,00		0,00	0,00			
Osakk. ja osuuskien myynti	18 600,00							

2.3.8 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituksen seikkaperäinen toteutuminen ilmenee seuraavasta taulukosta.

Rahoituslaskelma	Tilinpäätös 2022	TA 2023	TA-muutokset	TA-muutoksen jälkeen	Kum. toteuma 1 - 12.2023
	EUR	EUR			EUR
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	2 321 992,44	1 561 641,00			1 358 964,20
Satunnaiset erät	153 394,00				0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-165 120,65	-10 000,00			2 850,63
TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 310 265,79	1 551 641,00			1 361 814,83
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 587 705,96	-885 000,00			-846 719,07
Rahoitusosuudet investointimenoihin	101 260,20				9 052,32
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	220 287,74	10 000,00			46 977,74
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 266 158,02	-875 000,00			-790 689,01
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 044 107,77	676 641,00			571 125,82
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	-7 924,75				0,00
Antolainasaamisten lisäykset	-7 924,75				0,00
Antolainasaamisten vähennykset					
LAINAKANNAN MUUTOKSET	179 248,00	808 000,00			-92 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 000 000,00			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-320 752,00	-192 000,00			0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	500 000,00				-92 000,00
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET					
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	-1 167 457,05				321 151,50
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos					
Vaihto-omaisuuden muutos					
Saamisten muutos	-284 908,76				164 627,36
Korottomien velkojen muutos	-882 548,29				156 524,14
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-996 133,80	808 000,00			229 151,50
RAHAVAROJEN MUUTOS	47 973,97	1 484 641,00			800 277,32
RAHAVAROJEN MUUTOS	47 973,97	1 484 641,00			800 277,32
Rahavarat kauden lopussa	1 444 346,58	2 370 017,00			1 444 346,58
Rahavarat 1.1.	1 396 372,61	-885 376,00			2 244 623,90

2.3.9 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Seuraaviin taulukkoihin on koottu kunnan kaikki valtuuston hyväksymät määrärahat ja tuloarviot sekä niiden toteutuminen.

Sitoumustaso B=Bruttomääräraha/tuloarvio N=Nettomääräraha aluekehitysraha *)	Määrärahat €						Tuloarviot €					
	Alkup. talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Tot. %	Alkup. talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Tot. %
KÄYTTÖTALOUSOSA												
Keskusvaalilautakunta	4 075	0	4 075	4 533	-458	111	0	0	0	4 382	-4 382	
Vaalitoiminnat	4 075		4 075	4 533	-458	111			4 382	-4 382		
Kunnanvaltuusto	27 320	0	27 320	31 235	-3 915	114	0	0	0	0	0	
Kunnanvaltuusto	27 320		27 320	31 235	-3 915	114			0	0	0	
Tarkastuslautakunta	21 863		21 863	18 112	3 751	83	0	0	0	0	0	
Tarkastustoimi	21 863		21 863	18 112	3 751	83			0	0	0	
Kunnanhallitus	1 583 546	0	1 583 546	1 543 752	39 795	97	164 100	0	164 100	105 802	58 298	64
Kunnanhallitus	512 164		512 164	592 759	-80 595	116	6 000		6 000	18 794	-12 794	313
Hallinto- ja henkilöstöpalvelut	631 147		631 147	514 950	116 197	82	500	0	500	6 352	-5 852	1 270
Elinvoimapaalvelut	168 718		168 718	144 625	24 093	86	30 500	0	30 500	57 092	-26 592	187
Hanketoiminta	43 600		43 600	56 199	-12 599	129	107 100	0	107 100	-2 367	109 467	-2
Työllistäminen	183 607		183 607	196 336	-12 729	107	20 000	0	20 000	25 931	-5 931	130
Maaseutu toimi	44 310		44 310	38 883	5 427	88						
Sivistyslautakunta	3 721 539	0	3 721 539	3 868 788	-147 249	104	98 469	0	98 469	290 880	-192 411	295
Sivistyspalvelut-hallinto	178 458		178 458	207 259	-28 800	116				203 975	-203 975	
Varhaiskasvatus	796 077		796 077	905 961	-109 884	114	90 009	0	90 009	21 455	68 554	24
Perusopetus	2 245 141		2 245 141	2 247 735	-2 594	100	7 000	0	7 000	47 814	-40 814	683
Kansalaisopisto	124 386		124 386	141 294	-16 908	114						
Kirjasto	140 028		140 028	148 248	-8 220	106	900	0	900	2 085	-1 185	232
Kulttuuripalvelut	61 394		61 394	56 559	4 835	92	560	0	560	486	74	87
Vapaa-aikapalvelut	176 055		176 055	161 733	14 322	92			0	15 066	-15 066	
Ympäristölautakunta	1 168 069	137 000	1 305 069	1 089 107	215 961	83	2 577 840	185 000	2 762 840	3 183 190	-420 350	115
Tekninen- ja valvontatoimi	193 696		193 696	241 040	-47 345	124	50 000	0	50 000	48 564	1 436	97
Valvonta, kaavoitus ja mittaus	125 156		125 156	71 552	53 604	57	31 200	0	31 200	109 739	-78 539	352
Liikenneväylät	350 038		350 038	376 758	-26 720	108	14 000	0	14 000	17 646	-3 646	126
Liikuntapaikat ja yleiset al.	178 826		178 826	155 086	23 740	87	129 400	0	129 400	123 138	6 262	95
Kiinteistöt	262 548		262 548	159 580	102 968	61	1 755 570	0	1 755 570	1 813 158	-57 588	103
Konevarikko	123 409		123 409	79 191	44 218	64	51 200	0	51 200	128 821	-77 621	252
Aterija- ja puhtaanapito	-65 605	137 000	71 395	5 900	65 495	8	546 470	185 000	731 470	942 124	-210 654	129
Yhteensä	6 526 411	137 000	6 663 411	6 555 528	107 883	98	2 840 409	185 000	3 025 409	3 584 254	-558 845	118
TULOSLASKELMAOSA												
Verotulot							5 100 000		5 100 000	5 031 515	68 485	99
Välionosuudet							2 474 487		2 474 487	2 476 288	-1 801	100
Korkotulot										7 280	-7 280	
Muut rahoitus tuotot										2 955	-2 955	
Korkokulut	50 000		50 000	104 473	-54 473	208,9						
Muut rahoituskulut				1 092	-1 092							
Satunnaiset tuotot												
Yhteensä	50 000	0	50 000	105 565	-55 565	211,1	7 574 487	0	7 574 487	7 518 038	56 449	99

Sitovuustaso	Määrärahat €						Tuloarviot €					
	Alkup. talous-arvio	TÄ:n muutokset	TA muutt. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot. %	Alkup. talous-arvio	TÄ:n muutokset	TA muutt. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Tot. %
B=Bruttomääräraha/tuloarvio												
N=Nettomääräraha (aluekehitysraha *)												
INVESTOINTIOSA												
Muut pitkävaikutteiset												
Talous- ja henkilöstöhalv.palv.hank.	50 000	0	50 000	43 866	6 134	88						
Kunnan nettisivujen uusiminen	15 000	0	15 000	0	15 000	0						
Maa- ja vesialueet												
Maa-alueiden hankinta												
Maa-alueiden myynti												
Osakkeet ja osuudet												
Osakkeiden hankinta												
Osakkeiden myynti												
Talonrakennus												
Teollisuuden vastaanottohalli myynti										25 149	-25 149	
Teollisuustie 2, muutostyöt	110 000	0	110 000	118 032	-8 032	107						
Kirjasto: lämpövaihtimen saneeraus	20 000	0	20 000	23 685	-3 685	118						
Palvelukeskus: lukitusjärj. uusim.	20 000	0	20 000	21 828	-1 828	109						
Hoitok. Hyrynsalmi (Palv.keskus): muu	125 000	0	125 000	34 522	90 478	28						
Terveyskeskus: hoivasiivien muutostyöt	50 000	0	50 000	12 996	37 004	26						
Kaunislehto	20 000	0	20 000	19 609	391	98						
Varautuminen/Varavoimaykkennät	10 000	0	10 000	0	10 000	0						
Hallan saunan tekn.tilan viemärointi	10 000	0	10 000	10 620	-620	106						
Hallan saunan rak.automaation san.	0	30 000	30 000	30 756	-756	103						
Kisala, valaistus	10 000	0	10 000	0	10 000	0						
Maa- ja vesirakenteet												
Kaavateiden kunnostus: Väitie	35 000	0	35 000	15 633	19 367	45						
Kaavateiden kunnostus: Hyttiäylä/klv	10 000	0	10 000	2 695	7 305	27						
Pys.alueiden pääll.: Nivan saattoliikenn.	35 000	0	35 000	16 857	18 143	48						
Nivan lähiliikuntapaikka (kuntaosuus)	187 000	100 000	287 000	334 265	-47 265	116						
Taajaman yleisilme	25 000	0	25 000	4 865	20 135	19						
Reitistö/VÄYLÄN vaikutus latulinj.	35 000	0	35 000	44 503	-9 503	127						
Reitistö/Polulta MTB-reitille hanke	18 000	0	18 000	20 935	-2 935	116						
Reitistö/Luvankosken kalastus ja retke	10 000	0	10 000	20 125	-10 125	201						
Reitistö/Vorokin puukansiston korjaus	35 000	0	35 000	29 762	5 238	85						
Ukkohallan kaavatiet, LED	30 000	0	30 000	31 590	-1 590	105						
Suoareena, rakenteiden kunnostaminen	10 000	0	10 000	10 162	-162	102						
Koneet ja kalusto												
Kaluston hankinnat	15 000	0	15 000	12 315	2 685	82						
Kaluston hankinnat Yhtenäiskoulu	0	15 000	15 000	15 069	-69	100						
Yhteensä	885 000	145 000	1 030 000	874 689	155 311	85	0	0	0	25 149	-25 149	0
RAHOITUSOSA												
Antolainauksen muutokset												
Antolainasaamisten lisäys												
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen lisäys							1 000 000		1 000 000			1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen väh.	192 000		192 000	0	192 000	0						
Lyhytaik.lainojen muutos				92 000	-92 000							
Muut maksuvalmiuden muutokset				-156 524	156 524					-164 627	164 627	
Vaikutus maksuvalmiuteen												
Yhteensä	192 000	0	192 000	-64 524	256 524	-34	1 000 000	0	1 000 000	-164 627	1 164 627	0
YHTEENSÄ	7 653 411	282 000	7 935 411	7 471 258	464 153	94	11 414 896	185 000	11 599 896	10 962 814	637 082	95

3 Tilinpäätöslaskelmat

Tässä luvussa on esitetty seikkaperäisesti kunnan ja kuntakonsernin tilinpäätöslaskelmat (tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase) ja niiden vertailut edelliseen vuoteen.

3.1 Tuloslaskelma

Seuraavassa taulukossa on esitetty peruskunnan tuloslaskelma, jota on käsitelty jo aiemmissa luvuissa.

Kunnan tuloslaskelma	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	850 934,33	936 185,21	
Maksutuotot	210 519,27	196 388,11	
Tuet ja avustukset	244 788,41	324 613,12	
Muut toimintatuotot	1 006 190,38	854 393,55	
TOIMINTATUOTOT	2 312 432,39	2 311 579,99	
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-3 356 041,65	-3 368 882,47	
Henkilöstökorvaukset	36 419,12	68 019,50	-3 300 862,97
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-717 258,31	-1 011 372,57	
Muut henkilösivukulut	-80 456,25	-42 406,01	-1 053 778,58
Palvelujen ostot	-2 465 085,79	-15 296 057,50	
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 001 242,64	-962 893,09	
Avustukset	-290 915,00	-277 063,53	
Muut toimintakulut	-491 361,03	-500 865,57	-17 036 879,69
TOIMINTAKULUT	-8 365 941,55	-21 391 521,24	
TOIMINTAKATE	-6 053 509,16	-19 079 941,25	
Verotulot	5 031 515,02	8 802 040,94	
Valtionosuudet	2 476 288,00	12 598 597,00	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	7 280,24	8 144,41	
Muut rahoitustuotot	2 954,89	20 562,61	
Korkokulut	-104 472,58	-26 044,64	
Muut rahoituskulut	-1 092,21	-1 366,63	
Vuosikate	1 358 964,20	2 321 992,44	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-575 394,43	-516 938,10	
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot	0,00	153 394,00	
Tilikauden tulos	783 569,77	1 958 448,34	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	71 215,82	52 070,55	
Tilikauden yli/alijäämä	854 785,59	2 010 518,89	

3.2 Rahoituslaskelma

Seuraavassa taulukossa on esitetty kunnan rahoituslaskelma.

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 358 964,20		2 321 992,44	
Satunnaiset erät	0,00		153 394,00	
Tulorahoituksen korjauserät	2 850,63	1 361 814,83	-165 120,65	2 310 265,79
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-846 719,07		-1 587 705,96	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9 052,32		101 260,20	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	46 977,74	-790 689,01	220 287,74	-1 266 158,02
Toiminnan ja investointien rahavirta		571 125,82		1 044 107,77
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-7 924,75	-7 924,75
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			-320 752,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-92 000,00	-92 000,00	500 000,00	179 248,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				
Saamisten muutos	164 627,36		-284 908,76	
Korottomien velkojen muutos	156 524,14	321 151,50	-882 548,29	-1 167 457,05
Rahoituksen rahavirta		229 151,50		-996 133,80
Rahavarojen muutos		800 277,32		47 973,97
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 244 623,90		1 444 346,58	
Rahavarat 1.1.	1 444 346,58	800 277,32	1 396 372,61	47 973,97

3.3 Tase

Seuraavassa taulukossa on esitetty kunnan tase, joka on hieman vahvistunut edellisestä vuodesta.

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	15 174 972,12	15 476 270,34	OMA PÄÄOMA	13 681 391,33	13 340 347,91
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 615 064,63	10 128 806,80
Muut pitkävaikutteiset menot	147 647,98	147 647,98	Ed. tilik. ylijäämä	3 211 541,11	1 201 022,22
Ennakkomaksut	<u>147 647,98</u>	<u>147 647,98</u>	Tilikauden ylijäämä	<u>854 785,59</u>	<u>2 010 518,89</u>
				13 681 391,33	13 340 347,91
Aineelliset hyödykkeet			POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Maa- ja vesialueet	2 127 931,84	2 127 931,84	VARAUKSET		
Rakennukset	6 689 321,98	6 924 765,29	Poistoero	<u>492 630,84</u>	<u>563 846,66</u>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 034 600,40	637 053,98		492 630,84	563 846,66
Koneet ja kalusto	205 887,11	110 382,20			
Muut aineelliset hyödykkeet	8 535,54	8 535,54	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	<u>62 206,65</u>	<u>107 370,72</u>	Lahjoitusrahastojen pääomat	<u>10 743,34</u>	<u>10 943,34</u>
	10 128 483,52	9 916 039,57		10 743,34	10 943,34
Sijoitukset			VIERAS PÄÄOMA	4 191 259,13	4 126 734,99
Osakkeet ja osuudet	<u>4 898 840,62</u>	<u>5 412 582,79</u>	Pitkäaikainen		
	4 898 840,62	5 412 582,79	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
				0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lyhytaikainen		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	<u>10 743,34</u>	<u>10 943,34</u>	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 900 000,00	2 992 000,00
	10 743,34	10 943,34	Saadut ennakot		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 190 309,18	2 554 659,22	Ostovelat	689 063,12	297 073,56
Saamiset	945 685,28	1 110 312,64	Muut velat	97 657,64	126 393,78
Pitkäaikaiset saamiset			Siirtovelat	<u>504 538,37</u>	<u>711 267,65</u>
Lainasaamiset	<u>534 249,37</u>	<u>334 249,37</u>		4 191 259,13	4 126 734,99
	534 249,37	334 249,37	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>18 376 024,64</u>	<u>18 041 872,90</u>
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	230 291,24	190 781,03			
Lainasaamiset	16 060,00	16 060,00			
Muut saamiset	108 213,72	145 752,85			
Siirtosaamiset	<u>56 870,95</u>	<u>423 469,39</u>			
	411 435,91	776 063,27			
Rahat ja pankkisaamiset	<u>2 244 623,90</u>	<u>1 444 346,58</u>			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>18 376 024,64</u>	<u>18 041 872,90</u>			

3.4 Konsernilaskelmat

Seuraavassa taulukossa on esitetty konsernitilinpäätös, joka osoittaa reilua ylijäämää myös vuodelle 2023 (suuret erot vertailuvuoteen selittyvät hyvinvointialueuudistuksella – Kainuun sote ja pelastuslaitos siirtyivät valtion rahoittamaksi).

Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA		
	2023	2022
Toimintatuotot	4 837 857,48	19 172 639,43
Toimintakulut	<u>-10 366 619,92</u>	<u>-37 417 808,86</u>
TOIMINTAKATE	-5 528 762,44	-18 245 169,43
Verotulot	4 968 775,01	8 743 646,52
Valtionosuudet	2 476 288,00	12 598 597,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 648,32	6 400,48
Muut rahoitustuotot	1 774,09	36 312,30
Korkokulut	-167 759,42	-90 113,69
Muut rahoituskulut	<u>-3 603,31</u>	<u>-81 982,27</u>
Vuosikate	1 757 360,25	2 967 690,91
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 091 910,43	-1 490 761,98
Muut lisäpoistot		
Arvonalentumiset		-15 570,38
Satunnaiset erät		332 985,42
Tilikauden tulos	665 449,82	1 794 343,97
Tilinpäätössiirrot	2 164,45	1 510,05
Laskennalliset verot	-634,11	
Vähemmistöosuudet		
Tilikauden ylijäämä	666 980,16	1 795 854,02

Konsernin rahoituslaskelma

Seuraavassa taulukossa on esitetty konsernin rahoituslaskelma.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA				
	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 757 360,25		2 967 690,91	
Satunnaiset erät			332 985,42	
Tilikauden verot	-634,11		-2 534,64	
Tulorahoituksen korjauserät	1 590,92	1 758 317,06	-450 834,07	2 847 307,62
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 052 819,03		-2 091 069,47	
Rahoitusosuudet investointimenoihin			101 981,01	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	77 340,55	-975 478,48	417 793,93	-1 571 294,53
Toiminnan ja investointien rahavirta		782 838,59		1 276 013,10
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Antolainauksen muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			8 975,44	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-243 169,61		-773 412,98	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-132 913,29	-376 082,90	507 176,78	-257 260,76
Oman pääoman muutokset			-38 722,83	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-7 425,10		45 372,31	
Vaihto-omaisuuden muutos	-53 127,10		16 971,41	
Saamisten muutos	392 386,58		467 143,10	
Korottomien velkojen muutos	142 325,68	474 160,05	-296 782,07	193 981,91
Rahoituksen rahavirta		98 077,15		-63 278,85
Rahavarojen muutos		880 915,74		1 212 734,25
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 888 803,45		5 821 128,39	
Rahavarat 1.1.	3 007 887,71	880 915,74	4 608 394,14	1 212 734,25

Konsernitase

Seuraavassa taulukossa on esitetty konsernin tase. Suuret erot vertailuvuosien välillä selittyvät sote-muutoksella.

KONSERNITASE					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	15 568 038,70	22 484 531,84	OMA PÄÄOMA	12 784 289,23	12 667 233,82
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 615 064,63	10 128 806,80
Aineettomat oikeudet	3 204,38	39 952,70			
Muut pitkävaikutteiset menot	11 230,83	111 208,17			
Ennakkomaksut		<u>4 293,92</u>	Muut omat rahastot	3 763,30	5 927,75
	<u>14 435,21</u>	<u>155 454,79</u>			
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	2 361 023,98	2 265 785,68	Ed. tilik. ylijäämä (alijäämä)	2 498 481,14	783 738,13
Rakennukset	9 951 696,97	16 620 119,81	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	666 980,16	1 748 761,14
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 257 315,68	988 823,18			
Koneet ja kalusto	489 843,22	795 981,00			
Muut aineelliset hyödykkeet	1 214 713,88	1 290 584,60	VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	66 795,16	138 576,34			
	<u>15 341 388,89</u>	<u>22 099 870,61</u>			
Sijoitukset			PAKOLLISET VARAUKSET	35 645,36	157 514,68
Muut osakkeet ja osuudet	204 090,19	214 169,26	Muut pakolliset varaukset	35 645,36	157 514,68
Muut saamiset	<u>8 124,41</u>	<u>15 037,18</u>			
	<u>212 214,60</u>	<u>229 206,44</u>			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	281 176,76	205 622,92	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	289 323,91	322 450,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 755 107,13	7 650 231,04	VIERAS PÄÄOMA	7 495 064,09	17 193 186,49
Vaihto-omaisuus	150 342,30	183 354,71	Pitkäaikainen		
Saamiset			Korollinen vieras pääoma	1 829 267,08	8 378 915,90
Pitkäaikaiset saamiset	23 250,70	24 918,60	Koroton vieras pääoma	818 075,86	801 699,61
Lyhytaikaiset saamiset	<u>692 710,68</u>	<u>1 620 829,34</u>	Lyhytaikainen		
	<u>715 961,38</u>	<u>1 645 747,94</u>	Korollinen vieraspääoma	3 180 231,83	3 634 836,80
			Koroton vieras pääoma	1 667 489,32	4 377 734,18
Rahoitusarvopaperit					
Rahat ja pankkisaamiset	3 888 803,45	5 821 128,39			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>20 604 322,59</u>	<u>30 340 385,80</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>20 604 322,59</u>	<u>30 340 385,80</u>

Vertailuvuoden 2022 oman pääoman tiedot on korjattu teknisenä korjauksena 28.6.2024.

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kuntalain mukaan tilinpäätökseen on liitettävä myös määrämuotoiset liitetiedot, jotka on esitetty tässä luvussa.

4.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelmanmukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskenta-perusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tammikuussa 2021 antamaa yleisohjetta.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kunnan tytäryhteisöt: As Oy Kiviöntaito, Kiinteistö Oy Ahmahaka, Kiinteistö Oy Hyrynsalmen virastotalo ja Vesi-Mega Oy.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä kuntayhtymiä ovat Kainuun liitto ja Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi.

Konsernitilinpäätöksen laatimismenetelmät

Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan kunnan omistussuuden mukaan. Tytäryhteisöjen tilinpäätökset on yhdistelty kokonaan tytäryhteisöjen ilmoitusten mukaan.

Konsernin sisäinen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäiset omistuksen eliminoinnit on tehty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti käyttäen ns. sovellettua hankintamenomenetelmää. Omistussuuden eliminoinnissa syntynyt omistuksen eliminointiero kirjataan kokonaisuudessaan hankintatilikaudella tuloslaskelmaan.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernituloslaskelmaa laadittaessa. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitasetta laadittaessa.

Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu. Sisäisten kiinteistöverojen osuus on 63 TEUR.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on yleisohjeen mukaisesti jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Tilikaudella 2023 ei ole tapahtunut muutoksia konsernirakenteessa.

Korjaukset vertailuvuoden tietoihin

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on tarkennettu sisäisen omistuksen eliminointeja.

Omistuksen eliminoinnin tarkennus näkyy oman pääoman erien välillä. Vaikutus on pienentänyt Muiden omien rahastojen saldoa 1,63 MEUR ja vastaavasti parantanut Edellisten tilikausien ylijäämää 1,63 MEUR.

Vertailuvuoden tietoja on korjattu edellä mainitulta osin.

Hyvinvointialueelle siirtyneiden omaisuus- ja pääomaerien aiheuttamat muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettun lain (616/2021) 4 luku sisältää säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelyistä, mitä on noudatettu tämän tilinpäätöksen laadinnassa. Omaisuusjärjestelyt vaikuttavat siihen, mitkä yhteisöt on yhdistelty kuntakonsernin konsernitilinpäätökseen, ja siten myös konsernitilinpäätöksen oikaisu- ja eliminointikirjauksiin. Voimaantulon mukaan hyvinvointialueelle siirtyi konserniin kuuluvista yhteisöistä Kainuun Sote. Muutoksen vaikutus konsernin avaavan taseen loppusummaan on -10,4 milj. euroa, pysyviin vastaaviin -6,8 milj. euroa ja omaan pääomaan -0,5 milj. euroa ja rahoituslaskelman rahavaroihin -2,8 milj. euroa. Vaikutus pitkäaikaisiin velkoihin on -6,3 milj. euroa.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Seuraavassa taulukossa on kunnan toimintatuotot tehtäväalueittain (liitetieto 6); vertailuvuosien suuret erot selittyvät sote-uudistuksen vaikutuksilla.

Toimintatuotot tehtävälueittain					
	Kunta			Konserni	
	2023	2022	Muutos -%	2023	2022
Yleishallinto	109 729,91	205 829,96	-46,7	233 327,48	
Sosiaali- ja terveystuotot					
Opetus- ja kulttuuripalvelut	290 880,65	224 108,63	29,8	290 880,65	
Yhdyskuntapalvelut	1 911 821,83	1 881 641,40	1,6	2 582 888,39	
Tekninen toimi	0,00	0,00	-	1 730 760,96	
Muut palvelut					
Toimintatuotot yhteensä	2 312 432,39	2 311 579,99	0,0	4 837 857,48	19 172 639,43

Seuraavassa taulukossa on verotulot eriteltynä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon ja muihin verotuloihin; vertailuvuosien suuret erot selittävät sote-uudistuksen vaikutuksilla tuloveroprosenttiin (liitetieto 7).

Verotulojen erittely		
	2023	2022
Kunnan tulovero	3 037 397,89	6 354 267,49
Osuus yhteisöveron tuotosta	702 195,35	1 245 123,71
Kiinteistövero	1 291 921,78	1 202 649,74
Verotulot yhteensä	5 031 515,02	8 802 040,94

Seuraavassa taulukossa on valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely; vertailuvuosien suuret erot selittyvät sote-uudistuksen vaikutuksilla valtionosuuksiin (liitetieto 8).

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely		
	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	1 646 862,00	9 003 378,00
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	799 740,00	2 031 312,00
<i>Siitä:</i> Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	385 000,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-471 962,00	-465 827,00
Verotulomenetysten korvaus	501 648,00	1 653 854,00
Verolykkäysten takaisinperintä	0,00	-9 120,00
<i>Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä</i>	2 476 288,00	12 598 597,00

Seuraavassa taulukossa on palvelujen ostojen erittely, eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin; vertailuvuosien suuret erot selittyvät sote-uudistuksen vaikutuksilla palvelujen ostoihin (liitetieto 9).

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	259 371,39	242 088,56
Muiden palvelujen ostot	2 775 712,65	15 053 968,94
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	3 035 084,04	15 296 057,50

Seuraavassa taulukossa on selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista (liitetieto 11).

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta hyväksyttyä poistosuunnitelmaa. (kvalt. 30.12.1996 § 71)

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit sekä poistomenetelmät

Aineettomat oikeudet

Muut aineettomat oikeudet	5 v.	Tasapoisto
---------------------------	------	------------

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet		Ei poistoa
--------------------	--	------------

Rakennukset	30 v.	Tasapoisto
-------------	-------	------------

Kiinteät rakenteet ja laitteet		
--------------------------------	--	--

Kadut, tiet, torit ja sillat	15 v.	Tasapoisto
------------------------------	-------	------------

Puistot ja muut yl.alueet	15 v.	Tasapoisto
---------------------------	-------	------------

Vedenjakeluverkosto	35 v.	Tasapoisto
---------------------	-------	------------

Viemäriverkosto	35 v.	Tasapoisto
-----------------	-------	------------

Ulkovalaituslaitteet	20 v.	Tasapoisto
----------------------	-------	------------

Muut putki- ja kaapeliverkot	20 v.	Tasapoisto
------------------------------	-------	------------

Kaukolämpöverkosto	20 v.	Tasapoisto
--------------------	-------	------------

Lämpölaitos	15 v.	Tasapoisto
-------------	-------	------------

* khall. 26.2.2002 § 64

Koneet ja kalusto

Liikennevälineet ja liikkuvat työkoneet	7 v.	Tasapoisto
--	------	------------

Nosturi	5 v.	Tasapoisto
---------	------	------------

Muut laitteet ja kalusteet	5 v.	Tasapoisto
----------------------------	------	------------

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
--------------	------------------------	--

Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
------------------------	------------	--

Muut aineelliset hyödykkeet	Ei poistoa	
-----------------------------	------------	--

Enakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
--	------------	--

Suunnitelman mukaiset poistot tilikaudelta yhteensä 575 394,43€

Tilikauden aikana kuluksi kirjatut pienhankinnat yhteensä 4 175,84 €

Kalusto, jonka arvo on alle 10 000 €, (pienhankintaraja muutos kv.18.3.2003 § 22) on käyttöomaisuushankinta ja kirjataan kuluksi tilinpitovuotena.

Seuraavassa taulukossa on pakollisten varausten muutokset (liitetieto 12).

Pakollisten varausten muutokset	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Ennallistamisvaraus 1.1.	0,00	0,00	27 650,19	26 059,27
Lisäykset tilikaudella			1 590,92	1 590,92
Vähennykset tilikaudella				
Ennallistamisvaraus 31.12.	0,00	0,00	29 241,11	27 650,19
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittely 1.1.	0,00	0,00	6 404,25	6 404,25
Lisäykset tilikaudelle				
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittely 31.12.	0,00	0,00	6 404,25	6 404,25
Potilasvahinkovakuutusmaksut 1.1.	0,00	0,00	123 460,24	187 751,73
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella			123 460,24	64 291,49
Potilasvahinkovakuutusmaksut 31.12.	0,00	0,00	0,00	123 460,24
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	0,00	0,00	15 588,20
Lisäykset tilikaudella			0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	15 588,20
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00

Seuraavassa taulukossa on selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista (liitetieto 13).

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden luovutusvoitot	0,00	42 758,27	0,00	42 758,27
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	0,00	467,74	0,00	569,00
Luovutusvoitot yhteensä	0,00	43 226,01	0,00	43 327,27
Muut toimintakulut				
Kiinteistön luovutustappio	2 850,63	31 499,36	2 850,63	31 499,36

Seuraavassa taulukossa on osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (liitetieto 15).

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 182,45	17 030,75
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 050,88	1 050,88
<i>Yhteensä</i>	<i>2 233,33</i>	<i>18 081,63</i>

Seuraavassa taulukossa on erittely poistoeron muutoksista (liitetieto 16).

Erityy poistoeron muutoksista		
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	563 846,66	615 917,21
Poistoeron muutos (-)	71 215,82	52 070,55
<i>Poistoeron muutokset yhteensä</i>	<i>492 630,84</i>	<i>563 846,66</i>

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Seuraavassa taulukossa on esitetty tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti (liitetieto 19).

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
Arvonkorotuksia ei ole tehty eikä korkomenoja aktivoitu hyödykkeiden hankintameno.							
Pysyvät vastaavat 31.12.	Aineelliset hyödykkeet						
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskeneräiset hank.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 127 931,84	6 924 765,29	637 053,98	110 382,20	8 535,54	107 370,72	9 916 039,57
Lisäykset tilikauden aikana +		242 970,05	503 982,63	140 900,40		86 206,65	974 059,73
Rahoitusosuudet tilikaudella -							0,00
Vähennykset tilikaudella-							0,00
Siirrot erien välillä +							0,00
Siirrot erien välillä -						131 370,72	131 370,72
Tilikauden poisto -		478 413,36	106 436,21	45 395,49			630 245,06
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 127 931,84	6 689 321,98	1 034 600,40	205 887,11	8 535,54	62 206,65	10 128 483,52
Sijoitukset	Aineettomat hyödykkeet		Osakkeet ja osuudet				Yhteensä
	Muut pitkävaikutt. menot		Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset muilta	
Hankintameno 1.1.	147 647,98		4 815 320,35	53 036,12	22 559,40		4 890 915,87
Lisäykset tilikaudella						7 924,75	7 924,75
Vähennykset tilikaudella							0,00
Hankintameno 31.12.	147 647,98		4 815 320,35	53 036,12	22 559,40	7 924,75	4 898 840,62
Pysyvät vastaavat yhteensä 31.12.							15 174 972,12

Seuraavassa taulukossa on muissa yhteisöissä olevia omistuksia koskevat liitetiedot (liitetieto 20–22).

Omistukset muissa yhteisöissä	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus 1000 €		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta+/tappiosta-
Tytäryhteisöt 22)						
Kt Oy Ahmahaka	0185066-4	100 %	100 %	939	2 430	-119
Kt Oy Hyrynsalmen Virastotalo	0543065-9	100 %	100 %	2 417	47	-16
As Oy Kiviöntaito	0669325-8	100 %	100 %	142	2	4
Vesi-Mega Oy	0783302-1	100 %	100 %	1 677	1 217	1
Kuntayhtymät 23)						
Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä	1744356-1	3,98 %	3,98 %	92	227	-2
Kainuun Liitto	2496992-4	3,72 %	3,72 %	96	20	17

Seuraavassa taulukossa on saamisten erittely (liitetieto 23).

Saamisten erittely				
	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		60 189,65		46 739,55
Lainasaamiset	534 249,37		334 249,37	
Siirtosaamiset		7 264,09		2 991,09
Yhteensä	534 249,37	67 453,74	334 249,37	49 730,64
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		313,72		72 316,79
Siirtosaamiset		1 182,45		340 620,78
Yhteensä		1 496,17		412 937,57
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		169 787,87		71 724,69
Lainasaamiset		16 060,00		16 060,00
Muut saamiset		108 213,72		145 752,85
Siirtosaamiset		48 424,41		79 857,52
Yhteensä	0,00	342 486,00	0,00	313 395,06
Saamiset yhteensä 31.12.	534 249,37	411 435,91	334 249,37	776 063,27

Seuraavassa taulukossa on siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät (liitetieto 24).

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	8 446,54	4 030,62		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	0,00	20 000,00		
Muut tulojäämät	48 424,41	399 438,77		
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>56 870,95</i>	<i>423 469,39</i>	<i>82 008,64</i>	<i>644 494,09</i>

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Seuraavassa taulukossa on tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana (liitetieto 25).

Oman pääoman erittely				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	9 615 064,63	10 128 806,80	9 615 064,63	10 128 806,80
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	9 615 064,63	10 128 806,80	9 615 064,63	10 128 806,80
Arvokorotusrahasto 1.1.				
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.				
Muut omat rahastot				
Vahinkorahaston pääoma 1.1.				
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Vahinkorahaston pääoma 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.			3 763,30	1 633 556,41
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	3 211 541,11	1 201 022,22	2 498 481,14	-890 983,41
Siirto vahinkorahastoon				
Korj.edell.tilik. yli-/alijäämä				
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	3 211 541,11	1 201 022,22		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	854 785,59	2 010 518,89	666 980,16	1 795 854,02
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>13 681 391,33</i>	<i>13 340 347,91</i>	<i>12 784 289,23</i>	<i>12 667 233,82</i>

Seuraavassa taulukossa on erittely poistoeroista (liitetieto 26).

Erittely poistoerosta		
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	492 630,84	563 846,66
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>492 630,84</i>	<i>563 846,66</i>

Seuraavassa taulukossa on erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä (liitetieto 29).

Pakolliset varaukset	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Kainuun Sote				
Potilasvahinkovakuutusvaraus			0,00	123 460,24
Muut pakolliset			0,00	0,00
Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä				
Ennallistamisvaraus			29 241,11	27 650,19
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittely-varaus			6 404,25	6 404,25
Muut pakolliset, sekajäte				
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä 31.12.</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>35 645,36</i>	<i>157 514,68</i>

Seuraavassa taulukossa on velkojen erittely (pitkä- ja lyhytaikaiset) (liitetieto 30).

Vieras pääoma				
	2023		2022	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		65 517,36		55 997,86
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>		<i>65 517,36</i>		<i>55 997,86</i>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		9 926,90		3 992,20
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>		<i>9 926,90</i>		<i>3 992,20</i>
Velat muille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		613 618,86		237 083,50
Muut velat		97 657,64		126 393,78
Siirtovelat		504 538,37		711 267,65
Lainat		2 900 000,00		2 992 000,00
<i>Yhteensä</i>		<i>4 115 814,87</i>		<i>4 066 744,93</i>
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>		<i>4 191 259,13</i>		<i>4 126 734,99</i>

Seuraavassa taulukossa on muiden velkojen erittely (liitetieto 32).

Muiden velkojen erittely				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikainen				
Muut velat				
Liittymismaksut			199,66	
Muut velat	97 657,64	126 393,78	247 847,23	371 757,82
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>97 657,64</i>	<i>126 393,78</i>	<i>248 046,89</i>	<i>371 757,82</i>

Seuraavassa taulukossa on siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (liitetieto 33).

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				3 068,09
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	451 985,96	402 917,67	518 093,40	1 542 518,51
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset			0,00	597 257,96
Korkojaksotukset	5 534,22	6 204,56	5 534,22	9 859,54
Muut menojäämät	47 018,19	302 145,42	59 766,75	836 258,39
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>504 538,37</i>	<i>711 267,65</i>	<i>583 394,37</i>	<i>2 985 894,40</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>504 538,37</i>	<i>711 267,65</i>	<i>583 394,37</i>	<i>2 988 962,49</i>

4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Seuraavassa taulukossa on vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma (liitetieto 38).

Vuokravastuut				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	79 460,88	113 955,59	85 148,16	484 736,39
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	46 790,70	57 835,05	48 996,17	335 888,10
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
- siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.				

Seuraavassa taulukossa on kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (liitetieto 39).

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
	Kunta		Konserni	
	2023	2022	2023	2022
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Kt Oy Ahmahaka				
<i>Alkuperäinen pääoma € 10396/02</i>	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Jäljellä oleva pääoma 31.12.	805 200	889 940	805 200	889 940
<i>Alkuperäinen pääoma € 10397/02</i>	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Jäljellä oleva pääoma 31.12.	782 200	871 400	782 200	871 400
<i>Alkuperäinen pääoma € Danske Bank</i>	400 000	400 000	400 000	400 000
Jäljellä oleva pääoma 31.12.	280 000	240 000	280 000	240 000

Seuraavassa taulukossa on kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista (liitetieto 40).

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	17 371 466,00	16 193 552,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	13 828,00	9 364,00

4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapah- tuvia koskevat liitetiedot

Seuraavassa taulukossa on henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain (liitetieto 42).

Henkilöstön lukumäärä 31.12.			
	2023	2022	Muutos
<i>Hallintopalvelut</i>	10	7	3
toistaiseksi palkatut	5	5	0
määräaikaiset	2	1	1
palkkatuetut	3	1	2
<i>Sivistyspalvelut</i>	48	43	5
toistaiseksi palkatut	32	29	3
määräaikaiset	15	14	1
oppisopimus	1		1
<i>Tekniset palvelut</i>	30	33	-3
toistaiseksi palkatut	23	25	-2
määräaikaiset	5	6	-1
palkkatuetut	2	2	0
<i>Yhteensä</i>			
toistaiseksi palkatut	60	59	1
määräaikaiset	22	21	1
palkkatuetut	5	3	2
oppisopimus	1		1
<i>Yhteensä</i>	88	83	5
<i>Kunnan vakinaisen henkilöstön määrä 31.12.</i>			
Hallintopalvelut	5	5	
Sivistyspalvelut	32	29	
Tekniset palvelut	23	25	
<i>Yhteensä</i>	60	59	

Seuraavassa taulukossa on esitetty henkilöstökulut: tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilöstösivukulut, jos henkilöstömenoja on aktivoitu taseeseen (liitetieto 43).

Henkilöstökulut			
	2023	2022	Muutos -%
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	3 356 041,65	3 368 882,47	-0,4
Henkilöstökorvaukset	-36 419,12	-68 019,50	-46,5
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	717 258,31	1 011 372,57	-29,1
Muut henkilösivukulut	80 456,25	42 406,01	89,7
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 117 337,09	4 354 641,55	-5,4
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	19 281,85	27 558,57	-30,0
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>4 136 618,94</i>	<i>4 382 200,12</i>	<i>-5,6</i>

Seuraavassa taulukossa on luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (liitetieto 44).

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
KESK	2 868,75	3 307,77
VAS	418,75	519,75
SDP	709,00	1 296,03
PERUSSUOMALAISET	117,00	146,26
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>4 113,50</i>	<i>5 269,81</i>

Seuraavassa taulukossa on tilintarkastajan palkkiot (liitetieto 45).

Tilintarkastajan palkkiot		
	2023	2022
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 877,88	9 489,51
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		600,00
Muut palkkiot	1 847,90	3 973,75
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>11 725,78</i>	<i>14 063,26</i>

4.6 Organisaatorakenne / Tilikartta

taso 1 = kunta									
taso 2 = toimiala									
taso 3 = palvelualue									
taso 4 = palveluyksikkö1									
taso 5 = palveluyksikkö2 (ei käytössä)									
taso 6 = palveluyksikkö 3 (ei käytössä)									
kustannuspaikka									
1	2	3	4	KP_nro_old	KP_r	Nimi	Taso		
1	0	0	0			HYRYNSALMEN KUNTA	1		
1	10	0	0			HALLINTO- JA ELINVOIMAPALVELUT	2		
1	10	100	0			Yleishallinto	3		
1	10	100	1010			Kunnanvaltuusto	4		
1	10	100	1010	1311100000	10101	Kunnanvaltuusto			
1	10	100	1020			Kunnanhallitus	4		
1	10	100	1020	1313110000	10201	Kunnanhallinto			
1	10	100	1020	1313140000	10202	Kunnallisverotus			
1	10	100	1020	1313170000	10203	Joukkoliikenne			
1	10	100	1020	1313190000	10204	Nuorisovaltuusto			
1	10	100	1020	1313192100	10205	Itäinen Etappireitti- ja Hallan -kirja			
1	10	100	1020	1313194000	10206	Vammais- ja vanhusneuvosto			
1	10	100	1020	1313197000	10207	Korona-pandemia			
1	10	100	1020	1313198000	10208	Digihanke Paltamo			
1	10	100	1020	1313192200	10209	Jokihelmi-kirja			
1	10	100	1030			Maakuntahallinto	4		
1	10	100	1030	1313121000	10301	KainSote-kuntayhtymä, tukipalvelut			
1	10	100	1030	1313122000	10302	KainSote-kuntayhtymä, maksusuudet			
1	10	100	1030	1313123000	10303	Kainuun liitto, maksusuudet			
1	10	100	1030	1313124000	10304	Ympäristöterveydenhuolto			
1	10	100	1040			Tilintarkastus	4		
1	10	100	1040	1312100000	10401	Tilintarkastus			
1	10	100	1050			Vaalit	4		
1	10	100	1050	1310110000	10501	Kunnallisvaalit			
1	10	100	1050	1310121000	10502	Presidentinvaalit			
1	10	100	1050	1310122000	10503	Eduskuntavaalit			
1	10	100	1050	1310123000	10504	Eu-vaalit			
1	10	100	1050	1310124000	10505	Aluevaalit			
1	10	100	1060			Hallinto ja henkilöstöpalvelut	4		
1	10	100	1060	1313200000	10601	Hallintopalvelut			
1	10	100	1060	1313210000	10602	Hallintokunnille vyörytettävät erät			
1	10	100	1060	1313310000	10603	Henkilöstöhallinto			
1	10	100	1060	1313320000	10604	Yhteistyötoimikunta			
1	10	100	1060	1313330000	10605	Työsuojelua/-kykyä ylläpitävä toiminta			
1	10	100	1060	1313340000	10606	Työterveyshuolto			
1	10	100	1060	1313350000	10607	Laskutett.KuEL-eläkemenop. (Rvi)			
1	10	100	1060	1313351000	10608	Vanhat ja siirtyneet eläkevastuut			
1	10	100	1060	1313360000	10609	Virastotalon keittiö			
1	10	100	1060		10610	Talous- ja henkilöstöhallinto			
1	10	100	1070			Työllistämistoimenpiteet	4		
1	10	100	1070	1313600000	10701	Tukityöllistäminen			
1	10	100	1070	1313610001	10702	Työllistäminen Hallintopalvelut			

1	10	100	1070	1313610007	10703	Työllistäminen Ympäristötyöt	
1	10	100	1070	1313700000	10704	Nuorten kesätyöt	
1	10	120	0			Elinvoimapalvelut	3
1	10	120	0	1313410000	12001	Hallinto	
1	10	120	0	1313420000	12002	Matkailun markkinointi	
1	10	120	0	1313430000	12003	Tapahtumat	
1	10	120	0	1313431000	12004	Suopotkupallo	
1	10	130	0			Hanketoiminta	3
1	10	130	0	1313460000	13001	Eräilystä elinvoimaa -yritysryhmähanke	
1	10	130	0	1313470000	13002	KV-Yritysryhmähanke	
1	10	130	0	1313480000	13003	Ulkoilureittien Digi	
1	10	130	0	1313490000	13004	Uudistavaa vetovoimaa matkailuun - Arctic Lakeland K	
1	10	130	0	1313510000	13005	Projektien kuntaosuudet	
1	10	130	0		13006	Vihreä siirtymä, Ylä- ja Itä-Kainuun osaamiskeskus	
1	10	135	0			Aluearkkitehti	3
1	10	135	0	1350240000	41501	Aluearkkitehti	
1	10	140	0			Maaseutupalvelut	3
1	10	140	1410			Maaseutuhallinto	4
1	10	140	1410	1314100000	14101	Maa- ja metsätalous	
1	30	0	0			SIVISTYSPALVELUT	2
1	30	300	0			Sivistyshallinto	3
1	30	300	0	1340100000	30001	Sivistyspalvelut hallinto	
1	30	310	0			Varhaiskasvatus	3
1	30	310	0	1340210000	31001	Varhaiskasvatus hallinto	
1	30	310	0	1340220000	31002	Perhepäivähoito	
1	30	310	0	1340230000	31003	Ryhmäperhepäivä Naperola	
1	30	310	0	1340231000	31004	Ryhmäpäivähoito Touhula	
1	30	310	0	1340232000	31005	Ryhmäperhepäivähoito Lumikki	
1	30	310	0	1340233000	31006	Ryhmäperhepäivähoito Muksula	
1	30	310	0	1340240000	31007	Alle kouluikäisten päiväkerhot	
1	30	310	0	1340234000	31008	Päiväkoti Pääskynpesä	
1	30	320	0			Perusopetus	3
1	30	320	3210			Perusopetuksen yhteiset toiminnot	4
1	30	320	3210	1340350000	32101	Perusopetus, yhteiset toiminnot	
1	30	320	3210	1340351000	32102	Perusopetus, yhteinen sis.hallinto	
1	30	320	3210	1340353000	32103	Perusopetus, yhteinen opetus	
1	30	320	3210	1340354000	32104	Perusopetus, yhteinen muu oppilashuolto	
1	30	320	3210	1340355000	32105	Perusopetus, yhteinen ruokailu	
1	30	320	3210	1340356000	32106	Perusopetus, yhteinen kiinteistöjen ylläpito	
1	30	320	3220			Yhtenäiskoulu	4
1	30	320	3220	1340300000	32201	Yhtenäiskoulu	
1	30	320	3220	1340301000	32202	Yhtenäiskoulu, sisäinen hallinto	
1	30	320	3220	1340302000	32203	Yhtenäiskoulu, esiopetus	
1	30	320	3220	1340303000	32204	Yhtenäiskoulu, opetus	
1	30	320	3220	1340304000	32205	Yhtenäiskoulu, muu oppilashuolto	
1	30	320	3220	1340305000	32206	Yhtenäiskoulu, ruokailu	
1	30	320	3220	1340306000	32207	Yhtenäiskoulu, kiinteistöjen ylläpito	
1	30	320	3220	1340309000	32208	Yhtenäiskoulu, laskutettavat	
1	30	320	3220	1340357000	32209	Yhtenäiskoulu, yhteinen kuljetus	
1	30	320	3230			Moision koulu	4

1	30	320	3230	1340320000	32301	Moision koulu	
1	30	320	3230	1340321000	32302	Moisio, sisäinen hallinto	
1	30	320	3230	1340322000	32303	Moisio, esiopetus	
1	30	320	3230	1340323000	32304	Moisio, opetus	
1	30	320	3230	1340324000	32305	Moisio, muu oppilashuolto	
1	30	320	3230	1340325000	32306	Moisio, ruokailu	
1	30	320	3230	1340326000	32307	Moisio, kiinteistöjen ylläpito	
1	30	320	3240			Teknisen työn tila (Niva)	4
1	30	320	3240	1340358000	32401	Teknisen työn tila	
1	30	320	3240	1340358100	32402	Tekninen työ, opetus	
1	30	320	3240	1340358200	32403	Teknintyö, kiinteistön ylläpito	
1	30	320	3250			Aamu- ja iltapäivätoiminta	4
1	30	320	3250	1340381000	32501	Aamu- ja iltapäiväkerhot	
1	30	325	0			Kansalaisopisto	3
1	30	325	0	1340400000	32601	Kansalaisopisto	
1	30	330	0			Sivistyspalvelujen hanketoiminta	3
1	30	330	0	1340365000	33001	Kerhotoiminnan kehittäminen	
1	30	330	0	1340369000	33002	Koulut.tasa-arvo edist.toim.piteet	
1	30	330	0	1340372000	33003	Liikkuva koulu-virkeät vecarat, vetreät	
1	30	330	0	1340374000	33004	Tutoropettajien toiminta	
1	30	330	0	1340375000	33005	Kainuun arviointitutorit	
1	30	330	0	1340376000	33006	Suomen mallin harrastetoiminta	
1	30	330	0	1340377000	33007	Tommipuukon työ- ja mat.ohjeen dokument.	
1	30	330	0	1340378000	33008	Sitouttava kouluyhteisötyö SKY1	
1	30	330	0	1340379000	33009	Koronaongelmien tuen tehostaminen	
1	30	330	0	1340260000	33010	Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja laatu	
1	30	330	0	1340724000	33011	Alakoululaisten päiväleirit	
1	30	330	0	1340379100	33012	Tukea lähelle	
1	30	330	0		33013	Nuorisotyön vahv&keh kouluissa 9.1.23-20.12.24	
1	30	330	0		33014	Koulut.tasa-arvo edist.toim.piteet JATKO33002	
1	30	330	0		33015	Lapsen tuen malli (inklusion keh.)	
1	30	330	0		33016	TOKI-hanke	
1	30	330	0		33017	Sitouttava kouluyhteisötyö SKY2	
1	30	330	0		33018	Varhaisen tuen tehostaminen esi-&peop	
1	30	340	0			Kulttuuripalvelut	3
1	30	340	0	1340620000	34002	Kulttuuritoimi	
1	30	340	0	1340630000	34003	Musiikki ja taidekasvatus	
1	30	340	0	1340640000	34004	Museo	
1	30	345	0			Kirjasto	3
1	30	345	0	1340500000	34001	Kirjasto	
1	30	350	0			Vapaa-aika-palvelut	3
1	30	350	3510			Liikuntatoimi	4
1	30	350	3510	1340710000	35101	Liikuntatoimi	
1	30	350	3510	1340713000	35102	Kuntosali	
1	30	350	3520			Nuorisotoimi	4
1	30	350	3520	1340720000	35201	Nuorisotoimi	
1	30	350	3520	1340723000	35202	Etsivä nuorisotyö	
1	40	0	0			TEKNISET PALVELUT	2
1	40	400	0			Tekninen hallinto	3
1	40	400	4000			Tekniset palvelut hallinto	4

1	40	400	4000	1350110000	40001	Tekniset palvelut hallinto	
1	40	400	4050			Asumisen edistäminen	4
1	40	400	4050	1350120000	40002	Asumisen edistäminen	
1	40	410	0			Valvonta ja kaavoitus	3
1	40	410	4110			Rakennusvalvonta	4
1	40	410	4110	1350250000	41101	Rakennusvalvonta	
1	40	410	4120			Ympäristönvalvonta	4
1	40	410	4120	1350130000	41201	Ympäristönvalvonta	
1	40	410	4130			Kaavoitus	4
1	40	410	4130	1350266000	41301	Yleinen kaavoitus	
1	40	410	4130	1350269400	41302	Saunamaan asemakaavan muutos	
1	40	410	4130	1350269700	41303	Ukkoh.as.kaavan muutos ja laajennus	
1	40	410	4130	1350269800	41304	Tuulivoimayleiskaava	
1	40	410	4130	1350269900	41305	Pienten kuntien paikkatietohanke	
1	40	410	4130		41306	KATTI-hanke	
1	40	410	4140			Aluepelastuskeskus	4
1	40	410	4140	1350270000	41401	Aluepelastuskeskus	
1	40	420	0			Liikenneväylät	3
1	40	420	4210			Asemakaavatiet	4
1	40	420	4210	1350310000	42101	Asemakaavatiet	
1	40	420	4210	1350311001	42102	KK:n asemakaavatiet	
1	40	420	4210	1350311002	42103	Ukkohall.asemakaavatiet	
1	40	420	4220			Yksitystiet	4
1	40	420	4220	1350320000	42201	Yksitystiet	
1	40	420	4220	1350322001	42202	Aholantie	
1	40	420	4220	1350322002	42203	Hakolantie	
1	40	420	4220	1350322003	42204	Hannuksentie	
1	40	420	4220	1350322004	42205	Heikkilänvaarantie	
1	40	420	4220	1350322005	42206	Heinijärventie	
1	40	420	4220	1350322006	42207	Honkarannantie	
1	40	420	4220	1350322007	42208	Kaiskontie	
1	40	420	4220	1350322008	42209	Joutenniementie	
1	40	420	4220	1350322009	42210	Järveläntie	
1	40	420	4220	1350322010	42211	Kangaskylä-Autiontie	
1	40	420	4220	1350322011	42212	Karjokankaantie	
1	40	420	4220	1350322012	42213	Karpinvaara-Matinvaarantie	
1	40	420	4220	1350322013	42214	Katajarannantie	
1	40	420	4220	1350322014	42215	Koivistontie	
1	40	420	4220	1350322015	42216	Koivuahontie	
1	40	420	4220	1350322016	42217	Kokkovaarantie	
1	40	420	4220	1350322017	42218	Kummuntie	
1	40	420	4220	1350322018	42219	Kylmäpuro-Jokivaarantie	
1	40	420	4220	1350322019	42220	Kypärävaarantie	
1	40	420	4220	1350322020	42221	Kyröntie	
1	40	420	4220	1350322021	42222	Latvantie	
1	40	420	4220	1350322022	42223	Lauttalantie	
1	40	420	4220	1350322023	42224	Lehtosuo-Pekankyläntie	
1	40	420	4220	1350322024	42225	Lehtosärkantie	
1	40	420	4220	1350322025	42226	Letuskyläntie	
1	40	420	4220	1350322026	42227	Lokkisuontie	

1	40	420	4220	1350322027	42228	Luokkipurontie	
1	40	420	4220	1350322028	42229	Mustajärventie	
1	40	420	4220	1350322029	42230	Mäkikyläntie	
1	40	420	4220	1350322030	42231	Mäntylammentie	
1	40	420	4220	1350322031	42232	Mäntyläntie	
1	40	420	4220	1350322032	42233	Mäntymäentie	
1	40	420	4220	1350322033	42234	Niemeläntie	
1	40	420	4220	1350322034	42235	Niemislammentie	
1	40	420	4220	1350322035	42236	Nuottimäentie	
1	40	420	4220	1350322036	42237	Nuottisuontie	
1	40	420	4220	1350322037	42238	Palovaarantie	
1	40	420	4220	1350322038	42239	Petrontie	
1	40	420	4220	1350322039	42240	Pihlajaniementie	
1	40	420	4220	1350322040	42241	Poutalantie	
1	40	420	4220	1350322041	42242	Pussilantie	
1	40	420	4220	1350322042	42243	Pöytävaarantie	
1	40	420	4220	1350322043	42244	Rakkulantie	
1	40	420	4220	1350322044	42245	Riiheläntie	
1	40	420	4220	1350322045	42246	Roukaj-Hirvivaarantie	
1	40	420	4220	1350322046	42247	Salovaarantie	
1	40	420	4220	1350322047	42248	Seitenoikeantie	
1	40	420	4220	1350322048	42249	Sopasenahontie	
1	40	420	4220	1350322049	42250	Tahvelantie	
1	40	420	4220	1350322050	42251	Tapiorinteentie	
1	40	420	4220	1350322051	42252	Terva-ahontie	
1	40	420	4220	1350322052	42253	Tervalantie	
1	40	420	4220	1350322053	42254	Tiikkajantie	
1	40	420	4220	1350322054	42255	Tololantie	
1	40	420	4220	1350322055	42256	Tulilehdontie	
1	40	420	4220	1350322056	42257	Virrantie	
1	40	420	4220	1350322057	42258	Vuoriniementie	
1	40	420	4220	1350322058	42259	Vääräläntie	
1	40	420	4220	1350322059	42260	Teerivaarantie	
1	40	420	4220	1350322060	42261	Ranta-ahon tie	
1	40	420	4220	1350322090	42262	Muut alueet ja tiet	
1	40	430	0			Ulkoilu ja yleiset alueet	3
1	40	430	4310			Liikuntapaikat ja yleiset alueet	4
1	40	430	4310	1350430000	43101	Puistot ja yleiset alueet	
1	40	430	4310	1350431000	43102	Vuolijat-veistos	
1	40	430	4310	1350440000	43103	Liikuntapaikat ja reitistöt	
1	40	430	4310	1350441000	43104	Suopotkupalloareena	
1	40	430	4310	1350442000	43105	Ensilumenlatu	
1	40	430	4310	1350443000	43106	Ladut kk	
1	40	430	4310	1350444000	43107	Ladut Ukkohalla	
1	40	430	4310	1350445000	43108	Reitistöt	
1	40	430	4310	1350446000	43109	Luistinrata/kaukalo	
1	40	430	4310	1350450000	43110	Tori	
1	40	430	4310		43111	Syväjärven niitto	
1	40	430	4320			Maa-alueet	4
1	40	430	4320	1350460000	43201	Omassa käytössä olevat maa- ja metsätilat	

1	40	430	4320	1350470000	43202	Vuokralle annetut maa- ja metsätilat	
1	40	430	4330			Ajoharjoittelurata	4
1	40	430	4330	1350480000	43301	Ajoharjoittelurata	
1	40	430	4330	1350481000	43302	Ajohalla-monitoimialue	
1	40	440	0			Kiinteistöt	3
1	40	440	4410			Asuinrakennukset ja huoneistot	4
1	40	440	4410	1350500000	44101	Asuinrakennukset ja huoneistot	
1	40	440	4410	1350511000	44102	Kiinteistöt-hallinto	
1	40	440	4410	1350520000	44103	Kiinteistöt-varallaolo	
1	40	440	4410	1350520001	44104	Kunnanvirasto	
1	40	440	4410	1350520002	44105	Kuntosali	
1	40	440	4410	1350520003	44106	Ent. ryhmis Ahmatie	
1	40	440	4410	1350520004	44107	Hahtolan ruokala	
1	40	440	4410	1350520005	44108	Iston koulu	
1	40	440	4410	1350520006	44109	Moision koulu	
1	40	440	4410	1350520007	44110	Yhtenäiskoulu	
1	40	440	4410	1350520008	44111	Nivan huoltorakennus	
1	40	440	4410	1350520009	44112	Yhtenäiskoulun tekninen tila	
1	40	440	4410	1350520010	44113	Liikuntahalli	
1	40	440	4410	1350520011	44114	Ent.lukio	
1	40	440	4410	1350520013	44115	Kirjasto	
1	40	440	4410	1350520014	44116	Kaunislehto museo	
1	40	440	4410	1350520015	44117	Tervatörmä	
1	40	440	4410	1350520016	44118	Hieteniemen kiinteistöt	
1	40	440	4410	1350520017	44119	Isku katsomo	
1	40	440	4410	1350520019	44120	Arkkola	
1	40	440	4410	1350520020	44121	Ajoharjoittelurata huoltorakennus	
1	40	440	4410	1350520022	44122	Varikko/varastot	
1	40	440	4410	1350520024	44123	As Oy Kiviöntaito	
1	40	440	4410	1350520026	44124	Kirjaston asunnot	
1	40	440	4410	1350520028	44125	Moision asunnot	
1	40	440	4410	1350520029	44126	Moision vanhakoulu	
1	40	440	4410	1350520031	44127	Palvelukeskuskeittiö	
1	40	440	4410	1350520034	44128	Ent eläinlääkärin tilat Ahmatie	
1	40	440	4410	1350520035	44129	Palvelukeskus Hoivakoti	
1	40	440	4410	1350520036	44130	Palvelukeskus Päivätoiminta	
1	40	440	4410	1350520037	44131	Terveysasema	
1	40	440	4410	1350520039	44132	Ratatie 4 varasto	
1	40	440	4410	1350520040	44133	Ukkohallan pirtti	
1	40	440	4410	1350520041	44134	Päiväkoti	
1	40	440	4410	1350526000	44135	Vuorisuon sauna	
1	40	440	4410	1350527000	44136	Ensihoidon tilat (talli)	
1	40	440	4410	1350521000	44137	Ahmahaka-varallaololähdöt	
1	40	440	4410	1350522000	44138	Virastotalo-varallaololähdöt	
1	40	440	4410	1350523000	44139	Kiinteistöt-varallaololähdöt	
1	40	440	4410	1350528000	44140	Kiinteistönhoitajien palvelut	
1	40	440	4420			Teollisuustilat	4
1	40	440	4420	1350600000	44201	Teollisuustilat	
1	40	440	4420	1350611000	44202	Teollisuustilat-hallinto	
1	40	440	4420	1350630052	44203	Hietaniemi 5 (tiilirak)	

1	40	440	4420	1350630053	44204	Hietaniemi 5 B	
1	40	440	4420	1350630055	44205	Monihalli A	
1	40	440	4420	1350630056	44206	Monihalli B	
1	40	440	4420	1350630057	44207	Monihalli C	
1	40	440	4420	1350630058	44208	Monihalli D	
1	40	440	4420	1350630059	44209	Ratahalli 1 (Ratamo)	
1	40	440	4420	1350630060	44210	Ratahalli 2	
1	40	440	4420	1350630061	44211	Teollisuustie 2 (ent.Parker)	
1	40	440	4420	1350630062	44212	Paloasema	
1	40	440	4420	1350630063	44213	Teollisuustie 9 (ent.Pesula)	
1	40	440	4420	1350630064	44214	Heinijärventie 10	
1	40	440	4420	1350630065	44215	Taitolan toimitilat	
1	40	440	4420	1350630066	44216	Teollisuuden vastaanottohalli	
1	40	440	4420	1350630067	44217	Ent. viini-/suoramyynti	
1	40	440	4420	1350630068	44218	Vonkan kesäravintola	
1	40	440	4420	1350630069	44219	Vonkan leirintäalue	
1	40	440	4420	1350630070	44220	Hallan Sauna	
1	40	450	0			Konevarikko	3
1	40	450	4510			Konevarikko	4
1	40	450	4510	1350700000	45101	Konevarikko	
1	40	450	4510	1350740001	45102	Kuorma-auto SEZ-205	
1	40	450	4510	1350740002	45103	Kiint.huoltoauto SMA-240	
1	40	450	4510	1350740003	45104	Traktori 487-AAI	
1	40	450	4510	1350740004	45105	Traktori 523-CBB	
1	40	450	4510	1350740005	45106	Kubota 454-BAC	
1	40	450	4510	1350740006	45107	Ruoankuljet. KEF-505	
1	40	450	4510	1350740007	45108	Latukone	
1	40	450	4510	1350740008	45109	Moottorikelkat	
1	40	450	4510	1350740009	45110	Pienkoneet-kalusto	
1	40	450	4510	1350740010	45111	Tilaustyöt	
1	40	460	0			Ateria- ja puhtaanapitopalvelut	3
1	40	460	4610			Ateriapalvelut	4
1	40	460	4610	1350810000	46101	Ateriapalvelut	
1	40	460	4610	1350811000	46102	Ateriapalvelut-hallinto	
1	40	460	4610	1350820006	46103	Moision palvelukeittiö	
1	40	460	4610	1350820007	46104	Yhtenäiskoulun palvelukeittiö	
1	40	460	4610	1350820031	46105	Palvelukeskuksen tuotantokeittiö	
1	40	460	4610	1350820037	46106	Terveysaseman palvelukeittiö	
1	40	460	4620			Puhtaanapitopalvelut	4
1	40	460	4620	1350830000	46201	Puhtaanapitopalvelut	
1	40	460	4620	1350831000	46202	Puhtaanapitopalvelut-hallinto	
1	40	460	4620	1350840001	46203	Kunnanvirasto	
1	40	460	4620	1350840002	46204	Kuntosali	
1	40	460	4620	1350840005	46205	Iston koulu	
1	40	460	4620	1350840006	46206	Moision koulu	
1	40	460	4620	1350840007	46207	Yhtenäiskoulu	
1	40	460	4620	1350840008	46208	Nivan huoltorakennus	
1	40	460	4620	1350840009	46209	Yhtenäiskoulun tekninentila	
1	40	460	4620	1350840010	46210	Liikuntahalli	
1	40	460	4620	1350840011	46211	Ent.lukio	

1	40	460	4620	1350840013	46212	Kirjasto	
1	40	460	4620	1350840019	46213	Arkkola	
1	40	460	4620	1350840020	46214	Ajoharjoittelurata huoltorakennus	
1	40	460	4620	1350840022	46215	Varikko-varastot	
1	40	460	4620	1350840029	46216	Moision vanha koulu	
1	40	460	4620	1350840031	46217	Palvelukeskuskeittiö	
1	40	460	4620	1350840032	46218	Palvelukeskus Hopeahyry	
1	40	460	4620	1350840033	46219	Palvelukeskus Ryhmäkoti	
1	40	460	4620	1350840034	46220	Eläinlääkärintila	
1	40	460	4620	1350840035	46221	Palvelukeskus Hoivakoti	
1	40	460	4620	1350840036	46222	Palvelukeskus Päiväkeskus	
1	40	460	4620	1350840037	46223	Terveysasema	
1	40	460	4620	1350840039	46224	Ratatie 4 varasto	
1	40	460	4620	1350840056	46225	Monihalli B	
1	40	460	4620	1350840061	46226	Paloasema	
1	40	460	4620	1350840091	46227	Lämpölaite	
1	40	460	4620	1350840092	46228	Puhdistamo	
1	40	460	4620		46229	Päiväkoti	

1	80	0	0			RAHOITUS	2
1	80	800	0			KUNNAN RAHOITUSOSA	3
1	80	800	8010			Rahoitus	4
1	80	800	8010	1391100000	80101	Rahoitustuotot	
1	80	800	8020			Korot	4
1	80	800	8020	1392100000	80201	Korkotuotot	
1	80	800	8020	1392500000	80202	Korkokulut	
1	80	800	8030			Muut rahoitustuotot ja -kulut	4
1	80	800	8030	1393100000	80301	Muut rahoitustuotot	
1	80	800	8030	1393500000	80302	Muut rahoituskulut	
1	80	800	8040			Tulorahoituksen korjauserät	4
1	80	800	8040	1395100000	80401	Varausten lis./vähennys	

1	90	0	0			INVESTOINNIT	2
1	90	910	0			Aineettomat hyödykkeet	3
1	90	910	9100			Muut pitkävaikutteiset menot	4
1	90	910	9100	1381000000	90101	Muut pitkävaikutteiset menot	
1	90	910	9100		91001	Talous- ja henkilöstöhall.palv.hank.	
1	90	910	9100		91002	Kunnan nettisivujen uusiminen	
1	90	920	0			Kiinteä omaisuus	3
1	90	920	9200			Maa- ja vesialueet	4
1	90	920	9200	1381100000	90201	Maa- ja vesial. hankinta	
1	90	920	9200	1381500000	90202	Maa- ja vesial. myynti	
1	90	920	9200		92001	Maa- ja vesialueet	
1	90	930	0			Rakennukset	3
1	90	930	9300			Hallintotoimen rakennukset	4
1	90	930	9300	1383100000	90301	Hallintotoimen rakennukset	
1	90	930	9310			Sos. ja terveystoimen rakennukset	4
1	90	930	9310	1383200000	90302	Sos. ja terveystoimen rakennukset	
1	90	930	9310		93101	Palvelukeskus; lukitusjärj. uusiminen	
1	90	930	9310		93102	Hoitokoti Hyrynsalmi (Palv. kesk.) muutostyöt	
1	90	930	9310		93103	Terveyskeskus/hoivasiiven muutostyöt	
1	90	930	9320			Sivistystoimen rakennukset	4
1	90	930	9320	1384100000	90303	Sivistystoimen rakennukset	
1	90	930	9320		93201	Kirjasto; lämpövaihtimen saneeraus	
1	90	930	9330			Ympäristötoimen rakennukset	4
1	90	930	9330	1385100000	90304	Ympäristötoimen rakennukset	
1	90	930	9330		93301	Kisalan valaistus	
1	90	930	9330		93302	Kaunislehto	
1	90	930	9330		93303	Varautuminen/varavoimakytkennät	
1	90	930	9330		93304	Hallan Saunan teknisen tilan viemär.saneeraus	
1	90	930	9340			Teollisuustilat	4
1	90	930	9340	1385500004	90305	Teollisuustilat	
1	90	930	9340		93401	Teollisuustie 2, muutostyöt	
1	90	940	0			Kiinteät rakenteet ja laitteet	3
1	90	940	9400			Liikenneväylät	4
1	90	940	9400	1387100000	90401	Liikenneväylät	
1	90	940	9400		94001	Hyttiväylä/kevyen liik.väylä; n.1/2 pituudesta	
1	90	940	9400		94002	Välitie	
1	90	940	9400		94003	Nivan saattoliikenne, päällysteasf.	
1	90	940	9400		94004	Ukkohallan kaavateiden katuval. LED	
1	90	940	9450			Liikunta- ym. yleiset alueet	4
1	90	940	9450	1387200000	90402	Liikunta- ym. yleiset alueet	
1	90	940	9450		94501	Taajaman yleisilme	
1	90	940	9450		94502	Nivan lähiliikuntapaikka (kuntaosuus)	
1	90	940	9450		94503	Reitistöt/VÄYLÄN vaikutus latulink.+lat	
1	90	940	9450		94504	Reitistöt/Poluilta MTB-reiteille -hanke	
1	90	940	9450		94505	Reitistöt/Luvankosken kalastus ja retk	
1	90	940	9450		94506	Reitistöt/Vorlokin puukansiston korjau	
1	90	940	9450		94507	Suoareena, rakenteiden kunnostaminen	
1	90	950	0			Irtain omaisuus	3
1	90	950	9500			Sivistystoimen irtaimisto	4
1	90	950	9500	1386400000	90501	Sivistystoimen irtaimisto	
1	90	950	9500		94508	Yhtenäiskoulun kalusto	
1	90	950	9550			Teknisen toimen irtaimisto	4
1	90	950	9550	1386300000	90502	Teknisen toimen irtaimisto	
1	90	950	9550		95501	Kaluston hankinnat	
1	90	960	0			Osakkeet ja osuudet	3
1	90	960	9600			Osakkeet ja osuudet	4
1	90	960	9600	1382100000	90601	Osakkeiden hankinta	
1	90	960	9600	1382500000	90602	Osakkeiden myynti	
1	90	960	9600		96001	Osakkeet ja osuudet	

4.7 Tositelajit

Käytetyt tositelajit ja tositenumerosarjat v. 2023

OR – Ostolaskut	1–19999
MR – Myyntilaskut	10000–19999
T1 – Tiliote	30000–39999
PA – Palkat	50000–59999
MU – Muistiot	90000–99999

4.8 Tilinpäätösasiakirjat

Käytetyt tilinpäätösasiakirjat v. 2023

TASEKIRJA

Toimintakertomus
Totetutumisvertailut
    Käyttötalouden toteutuminen
    Investointien toteutuminen
    Rahoitusosan toteutuminen
Tilinpäätöslaskelmat
    Tuloslaskelma
    Rahoituslaskelma
    Tase
    Konsernitase
Luettelot ja selvitykset
    Päiväkirja atk-tulosteena
    Pääkirja atk-tulosteena

Käytetyt kirjanpitokirjat
Päiväkirjat
Pääkirja
Tase-erittelykirjat
Ostoreskontra
Myyntireskontra
Palkkakirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Hyrnsalmella 11.6.2024

Aira Heikkinen

Kati Kaartinen

Esa Kemppainen

Tapani Kemppainen

Tuula Kivijärvi

Juha Kortelainen

Jussi Tolonen

Heimo Keränen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyrnsalmenlla . .2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Tiina Mikkonen-Brännkärr
KHT, JHT tilintarkastaja

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 132 pages before this page

Dokumentet inneholder 132 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 132 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 132 sider før denne side

Detta dokument innehåller 132 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende